

Jaarstukken 2011

Haren, 17 april 2012

Jaarverslag 2011 gemeente Haren

Leeswijzer

Door middel van dit jaarverslag leggen wij, het college van burgemeester en wethouders van de gemeente Haren, verantwoording af aan u, de gemeenteraad. In dit verslag leest u niet alleen wat er in 2011 is gebeurd, maar wij proberen dit ook af te zetten tegen ons collegeprogramma.

Onze gemeente is een organisatie die meer dan 400 verschillende 'producten' levert. Een vertaling van ons collegeprogramma naar de producten die wij leveren is dan ook niet gemakkelijk. In de inleiding vertalen wij onderdelen van onze missie via de kernthema's uit ons collegeprogramma naar een doelstelling per doelgroep. Aan de indicatoren die wij daarbij noemen valt in de doelgroepen af te lezen in hoeverre wij onze doelen hebben gerealiseerd. In de inleiding leest u verder op hoofdlijnen hoe het ons in 2011 financieel is vergaan. Ook wordt u daar voorgesteld hoe wij het ontstane saldo zouden kunnen bestemmen.

Via algemene informatie over onze gemeente komt u terecht bij de doelgroepen. In deze doelgroepen hanteren wij de vier W-vragen.

- Wat wilden wij bereiken?
- Wat hebben wij daarvoor gedaan?
- Waren wij tevreden?
- Wat heeft het gekost?

Bij die laatste vraag wordt nader ingegaan op het door u toegekende budget en in hoeverre (en waarom) wij daarvan zijn afgeweken. Dit wordt gespecificeerd per product weergegeven.

Na de doelgroepen vindt u een aantal paragrafen die ingaan op zaken die de doelgroepen overstijgen en tegelijkertijd met elkaar verbinden. Zo leest u hoe wij zijn omgegaan met de lokale heffingen, hoe wij onze taken hebben uitgevoerd vanuit bedrijfsvoeringoogpunt, hoe wij alles hebben gefinancierd, een omgevingsanalyse waarin wij laten zien in hoeverre wij aan welke partijen zijn verbonden en een verantwoording over ons grondbeleid.

In de jaarrekening tenslotte vindt u alle informatie die u vanuit uw controlerende taak nodig heeft om te kunnen beoordelen of en in hoeverre wij aan de door u gestelde financiële kaders hebben voldaan.

Op de volgende pagina vindt u een lijst met gebruikte afkortingen.

De externe accountant heeft de 'Controleverklaring' aan u afgegeven. In deze verklaring vindt u het goedkeurende oordeel over de getrouwheid van de jaarrekening en de rechtmatige totstandkoming van de verantwoorde baten en lasten en de balansmutaties. Daarnaast vermeldt de externe accountant in de verklaring dat het jaarverslag verenigbaar is met de jaarrekening. De externe accountant heeft zijn verslag van bevindingen separaat aan u verstrekt.

Verklarende woordenlijst

A

AR	Algemene Reserve
ARR	Algemene Risicoreserve

B

Babs	Buitengewoon ambtenaar van de burgerlijke stand
BAG	Basisadministratie Adressen en Gebouwen
BOS	Buurt-Onderwijs-Sport
Broemritten	Testritten voor ouderen om te checken of ze nog safe genoeg rijden en hun rijbewijs kunnen behouden
BWR	Bedrijf voor Werk en Re-integratie (voorheen: Trio bedrijven)

C

CAR-UWO	Collectieve arbeidsvoorwaardenregeling-Uitwerkingsovereenkomst
CBS	Centraal Bureau voor de Statistiek
CCBH	Culturele Commissie Basisonderwijs Haren
CEVAN	Centrum voor Automatisering Noord Nederland (in liquidatie)
COELO	Centrum voor Onderzoek van de Economie van de Lagere Overheden
CPO	Collectief particulier opdrachtgeverschap
CRH	Culturele Raad Haren
CJG	Centrum Jeugd en Gezin

E

EDR	Eems Dollard Regio
EDR	Europese Dienstenrichtlijn

G

GEM	Gemeenschappelijke Exploitatiemaatschappij Haren Noord
GHOR	Geneeskundige Hulpverleningsorganisatie in de Regio
GRP	Gemeentelijk Rioleringsplan
GVVP	Gemeentelijk verkeer- en vervoerplan

H

H&OG regeling	Gemeenschappelijke regeling Hulpverlening en Openbare Gezondheidszorg
HPG	Historisch Platform Gorecht
HVD	Hulpverleningsdienst Groningen

I

IAU	Incidentele aanvullende uitkering
ICC	Inwoner Contact Centrum
IOAW	Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte werkloze werknemers
IOAZ	Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte gewezen zelfstandigen
ISV	Investeringsbudget Stedelijke Vernieuwing

J

JGZ	Jeugdgezondheidszorg
-----	----------------------

M

MAR	Milieuadviesraad
MEE	Organisatie die door het rijk is ingezet om mensen met een beperking te ondersteunen

O

OGGz	Openbare Geestelijke Gezondheidszorg
OMD	Open Monumentendag
ozb	Onroerendezaakbelasting

P

P&C	Planning en control
-----	---------------------

R

RCG	Regio Centraal Groningen
RI&E	Risico-Inventarisatie en -Evaluatie
RUD	Regionale Uitvoeringsdienst

S

SKH	Stichting Kinderopvang Haren
-----	------------------------------

T

Team VTH	Team Vergunningverlening, Toezicht en Handhaving
TPH	Toeristisch Platform Haren

V

V&GR regeling	Gemeenschappelijke regeling Veiligheids- en Gezondheidsregio Groningen
VGG	Vereniging Groninger Gemeenten
VNG	Vereniging Nederlandse Gemeenten

W

WABO	Wet algemene bepalingen omgevingsrecht
WGA	Werkhervatting gedeeltelijk arbeidsgeschikten
WKPB	Wet kenbaarheid publiekrechtelijke beperkingen
Wmo	Wet maatschappelijke ondersteuning
WOPT	Wet Openbaarmaking uit Publieke middelen gefinancierde Topinkomens
WSW	Wet sociale werkvoorziening
WWB	Wet werk en bijstand
WWNV	Wet werken naar vermogen
WWZ-eisen	Wonen-Welzijn-Zorg-eisen

Inhoudsopgave

Jaarverslag 2011 Gemeente Haren.....	3
Leeswijzer	4
Verklarende woordenlijst	5
Inhoudsopgave	7
Inleiding	8
Voorstel tot resultaatsbestemming 2011	12
Samenstelling gemeentebestuur.....	14
Samenstelling gemeenteraad per 31 december 2011.....	14
Samenstelling rekenkamercommissie per 31 december 2011	15
Samenstelling milieuvadviseraad per 31 december 2011.....	15
Samenstelling adviesraad WMO per 31 december 2011.....	15
Samenstelling college van burgemeester en wethouders per 31 december 2011...	16
Organisatieschema per 31 december 2011	17
Samenstelling ondernemingsraad per 31 december 2011	17
Kerngegevens	18
Inwoners.....	20
Gebruikers Sociale Voorzieningen.....	25
Jongeren	29
Gebruikers Zorg	34
Culturele Klanten.....	39
Eigenaren en Huurders	45
Gebruikers Publieke Ruimten.....	56
Economische Klanten.....	66
Paragraaf Lokale heffingen.....	72
Paragraaf Bedrijfsvoering.....	74
Paragraaf Weerstandsvermogen	82
Paragraaf Onderhoud Kapitaalgoederen	91
Paragraaf Financiering.....	93
Paragraaf Verbonden partijen	95
Paragraaf Grondbeleid	99
Jaarrekening 2011 Gemeente Haren.....	103
Balans per 31 december 2011.....	104
Grondslagen voor waardering en resultaatsbepaling en stelselwijzigingen	106
Toelichting op de Balans	109
Resultatenrekening 2011 per doelgroep.....	123
Toelichting op de resultatenrekening	124
Bijlage met de verantwoordingsinformatie over specifieke uitkeringen	127

Inleiding

In dit tweede jaarverslag van het huidige college willen wij u informeren over de uitvoering en de resultaten (financieel en beleidsmatig) van de begroting 2011. Dit doen wij aan de hand van ons Manifest met de titel 'Haren: sociaal, groen, duurzaam en ondernemend'. Dat deze titel goed gekozen is blijkt wel uit het feit dat Haren in 2011 tot beste woongemeente uitgeroepen is.

Voordat wij op de voortgang van de in het Manifest genoemde onderwerpen ingaan, willen wij op deze plaats ook kort iets zeggen over de omvang van het jaarverslag. Vorig jaar hebben wij aangegeven er naar te streven het jaarverslag te beperken. Dit is deels gelukt. Het aantal onderwerpen en de diversiteit brengen met zich mee dat het jaarverslag niet veel beknopter kan worden dan de huidige omvang.

In het Manifest staan tien kernbegrippen genoemd. Hieronder treft u de voortgang op deze kernbegrippen aan.

Burgerparticipatie

Bij burgerparticipatie is en blijft voor ons vertrouwen het uitgangspunt. In het kader van de ombuigingen 2012 heeft een raadpleging onder de inwoners van de gemeente Haren plaatsgevonden. In dit kader is ook aan de inwoners gevraagd wie deel zou willen nemen aan een digitaal burgerpanel. 290 Inwoners hebben aangegeven hierbij betrokken te willen worden. Dit burgerpanel zal in 2012 verder uitgewerkt en geïmplementeerd worden.

In concrete gevallen is per project gekeken hoe de stakeholders te betrekken en in welke fase(n). Voorbeelden hiervan zijn: de totstandkoming van het sportbeleid, de klankbordgroepen bij Raadhuisplein/Haderaplein, ontwikkeling van de Vondellaan, Harener Holt, nieuwe Brede School Oosterhaar en nieuwbouw Zernike, het beeldkwaliteitsteam en een delegatie van omwonenden bij Nesciopark, de inloopavonden/individuele gesprekken bij project Meerweg en gesprekken en input van aspirant-kopers in het project Collectief Particulier Opdrachtgeverschap Onnen.

Groen

Wij beschouwen het groen binnen onze gemeente als een van de kernidentiteiten van ons dorp en willen deze dan ook behouden en waar mogelijk versterken. Wel zal in 2012 onderzocht worden waar door een andere werkwijze bespaard kan worden op de benodigde middelen.

Begin 2011 is het samen met bewoners en belangenorganisaties opgestelde bomenbeleidsplan vastgesteld.

Daarnaast zijn de werkzaamheden op landgoed 'Huis te Glimmen' afgerond en het project 'Kleine Landschapselementen' verloopt voorspoedig. Het project heeft de Gouden Mispel gewonnen. Deze prijs is uitgereikt door de Vereniging Nederlands Cultuurlandschap aan personen en organisaties die een essentiële bijdrage hebben geleverd voor het in stand houden van het cultuurlandschap.

Verder is samen met Staatsbosbeheer, gebruikers en omwonenden een herstelplan voor de Eendenkooi in het Quintusbos opgesteld en is met de uitvoering van het plan eind 2011 gestart.

Duurzaam

Wij hebben aangegeven dat wij willen investeren in duurzaamheid. In 2011 hebben wij het duurzaamheidsbeleid geëvalueerd en nieuw beleid met een scherpere focus afgerond ter

vaststelling door u. Er zijn verder incidentele bijdragen verstrekt aan de projecten voor aanpassing van installaties. Deze bijdragen bestonden uit het aanvullen van het projectbudget zodat voor energiezuiniger, duurzamere installatieconcepten kon worden gekozen. Tevens zijn wij als organisatie lid geworden van de Stichting Grunneger Power om een bijdrage te leveren aan lokale initiatieven tot het opwekken van duurzame energie.

In 2011 hebben wij de normvergoeding die de gemeente beschikbaar stelt voor nieuwbouw van scholen verhoogd om 'frisse' scholen (scholen met een goed binnenklimaat) te kunnen bouwen. Daarnaast is de gemeente bereid om een aanvullend bedrag voor te financieren wanneer de school duurzaamheidsmaatregelen toepast. Verder zijn alle scholen voorzien van dubbel glas met ventilatieroosters, er zijn geen oude cv-ketels meer en dure verlichting is vervangen door HF-verlichting met daglichtafhankelijke dimmers.

Sociaal

Wij willen de inwoners in onze gemeente de mogelijkheid bieden om te participeren in de samenleving en deelname aan het arbeidsproces. De nota over het re-integratiebeleid is in 2011 vastgesteld en door het aanstellen van de werkbemiddelaar is extra ingezet op re-integratie. De concrete resultaten van de aanstelling van een werkbemiddelaar tot nu toe zijn fors te noemen. Eind 2011 heeft dit geleid tot het realiseren van 85 klanten met uitstroom naar werk.

De ambitie voor het jaar 2011 was dat 80% van de mensen met een uitkering gebruik zou maken van het participatiefonds. Vorig jaar is het gebruik naar een meer dan gewenste hoogte gestegen (84%), mede door voorlichting en communicatie.

Voor het gehele jaar 2011 was er een taakstelling van te huisvesten statushouders. Daarnaast had gemeente Haren een achterstand in taakstelling. Hierdoor was de gehele taakstelling voor 2011 het huisvesten van 30 personen. Door een extra inspanning op de plaatsingen en het instellen van een 'taskforce' in het tweede halfjaar van 2011 hebben wij een enorme prestatie geleverd. Uiteindelijk zijn 27 statushouders gehuisvest.

Op Sportgebied kunnen wij melden dat in november 2011 de brede kadernota sport en bewegen is vastgesteld. Deze nota is tot stand gekomen in een interactief proces met het veld. Wij zetten in op samenwerking, versterking van een gezonde leefstijl, jeugd en onderwijs, gemeentelijke accommodaties, speelruimtebeleid en versterking van onze sportverenigingen. De zogenaamde combinatiefunctionaris zal hieraan vorm en inhoud geven.

Buurten en dorpen

Uitgegaan wordt van het unieke karakter van de buurten en dorpen. Het afgelopen jaar is het college net als in voorgaande jaren op werkbezoek geweest bij de buitendorpen en bij een groot aantal maatschappelijke organisaties. Ook is een start gemaakt met het geven van invulling aan het zijn van dorps- of buurtwethouder en hebben wij actief bijgedragen aan het openhouden van dorpshuizen.

Jeugd

Wij hebben aangegeven een jeugdraad in het leven te willen roepen. In 2011 is echter een voorstel gedaan om jongerenparticipatie anders in te zetten, bijvoorbeeld in de vorm van jongerenateliers en de jaarlijkse Dag van de Lokale Democratie. Deze laatste heeft in maart 2012 al plaatsgevonden.

Het CJG heeft zich in 2011 ontwikkeld tot een laagdrempelige voorziening die veel ouders weet te bereiken. Een 'out-reachende' werkwijze richting jongeren is in ontwikkeling. In 2011 is het lokaal netwerkoverleg van start gegaan en is de eerste hand gelegd aan een registratiesysteem.

De jeugdoverlast is mede dankzij de inzet van de jeugdoverlastcoördinator aanzienlijk verminderd. De Decentralisatie Jeugdzorg is een belangrijke ontwikkeling die veel tijd in beslag heeft genomen. Dit zal zich de komende jaren voortzetten.

Wij participeren in de GGD- werkgroep Jeugd en Alcohol. Resultaat hiervan is een provinciaal convenant dat in februari 2012 ondertekend wordt en een basis biedt voor ons lokale plan Jeugd en Alcohol.

Senioren

Haren heeft een groot potentieel aan ouderen dat zichzelf in zet voor de samenleving. Dit willen wij intact houden en daar waar mogelijk versterken. In 2011 is het Lokaal Loket Haren geëvalueerd. Dit zowel met het oog op de doelstellingen die in 2009 zijn vastgelegd als de ontwikkelingen die de komende jaren op de gemeente afkomen, vooral de drie decentralisaties (op het gebied van Wet werken naar vermogen, de begeleiding uit de AWBZ en jeugdzorg). Het Lokaal Loket Haren heeft sinds 2009 een stap vooruit gemaakt. Visie en doelstelling staan nog stevig overeind. Er is een grote groep vrijwilligers actief, zowel in het loket als bij het verkennend huisbezoek. Door invoering van het Verkennend huisbezoek is het Loket ook echt breder geworden. Dit zet een beweging in waarbij het informeren en adviseren minder afhankelijk wordt van een fysieke locatie, en de inwoner meer en meer wordt opgezocht. Er staat daarmee een goede basis voor de ontwikkelingen die op het beleidsveld afkomen. Deze ontwikkelingen zijn allen gericht op meer samenwerken, integraliteit, presentie en preventie.

De gemeente heeft in 2009 eenmalig extra gelden van het Rijk ontvangen uit het budget mantelzorgcompliment. In een bijeenkomst met mantelzorgers zijn negen voorstellen voor besteding van deze middelen gedaan. Het ondersteunen van sociale netwerken scoorde hoog. Eind 2011 is dit project afgesloten en geëvalueerd. Drie vrijwilligers zijn getraind als netwerkcoach en hebben zeven cliënten begeleid. De netwerkcoach ondersteunt, gedurende een bepaalde periode, de cliënt bij het opbouwen van sociale contacten en het ontmoeten van anderen. De ervaringen zijn positief.

Woningbouw

Wij streven naar een aantrekkelijke, kwalitatief hoogwaardige, groene en veilige leefomgeving. Wij sluiten aan bij de specifieke wensen en behoeftes op wijk- en dorpsniveau.

Bij diverse woningbouwprojecten hebben wij in 2011 voortgang geboekt. In Haren Noord is de verkoop van de vrije sector kavels en de projectmatige woningen en eind 2011 zijn de eerste woningen betrokken.

Voor het CPO geldt dat de stedenbouwkundige verkenningen door het Centrum Particuliere Bouw KUUB in 2011 zijn afgerond en met de provincie besproken. De verwachting is dat het project in 2012 de markt op gaat en met aspirant-kopers het Collectief Particulier Opdrachtgeverschap verder vorm gegeven kan worden.

Verder zijn woningen gerealiseerd aan de P. Wieringaweg, met de bouw van het Medisch Centrum Oosterhaar is na de zomer van 2011 gestart, de woningen aan de Distelhof zijn opgeleverd en vorig jaar de laatste fase, te weten de realisatie van het derde blok met appartementen bij Avondlicht Dilgtoord afgerond.

Ondernemerschap

Als gemeente willen wij faciliterend naar het bedrijfsleven zijn. De Harense ondernemers zijn onze strategische partners. Enerzijds willen wij een goed ondernemersklimaat creëren, anderzijds willen wij samen met ze optrekken om Haren nog gastvrij, groener en duurzamer te maken. Er vindt periodiek overleg plaats met het bestuur van Ondernemend Haren.

Wij zijn partner van de ondernemers bij onder meer het gastvrij en groener maken van de gemeente, waarbij wij afspraken maken over gemeenschappelijke activiteiten. Een mooi voorbeeld van dit partnerschap is de wijze waarop de groenbedrijven elk een rotonde in het dorp Haren hebben geadopteerd en het aanwenden van een deel van het budget voor de Energiewacht Tour (wielerronde) met de finish in Haren.

Ook hebben wij in 2011 intensief samengewerkt op het gebied van PR/promotie in het kader van de Energiewacht Tour en de Dag van de Straatmaker.

Verder hebben wij medewerking verleend aan een onderzoek van Ondernemend Haren naar het instellen van een ondernemersfonds. Wij zijn positief over dit initiatief en hebben bij de Regio Groningen-Assen inmiddels subsidie aangevraagd en verkregen.

Financieel verantwoord

Bij het opstellen en de realisatie van de begroting 2011 hebben wij gekozen voor iets minder luxe in plaats van het presenteren van de rekening aan de inwoner. In de begroting 2011 is een totaal om te buigen bedrag van € 730.000 opgenomen. Hiervan is € 100.000 (nog) niet gerealiseerd. Voor het resterende nog om te buigen bedrag zal in 2012 naar een (andere) oplossing gezocht worden.

In beknopte tabelvorm ziet de financiële uitkomst van 2011 er als volgt uit (bedragen x € 1.000):

Saldo na Bestuursrapportage 2011 (Burap)	160	Voordelig
Verschillen 'normale' exploitatie	<u>-79</u>	Nadelig

Saldo 2011 'normale' exploitatie **81 Voordelig**

Ten tijde van Burap 2011 niet voorzien:

Scharlakenhof	-811	Nadelig
Verlies Onnen Hooiveld	-200	Nadelig
Verlies Onnen Kooi-Hekman	-157	Nadelig
Verlies Kerklaan / Kromme Elleboog	<u>-65</u>	
Totaal verschil	-1.233	Nadelig

Saldo werkelijk 2011 **-1.152 Nadelig**

Zoals uit bovenstaande tabel duidelijk wordt werd het nadelige saldo van € 1.152.000 in belangrijke mate veroorzaakt door buitengewone baten en lasten die ten tijde van de bestuursrapportage 2011 nog niet in te schatten waren. In de betreffende doelgroep teksten en in de paragrafen wordt nader ingegaan op de achtergronden van de bijzondere baten en lasten.

Wat gaan wij doen in de toekomst om het negatieve resultaat 2011 weer om te buigen en het weerstandsvermogen weer op peil te brengen?

- herijken projecten (versoberen, stopzetten, faseren, risicobeheersing);
- analyseren van de investeringen (versoberen, stopzetten, faseren);
- nieuwe ombuigingsvoorstellen 2013 (keuzes in voorzieningenniveau en/of lastenverzwaring);
- efficiency uit samenwerkingsverbanden (minder risico, kostenreductie, kennisverbreding).

Het voorgaande geeft kort weer hoe de voortgang op een aantal specifieke onderdelen is geweest. Voor een uitgebreid verhaal over 'wat wilden wij' en 'wat hebben wij bereikt' in 2011 verwijzen wij u naar de doelgroep teksten en financiële paragrafen in dit jaarverslag.

Voorstel tot resultaatsbestemming 2011

Het nadelige saldo over 2011 bedroeg € 1.152.000. De Algemene Reserve (AR) voor resultaatsbestemming bedroeg € 1.175.000. Als we alleen aan u zouden voorstellen om het nadelige saldo te onttrekken aan de Algemene Reserve, zou slechts een AR resteren van € 23.000.

Zoals blijkt uit de paragraaf Weerstandsvermogen zou de ratio Weerstandsvermogen (de beschikbare weerstandscapaciteit gedeeld door de benodigde weerstandscapaciteit) dan uitkomen op 0,17, terwijl door u is vastgesteld dat het doel (op termijn) daarvoor 1 is. Dit achten wij niet aanvaardbaar. Dat is de reden waarom wij in het kader van dit voorstel tot resultaatsbestemming eveneens voorstellen om alle bestemmingsreserves die niet strikt noodzakelijk zijn (om toekomstige lasten af te dekken) op te heffen en over te hevelen naar de AR.

In concreto stellen wij voor om de bestemmingsreserve Egalisatiefonds Materieel Gemeentewerken op te heffen. Bovenop het genoemde financiële motief (versterking Weerstandsvermogen) hebben wij daarvoor de onderstaande inhoudelijke motieven die wij relateren aan het doel van de betreffende bestemmingsreserve.

Egalisatiefonds Materieel Gemeentewerken

Doel: dekking kapitaallasten materieel gemeentewerken, voor zover ze boven de drempel van € 221.000 uitkomen.

In 2011 zijn de kapitaallasten beneden de drempel van € 221.000 gebleven en is derhalve geen onttrekking aan de reserve gedaan. Bij de vaststelling van de Nota Reserves en Voorzieningen 2007 is al besloten om de reserve geleidelijk af te bouwen en na een overgangperiode de kapitaallasten volledig te dekken uit de normale bedrijfsvoering. Door dit laatste is de afweging om bepaalde investeringen al dan niet te doen, in ieder geval financieel gezien, een stuk zuiverder.

In de praktijk blijkt dat de geraamde investeringen in materieel gemeentewerken structureel later dan gepland worden uitgevoerd, waardoor de kapitaallasten in versterkte mate uit vrijval van oude activa worden gedekt. Aangezien een screening van alle investeringen zal plaatsvinden, is het verstandig om in de nieuwe planning ervoor te zorgen dat sprake is van een ideaalcomplex: dat wil zeggen constante kapitaallasten, doordat activa worden vervangen op het moment dat oude activa volledig zijn afgeschreven. De kapitaallasten zouden daarbij onder het niveau van de drempel moeten blijven. Bij het vervullen van deze voorwaarden kan het bedrag van € 716.000 ongestraft worden overgeheveld naar de algemene reserve.

Bij de actualisatie van de grondexploitaties (die u afzonderlijk ter vaststelling wordt aangeboden) is gebleken dat de grondexploitatie Raadhuisplein/Haderaplein een winstverwachting heeft die € 327.000 lager ligt dan vorige raming (die door u is vastgesteld op 18 oktober 2010). Daardoor kan vanuit de grondexploitatie minder geld worden gestort in de bestemmingsreserve Nieuw Raadhuis, die de kapitaallasten van het nieuwe raadhuis deels af zal moeten dekken. Wij stellen voor om dit dekkingsgat op te lossen door in het kader van ons voorstel tot resultaatsbestemming 2011 € 327.000 toe te voegen aan de bestemmingsreserve. De facto komt dit geld uit de op te heffen bestemmingsreserves.

Hiermee komt het totale voorstel er als volgt uit te zien:

(Bedrag x € 1.000)

Bestemmingsreserve	Bedrag
Onttrekking Egalisatiefonds Materieel Gemeentewerken (opheffing bestemmingsreserve)	716
Toevoeging Bestemmingsreserve Nieuw Raadhuis (in verband met lagere verwachte dekking vanuit grondexploitatie Raadhuisplein / Haderaplein)	-327
Onttrekking aan Algemene Reserve	<u>763</u>
Totaal resultaatsbestemming 2011	<u><u>1.152</u></u>

Indien u akkoord gaat met ons voorstel, dan bevindt zich na de resultaatsbestemming 2011 een bedrag in de AR van € 412.000.

Samenstelling gemeentebestuur

Samenstelling gemeenteraad per 31 december 2011

E. Fennema, waarnemend burgemeester	
	E-mail b.fennema@haren.nl Adres Raadhuisplein 10 Postcode 9751 AN Haren Telefoon 050 53 39 911

O.E. de Vries, waarnemend raadsgriffier	
	E-mail oe.devries@haren.nl Adres Raadhuisplein 10 Postcode 9751 AN Haren Telefoon 050 53 39 911

R. Valkema, CDA lid Auditcommissie	
	Functie Fractievoorzitter E-mail rr.valkema@haren.nl Adres Borgsingel 10 Postcode 9753 CE Woonplaats Haren Telefoon 050 53 70 594

J. Kooi, CDA lid Presidium	
	E-mail j.kooi@haren.nl Adres Middelhorsterweg 42 Postcode 9751TG Woonplaats Haren Telefoon 050 53 42 042

Th. Berends, ChristenUnie lid Auditcommissie	
	Functie Fractievoorzitter E-mail t.berends@haren.nl Adres Felland 23 Postcode 9755 TA Woonplaats Onnen Telefoon 050 40 61 540

W. Legemaat, D66	
	Functie Fractievoorzitter E-mail W.Legemaat@haren.nl Adres Vondellaan 18 F Postcode 9752 EC Woonplaats Haren Telefoon 050 53 49 621

F.R. Fennema, D66 lid Presidium	
	E-mail F.R.Fennema@haren.nl Adres Zuidlaarderweg 41 Postcode 9756 CG Woonplaats Glimmen Telefoon 050 31 22 340

M.J. Bachman-Mulder, D66	
	E-mail m.bachman@haren.nl Adres Lokveenweg 36 Postcode 9751 CK Woonplaats Haren Telefoon 050 53 50 288

M.J. Sloot, Gezond Verstand Haren lid Auditcommissie	
	Functie Fractievoorzitter E-mail M.J.Sloot@haren.nl Adres Leo Polakweg 15 Postcode 9752 NT Woonplaats Haren Telefoon 06 55 18 5903

E.N. Wiersema, Gezond Verstand Haren	
	E-mail E.N.Wiersema@haren.nl Adres Jonkerpad 18 Postcode 9753 CG Woonplaats Haren Telefoon 050 85 39 671

G.H. Schenkel,, GroenLinks	
	Functie Fractievoorzitter E-mail e.schenkel@haren.nl Adres Spinozalaan 26 Postcode 9752 NS Woonplaats Haren Telefoon 06 10 791 939

M.P. Rohrich, GroenLinks	
	E-mail m.rohrich@haren.nl Adres Bronlanden 12 Postcode 9753 KT Woonplaats Haren Telefoon 06 11 32 5813

T.G. Sprenger, PvdA	
	Functie Fractievoorzitter
	E-mail T.G.Sprenger@haren.nl
	Adres Laagveld 94
	Postcode 9753 KC
	Woonplaats Haren
	Telefoon 050 53 43 567

L.M. Schuiling, PvdA	
	E-mail L.M.Schuiling@haren.nl
	Adres Waterhuizerweg 72
	Postcode 9753 HS
	Woonplaats Haren
	Telefoon 050 53 46 350

A.T. Toxopeus, PvdA	
	E-mail a.t.toxopeus@haren.nl
	Adres Westerveen 1
	Postcode 9751 HT
	Woonplaats Haren
	Telefoon 050 40 61 256

P.R.A. Terpstra, VVD	
	Functie Fractievoorzitter
	E-mail P.R.A.Terpstra@haren.nl
	Adres Rijksstraatweg 325
	Postcode 9752 CG
	Woonplaats Haren
	Telefoon 050 53 44 485

H. Frima, VVD	
	E-mail h.frima@haren.nl
	Adres Rijksstraatweg 237
	Postcode 9752 CB
	Woonplaats Haren
	Telefoon 050 53 40 485

V.M.E. Kerremans, VVD	
	E-mail v.kerremans@haren.nl
	Adres Hemsterhuislaan 67
	Postcode 9752 NC
	Woonplaats Haren
	Telefoon 050 31 80 939

B. Prenger, VVD	
lid Presidium	
	E-mail b.prenger@haren.nl
	Adres Rijksstraatweg 47
	Postcode 9752 AB
	Woonplaats Haren
	Telefoon 050 53 40 031

Samenstelling Rekenkamercommissie	
Voorzitter:	
De heer B.A. van Putten	
Secretariaat:	
Mevrouw I. Ruijs	
Leden:	
De heer. H.R. Kastermans	
De heer J.M. van Mossevelde	

Samenstelling Milieuvadvisraad	
Voorzitter: De heer T.H. J. Sleyfer	
Vicevoorzitter: De heer G. D. Kuiper	
Secretariaat: Mevrouw M.J.C.M. Koppes (mar@haren.nl)	
Leden:	
Mevrouw R. Nienhuis	
De heer M.L. Scherpenzeel	
De heer H.M.M. Keijzer	
De heer W van der Wijk	
De heer A.J. Ludden	
De heer B.H. Ruessink	

Samenstelling Adviesraad WMO	
Voorzitter: De heer T.A.M. Louwe	
Penningmeester: De heer P.P. Taverne	
Secretariaat: De heer P.K. Blanksma (p.k.blanksma@kpnplanet)	
Leden:	
Mevrouw P. van Driesum	
Mevrouw A.G. Hoekema-Riepma	
Mevrouw F. van de Meulen	
De heer J.W.G.M. Morshuis	
De heer W. Salomons	
Mevrouw B.M. Sinnema-Korenhoff	
De heer W. Wieringa	

Samenstelling College van Burgemeester en Wethouders per 31 december 2011

Waarnemend burgemeester

E. Fennema
Raadhuisplein 10
9751 AN Haren
T: 050 53 39 911
E: b.fennema@haren.nl

Wethouder - 1e locoburgemeester

Th.J.J. Sieling - PvdA
Appelbergenweg 1
9755 TS Onnen
T: 050 53 39 911
E: t.sieling@haren.nl

Wethouder - 3e locoburgemeester

G.J. Pek - D66
Waterhuizerweg 41
9753 HP Haren
T: 050 53 39 911
E: g.j.pek@haren.nl

Wethouder - 2e locoburgemeester

R.D.J. Kouwenhoven - VVD
Raadhuisplein 10
9751 AN Haren
T: 050 53 39 911
E: r.kouwenhoven@haren.nl

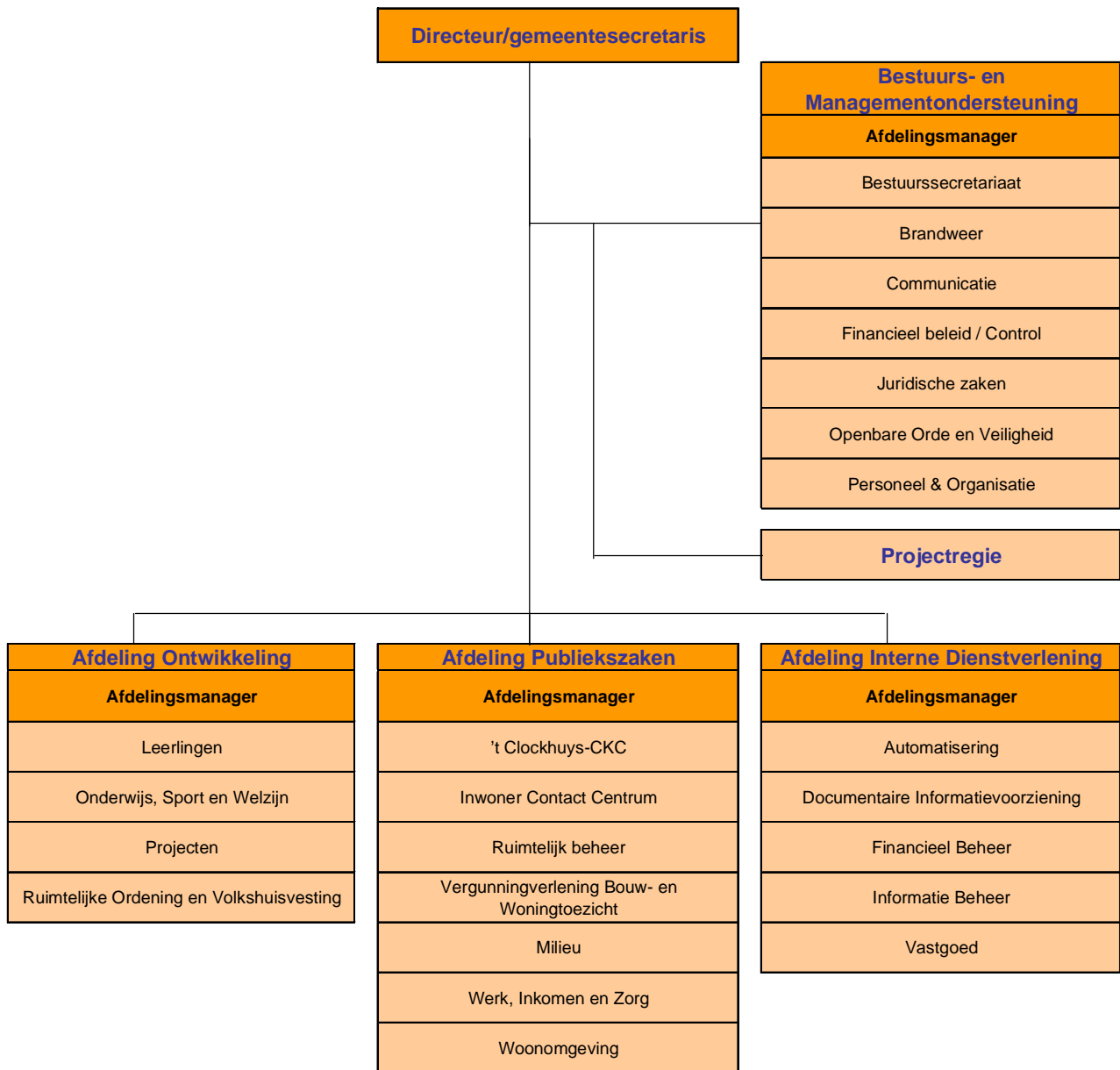
Gemeentesecretaris

mr. M.P. de Wilde
Raadhuisplein 10
9751 AN Haren
T: 050 53 39 911
E: mp.dewilde@haren.nl

Organisatieschema per 31 december 2011

Samenstelling Ondernemingsraad per 31 december 2011

- Voorzitter:** Dhr. H.J. van den Heuvel
Secretaris: Dhr. F.J. Vollebergh
Leden: Dhr. W.M.P. Dijkstra
 Dhr. E.M. Dijkstra
 Mevr. H.J. Hölterhoff-Beugel
 Dhr. G. Molema
 Dhr. J.C. Gaasterland

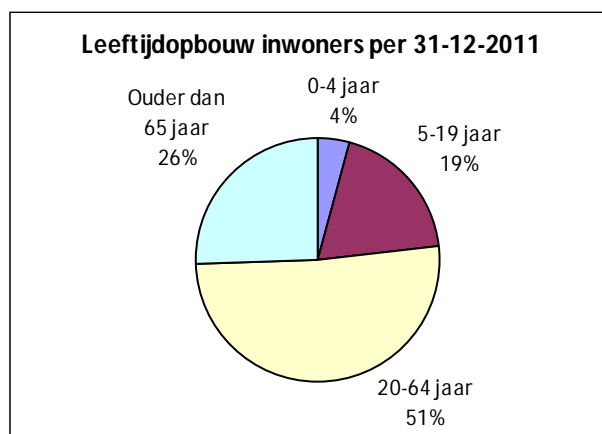
Kerngegevens

Men kan op vele manieren naar onze gemeente kijken. Een van die manieren is zoals het Rijk ons ziet. Onderstaande gegevens zijn gebruikt voor de berekening van de Algemene Uitkering 2011. Voor wat betreft de standgegevens betreft dit de gegevens per 1 januari 2011, tenzij anders aangegeven. De gegevens in eerdere jaren kunnen afwijken van het jaarverslag 2010, aangezien deze gegevens na vaststelling van het jaarverslag 2010 definitief geworden zijn.

Doelgroep Inwoners:

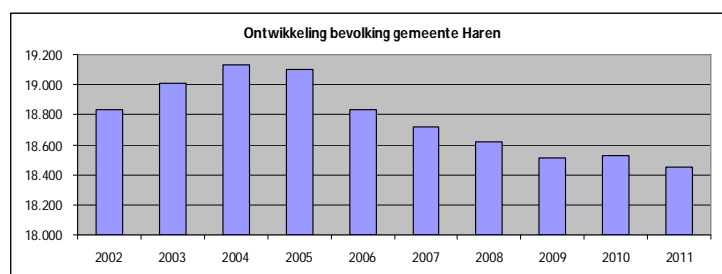
Aantallen inwoners per 31 december 2011

0-4 jaar	779
5-19 jaar	3.500
20-64 jaar	9.449
Ouder dan 65 jaar	4.726
Totaal inwoners	18.454

Doelgroep gebruikers Sociale voorzieningen:

Aantal lage inkomens	2.210
Aantal bijstandsonvangers	182
Aantal uitkeringsontvangers	894
Aantal minderheden	200

Doelgroep Economische klanten:

Klantenpotentieel lokaal	15.770
Klantenpotentieel regionaal	6.110
Omgevingsadressendichtheid	7.688
Aantal bedrijfsvestigingen	1.015

Doelgroep Jongeren:

Leerlingen Speciaal Onderwijs	484
Leerlingen Voortgezet Onderwijs	1.468

Doelgroep Gebruikers publieke ruimten:

Oppervlakte land (ha)	4.564
Oppervlakte binnenwater (ha)	505
Oppervlakte bebouwing totaal (ha)	110

Het afgelopen jaar is het aantal inwoners met 72 afgenomen tot 18.454 inwoners. In de afgelopen jaren was er sprake van een daling, voornamelijk het gevolg van de sluiting van het asielzoekerscentrum in 2006 (bijna 400 inwoners) en de vergrijzing en relatief weinig nieuwbouw voor jonge gezinnen de laatste jaren. Over de periode van 10 jaar is de bevolking van Haren qua aantal nauwelijks gewijzigd: het niveau is redelijk in lijn met het begin van het nieuwe millennium.

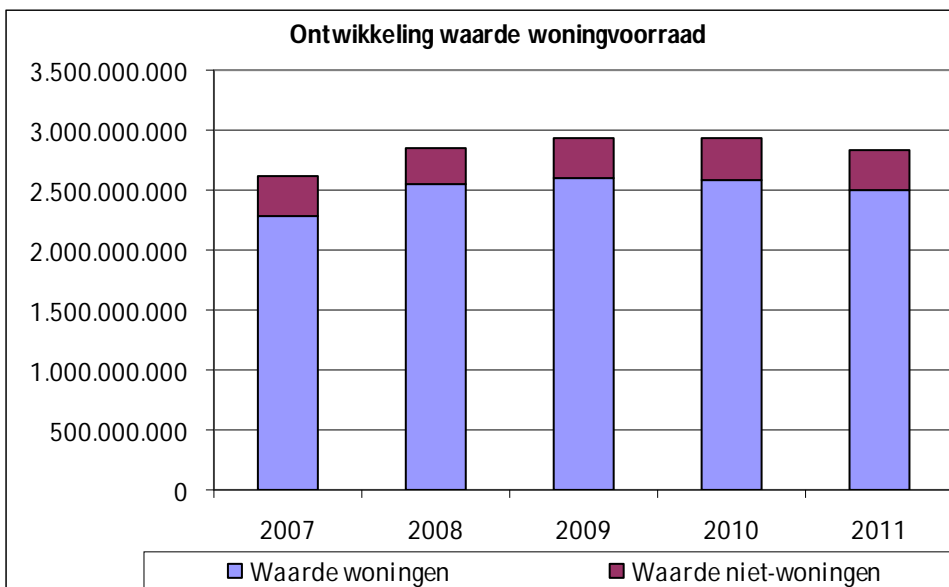
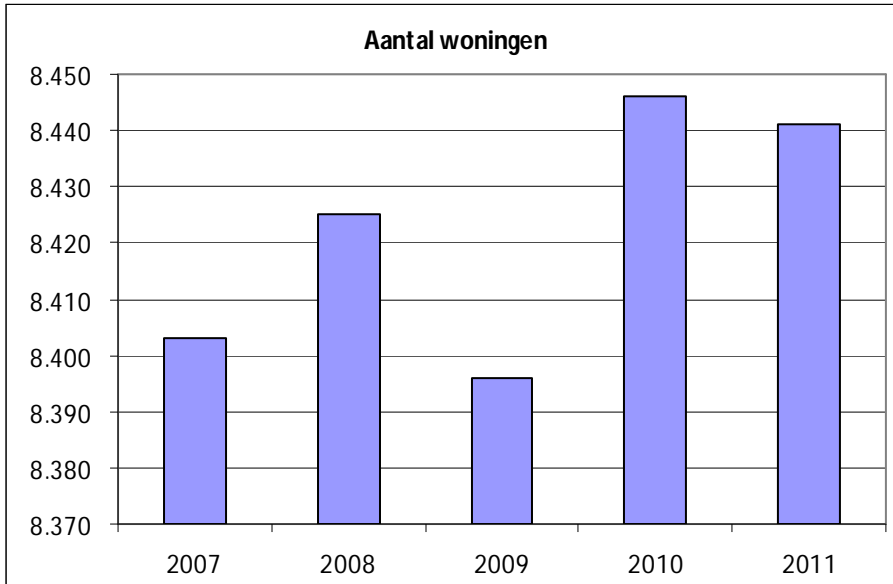
Qua samenstelling is er duidelijk wel sprake van een wijziging: was het aandeel ouderen (> 65 jaar) in 1998 nog 21,7%, in 2011 is dit gestegen tot 25,6% (2010: 24,7%).

Doelgroep Eigenaren en Huurders:

Aantal woningen	8.441
Historisch aantal woningen in bewoonde oorden	638
Aantal kernen	4

Lokale heffingen:

Waarde woningen	2.497.500.000
Waarde niet-woningen	343.000.000

Inwoners

Wat willen wij bereiken?

Wij willen als overheidsorgaan blijven beantwoorden aan de eisen die onze inwoners ons stellen. Tevreden inwoners is ons streven. Die inwoners moeten als klant door de gemeente correct en efficiënt worden geholpen. De inwoners moeten ervaren, dat ze te maken hebben met een lokaal bestuur, dat bereikbaar, betrokken, open en betrouwbaar is.

Wanneer zijn wij tevreden?

Wij gaven in de begroting 2011 aan dat wij tevreden zijn als de scores volgens het tweejarig onderzoek "Waarstaatjegemeente.nl" op de volgende onderdelen als volgt zijn:

De inwoner als **kiezer** (streefcijfer 6.5) is de inwoner die er recht op heeft politiek te worden gerepresenteerd en die een bepaalde kwaliteit van politiek en bestuur mag verwachten;

De inwoner als **klant** (streefcijfer 7.5) is de inwoner die recht heeft op een behoorlijke kwaliteit van dienstverlening;

De inwoner als **onderdaan** (streefcijfer 6.5) heeft recht op kwaliteit van orde en gezag.

De inwoner als **partner** (streefcijfer 6.5) heeft recht op kwaliteit van beleid en wil serieus genomen worden in het kader van de beleidsontwikkeling van de gemeente.

Hebben wij bereikt wat wij wilden?

Inwonerrol	Gewenste score	Score Haren 2008	Score Land 2008	Score Haren 2010	Score Land 2010
Kiezer	6.5	5.6	5.5	5.9	5.8
Klant	7.5	7.3	6.9	7.4	7.6
Onderdaan	6.5	6.0	5.8	6.4	5.7
Partner	6.5	5.2	5.1	5.7	5.6

De inwoner als kiezer

Relatie inwoner- bestuur

In 2011 hebben wij wederom geïnvesteerd in het intensiveren van de relatie met de inwoners. Bij de begroting gaven wij al aan dat wij een andere houding en gedrag van bestuurders en ambtenaren willen laten zien vanuit transparantie en openheid. Dit heeft onder meer geresulteerd in het nog laagdrempeliger worden in de communicatie over en weer inwoners/bestuur. Een afspraak met een wethouder of de burgemeester is vaak op korte termijn gerealiseerd. Daarnaast vinden er in een vroeg stadium gesprekken en overleg plaats met inwoners over ontwikkelingen in de buurt en wordt input zeer gewaardeerd.

Planning en control (P&C)

Bij de begroting van 2011 hebben wij aangegeven door aanpassingen in de P&C cyclus te komen tot een besparing van 0,5 fte op control. De herijking van de P&C cyclus is voortvarend opgepakt en heeft in tal van acties geresulteerd. Onder andere minder rapportages (geen beheersbegroting en één bestuursrapportage minder). In 2011 heeft dit echter geen besparing opgeleverd. De oorzaak hiervoor is grotendeels gelegen in het 'wennen' aan een nieuwe systematiek. Een deel van de informatie die anders verstrekt werd in de 'verdwenen' tussenrapportages is op andere manieren opgevraagd, zodat per saldo geen besparing in werkzaamheden is gerealiseerd. Daarnaast is de control op projecten geïntensiveerd, wat ook extra werk heeft opgeleverd.

Communicatie

In de begroting hebben wij aangegeven door het schrappen van structureel 0,67 fte op communicatie met 1 fte de tering naar de nering te moeten zetten. De bezuiniging structureel is weliswaar gehaald, maar de behoefte aan communicatieondersteuning was zo groot dat er op incidentele basis is ingehuurd. Dit had onder meer te maken met de vele dossiers die extra communicatie behoeften en met het feit dat de gemeente Haren door het weekblad Elsevier uitgeroepen is als beste (woon)gemeente van Nederland 2011. Naar aanleiding van deze titel hebben wij onder andere borden geplaatst bij alle invalswegen in de gemeente en hebben wij het logo beste gemeente onder het briefpapier geplaatst.

Ook is in 2011 Burgernet geïntroduceerd in de gemeente. Daaraan voorafgaand is een communicatiecampagne in samenwerking met de politie opgezet.

Op het gebied van beleid hebben wij een persbeleidsplan opgesteld en deze is vervolgens ook vastgesteld.

Ook op promotiegebied is er (naast Haren beste gemeente 2011) het een en ander gebeurd: een grote internationale wielerronde door Haren (Energiewacht Tour), de opening van het gemeentehuis en het NK Straatmaken.

De inwoner als klant

Toekomstgerichte werkwijze: op naar een Inwoner Contact Centrum

In 2010 kozen wij er (in het kader van bezuinigingen) voor om de dienstverlening in het nieuwe gemeentehuis anders te organiseren. De consequenties van deze bezuinigingen zijn in 2011 (ondanks enkele noodreparaties) in negatieve zin, vooral bij de receptie, duidelijk geworden. Eind 2011 besloten wij daarom over te gaan tot een goede invulling van de receptie, aanpassingen met betrekking tot openingstijden en de mogelijkheid om op afspraak langs te komen.

Andere overheid

In 2011 hebben wij verder vorm gegeven aan het concept 'andere overheid'. Het accent lag dit jaar op het realiseren van de basisadministraties. Dit betekende dat wij alle gegevens in onze administraties op orde moesten brengen en dat deze gegevens op een eenduidige wijze moesten worden vastgelegd in de basisadministratie. Wij hebben dit traject, dat wij aanvankelijk hadden voorzien voor 2010, in 2011 inderdaad af kunnen ronden. Onze basisgegevens zijn nu op orde en hierop kunnen wij nu verder bouwen met toepassingen die ook naar buiten toe meer zichtbaar zullen zijn. Dat is vooral een betere digitale dienstverlening. Hiervoor hebben wij reeds investeringen gedaan in producten als een zakenmagazijn, een systeem voor zaakgericht werken, een module om via de website digitaal afspraken te maken voor de publieksbalie en een systeem voor het publiceren van geo-informatie op de website. Deze investeringen zullen in 2012 tot zichtbare resultaten gaan leiden.

Ontwikkelingen Geo-informatie

Door de invoering van de Basisadministratie Adressen en Gebouwen (BAG), de Wet kenbaarheid publiekrechtelijke beperkingen (WKPB) en de Wet algemene bepalingen omgevingsrecht (WABO) heeft geo-informatie een definitief intreden gedaan in de gemeentelijk informatie huishouding. Gezien het gemak waarmee informatie ontsloten kan worden met gestandaardiseerd digitaal kaartmateriaal zal het belang hiervan de komende tijd fors groeien. De toepassingen en mogelijkheden worden steeds bekender (bijvoorbeeld google.maps). De invoering van de Basisregistratie Grootschalige Topografie en de Wet Informatie-uitwisseling Ondergrondse Netten zullen dit ook versterken. Onderzocht is welke partijen ons op welke wijze kunnen ondersteunen bij de invoering van beide administraties. De concrete eerste stappen daarvoor zullen het komende jaar gezet worden.

Nieuwe website

Onze nieuwe website hebben wij per 1 maart 2011 'in de lucht gebracht'. Eigenlijk wat te vroeg, want de nieuwe website vertoonde nog een aantal omissies. Wij waren echter niet langer in staat om twee websites naast elkaar te onderhouden. Wij moesten dus wel wat forceren om alle aandacht op de nieuwe site te kunnen richten. Die benadering leidde in eerste instantie – begrijpelijk – tot veel kritiek en onbegrip. Dat werd anders toen wij op de nieuwe site snel verbeteringen en aanvullingen konden laten zien. Binnen drie maanden zijn wij er vervolgens in geslaagd om de website te verbeteren tot een niveau 'waarmee wij voor de dag kunnen komen', zoals wij dat in de begroting als doelstelling geformuleerd hadden. Een eerder geformuleerde doelstelling was, dat wij wilden behoren bij de beste 100 gemeentelijke websites van Nederland volgens www.overheidsmonitor.nl. Aan die doelstelling hebben wij royaal voldaan. In de laatste ranking die op 22 juni 2011 werd gepubliceerd scoorden wij landelijk plaats 5, hadden wij de beste overheidswebsite van Noord-Nederland en de beste website van alle gemeenten onder de 25.000 inwoners. En dat alles binnen het beschikbaar gestelde budget! Het is nu zaak de goede score vast te houden en verder uit te bouwen met digitale producten vanuit 'andere overheid'.

Na het testen van de webcast voor raads- en commissievergadering is na de zomer definitief overgestapt van de schriftelijke verslaglegging naar de digitale videoregistratie van de vergaderingen. Hierdoor zijn de vergaderingen door iedereen met internet live te volgen en op elk gewenst moment daarna raadpleegbaar.

De implementatie en vulling van het raadinformatiesysteem is grotendeels afgerond. Begin 2012 kan hierdoor de informatie voor de raad digitaal en duidelijk vindbaar ontsloten worden.

Haren 200 jaar

Wij hebben in 2011 op een andere wijze dan voorzien aandacht besteed aan het 200 jarig bestaan van onze gemeente. Dit had onder meer te maken met de uitverkiezing tot 'beste woongemeente van Nederland'. Dit is in de publiciteit centraal gesteld. Daarnaast is bij het afscheid van de gemeentesecretaris op 2 september 2011 het boek '200 Jaar gemeentebestuur Haren' gepubliceerd. Deze uitgave in de Harener Historische Reeks werd mede mogelijk gemaakt door een bijdrage van de gemeente.

De inwoner als onderdaan

De inwoner als onderdaan heeft recht op kwaliteit van orde en gezag. Deze aspecten komen vooral terug bij de doelgroepen Eigenaren en Huurders en Gebruikers Publieke Ruimten. Binnen de doelgroep Inwoners gaat het onder dit kopje vooral om de kwaliteit van de gemeentelijke besluitvorming. Wij wilden het aantal bezwaarschriften dat gegrond werd verklaard (er schort iets aan het primaire besluit) verlagen. Het percentage gegrond verklaarde bezwaren lag iets hoger dan het jaar daarvoor, het aantal ingediende bezwaarschriften lag echter fors lager. Dit zegt iets over de kwaliteit van de besluiten. Er was minder aanleiding (beter primair besluit) voor inwoners om een bezwaarschrift in te dienen.

De inwoner als partner van het bestuur

Burgerparticipatie

Als wij het hebben over burgerparticipatie, was 2011 het jaar waarin wij dit instrument hebben ingezet rond de ombuigingen. Een groot aantal inwoners van de gemeente heeft via een enquête mogen meedenken over de benodigde ombuigingen.

Visie Haren 2020

In 2011 is een notitie gereed gekomen met daarin de kaders voor een visie. De echte concretisering moet in 2012 plaatsvinden. Het onderzoek van de provincie naar bestuurskracht en de gewenste schaal van de gemeente binnen de provincie vindt ook in 2012 plaats. Daarnaast heeft de Vereniging van Groninger Gemeente het initiatief genomen om gemeenten de mogelijkheid te bieden een onderzoek naar hun bestuurskracht te laten uitvoeren. Ook de gemeenteraad heeft haar wensen geuit over het verdere proces over de toekomstvisie van de gemeente. Dit zal ingrediënten opleveren voor het verder concretiseren van de visie en de betrokkenheid van de inwoners.

Jeugdraad en inzet adviesraden

U heeft voorgesteld een jeugdraad in het leven te roepen. In 2011 is er echter een voorstel gedaan om jongerenparticipatie anders in te zetten, bijvoorbeeld in de vorm van jongerenateliers en de jaarlijkse Dag van de Lokale Democratie, die in 2012 plaatsvindt in maart.

Wat heeft het gekost?

(Bedragen * €1.000)

Product/Doelgroep	realisatie	realisatie	realisatie	begroot	realisatie	saldo
Inwoners	2008	2009	2010	2011	2011	2011
001 Bestuursorganen	557	685	787	711	675	35
002 Bestuurlijke Samenwerking	55	61	42	58	45	13
003 Representatie	49	44	31	23	49	-25
004 Ondersteuning Raad	243	218	306	291	296	-5
005 Ondersteuning B&W	367	464	562	383	573	-190
017 Kabinetszaken	10	11	4	4	2	2
018 Beleidsplan en Concerncontrol	373	445	429	486	396	90
019 Communicatie	193	325	323	335	326	9
022 Rechtsbescherming	82	94	88	99	100	-1
023 Gemeentelijke Regelgeving	29	49	109	98	84	15
024 Gemeentewinkel	73	71	84	82	82	0
028 Burgerlijke Stand	87	112	151	215	181	34
029 Burgerzaken	146	349	365	321	317	4
030 Vastgoedregistratie	417	453	517	561	549	11
268 Naamgeving en huisnummer	21	37	44	45	46	-0
247 Lijkbezorging	199	89	175	69	39	30
267 Algemene dienstverlening		2	2	13	13	1
Totaal Doelgroep Inwoners	2.899	3.508	4.020	3.795	3.775	21

Op doelgroep Inwoners is minder uitgegeven dan begroot, de belangrijkste oorzaken zijn:

Bestuursorganen

Het verschil wordt voornamelijk veroorzaakt door de niet-geraamde vrijval van de voorziening wachtgelden oud-wethouders over het gedeelte van 2011.

Bestuurlijke samenwerking

De uitgaven in 2011 vielen in principe lager uit dan begroot vanwege het in liquidatie zijn van een aantal gemeenschappelijke regelingen.

Representatie

Dit budget laat een forse overschrijding zien vanwege een aantal vooraf niet voorziene afscheidrecepties van bestuurders. Ook de ureninzet van de afdeling BMO en m.n. Interne Dienstverlening zijn hierdoor veel hoger uitgevallen.

Ondersteuning B&W

Ondersteuning van het bestuur heeft vele malen meer gekost dan begroot. Dit heeft te maken met het grote aantal en de complexiteit van de juridische procedures dat aanhangig is en de benodigde externe ondersteuning. De overschrijding is dan ook grotendeels veroorzaakt door kosten extern juridisch advies. Bij de begroting was ook al voorzien dat het grote bedrag bij lange na niet voldoende zou zijn. Dit is nog een keer herhaald bij de Bestuursrapportage 2011. Het is een politieke keus geweest om niet meer bij te ramen.

Als gevolg van diverse wisselingen in de directie is door de afdeling BMO tijdelijk veel meer ureninzet op dit product gepleegd. Ook zijn er meer vragen vanuit het college ter afdoe-ning/advisering bij deze afdeling neergelegd. Dit heeft tevens geleid tot meer uren van de directie op dit product.

Kabinetszaken

In 2011 zijn minder onderscheidingen uitgereikt dan begroot.

Beleidsplanning en concerncontrol

Door een aantal afdelingen zijn minder uren geschreven dan begroot op de subproducten Begroting en Maraps en Buraps, deels zijn de uren verschoven naar Ondersteuning B&W.

Gemeentelijke regelgeving

Op Gemeentelijke regelgeving is onder andere een restant van € 10.425 waarvoor de volgende verklaring te geven is:

- Een bedrag van € 3.000 is te verklaren doordat de inspecties voor de peuterspeelzalen waren gepland in 2011, maar pas in 2012 zullen worden uitgevoerd;
- De overige € 7.425 is verklaarbaar door het geringe aantal mutaties in de kinderopvanginstanties. Hierdoor waren minder inspecties nodig dan geraamd.

Voorts zijn minder uren gemaakt op dit product door de voormalige afdeling V&H.

Burgerlijke stand

Huwelijksvoltrekking:

- De verwachting was dat er meer huwelijken zouden plaatsvinden doordat er meer locaties bijkwamen. Dit is niet gebeurd.
- De uitbetaling van de 'babsen' is per (volledige) huwelijksvoltrekking van 4 uur naar 5 uur gegaan, een verhoging van de kosten.
- Afdracht aan de trouwlocaties is vervallen m.i.v. 2011. Bruidsparen betalen de externe locaties nu rechtstreeks.

Overige Publiekszaken:

- Budgetoverschrijding doordat in 2011 teveel boeken voor restauratie zijn aangeboden. In 2012 zullen wij het aantal te restaureren boeken aanpassen.
- Extra afdracht naturalisatiegelden in verband met te weinig afdracht in 2010.

Lijkbezorging

In 2011 zijn er veel minder verlengingen gerealiseerd. Men vindt het tarief veelal te hoog en haalt dan de urn op. Daarnaast zijn er naar verhouding minder nieuwe graven gedolven, er werden veel bestaande graven gebruikt voor bijzettingen.

Gebruikers Sociale Voorzieningen

Vertaling missie in doelgroep

Onze aandacht voor welzijn richt zich niet in de laatste plaats op de gebruikers van sociale voorzieningen. Deze doelgroep willen wij stimuleren tot participatie in de samenleving en tot deelname aan het arbeidsproces. Voor zover inwoners niet zelf in de middelen van hun bestaan kunnen voorzien, bieden wij een inkomen op een acceptabel minimum niveau.

Wat wilden wij bereiken?

Wij willen de inwoners van onze gemeente de mogelijkheid bieden om te participeren in de samenleving. Wij richten ons daarbij vooral op het opheffen van aanwezige belemmeringen: fysieke en psychische handicaps, geen werk, geen inkomen, waardoor iedereen deel kan nemen aan maatschappelijke activiteiten en zich kan ontwikkelen.

Wat hebben wij gedaan?

WSW

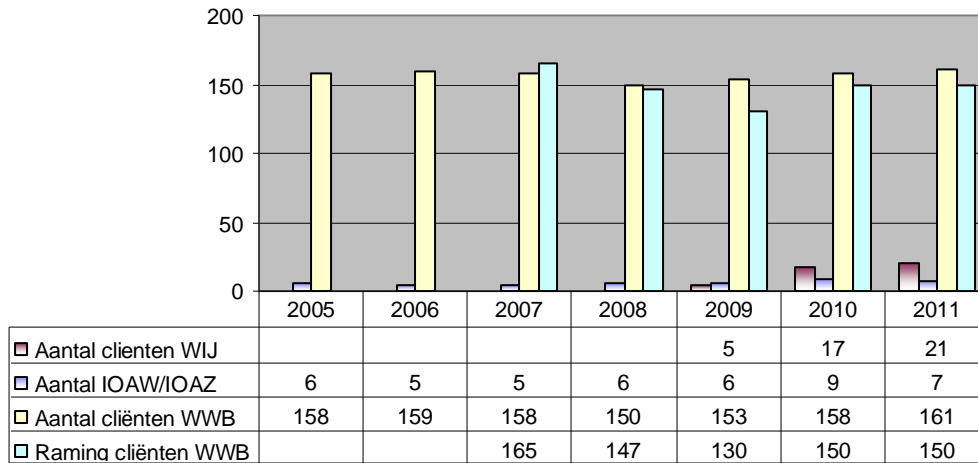
Het Bedrijf voor Werk en Re-integratie (BWR, voorheen: Trio bedrijven) voert de volledige WSW uit inclusief een aantal mensen dat werkzaam is bij Lederz (voorheen DSW). Regievoering op de uitvoering van de WSW ligt bij de gemeente. De wachtlijst voor de WSW is teruggebracht naar aanvaardbare normen. Wij zijn in staat om mensen binnen een jaar een aanbod te doen.

De ingezette koers rond de modernisering van de WSW heeft in 2009 geresulteerd in het opstellen van een meerjarensubsidiebeschikking. Hierin zijn prestatieafspraken opgenomen. De beschikking heeft een looptijd vier jaar. Uitgangspunt van de beschikking was dat het BWR in 2014 geen extra financiële middelen van de gemeente meer nodig heeft. Inmiddels is duidelijk dat de bijdrage van de Rijksoverheid in de vorm van subsidie per WSW-er afneemt en de baten/lasten van de BWR steeds nadeliger worden. Gelet op nieuwe wetgeving met ingang van 2013 en de veranderende werkelijkheid zal er in 2012 bijsturing plaats moeten vinden.

Sociale voorzieningen

In het eerste kwartaal 2011 stonden er 202 klanten in uitkeringsverlening, in het laatste kwartaal stonden er 186 klanten in uitkeringsverlening. Gemiddeld waren er in 2011 189 klanten. Tegen economische en lokale en landelijke ontwikkelingen in is er een daling van het bestand gerealiseerd vanaf het tweede kwartaal 2011. Uitstroom (85) door ingezette acties is hoger dan de instroom (69). Landelijk is er in 2011 een gestage toename van het aantal bijstandsuitkeringen geweest. Ondanks deze prestatie is het budget niet toereikend gebleken. Uitstroom is over een jaar gezien pas financieel succes als er zoveel mogelijk maanden geen uitkering wordt verstrekt. Indien iemand 11 maanden geen uitkering ontvangt is dat veel beter dan twee maanden geen uitkering door uitstroom in november. Aangezien de uitstroom pas echt vanaf het tweede kwartaal op gang gekomen is, is het financiële effect niet afdoende.

Aantal cliënten sociale voorzieningen

Mensen op traject

Het aantal cliënten dat eind 2011 op traject zit is 95% van het cliëntenbestand. Het gerealiseerde percentage is het hoogste van de afgelopen jaren. Wij zitten nog wel onder het begrote percentage van 100%. Dit wordt deels veroorzaakt doordat een deel van het bestand in het verleden vrijstelling van de arbeidsverplichting heeft gekregen. Deze groep is moeilijk binnen een traject te brengen.

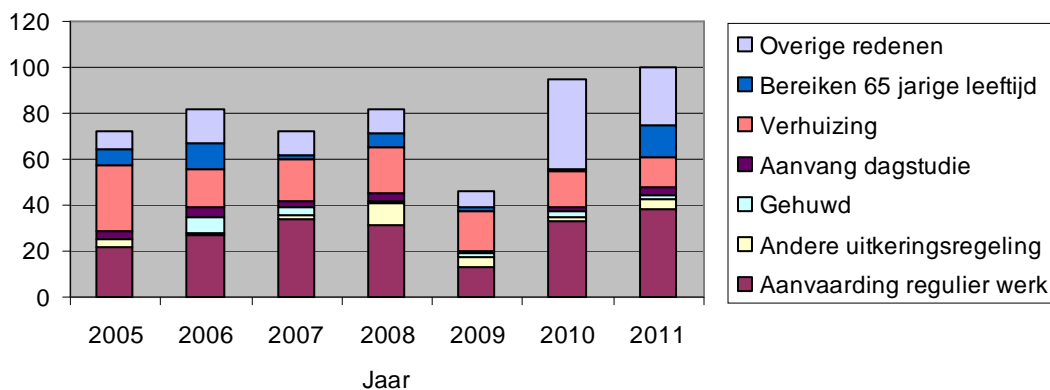
Een traject betekent dat iemand in beeld is bij de gemeente en meerdere keren per jaar contact heeft met de gemeente. Uitgangspunt bij een traject is dat deze moet leiden tot een grotere kans op betaald werk, omdat betaald werk de beste kans biedt op een zelfstandig bestaan. Indien betaald werk (nog) geen optie is, wordt er ingezet op participatieactiviteiten als vrijwilligerswerk en andere vormen van sociale activering.

Vanaf eind 2010 hebben wij naast de focus op mensen met een lange afstand tot de arbeidsmarkt (zorgtrajecten) ook de focus gelegd op mensen met een relatief korte afstand tot de arbeidsmarkt. De gemeente heeft tijdelijk een werkbemiddelaar in dienst genomen die aan de slag is gegaan met deze groep mensen. In 2012 zullen wij dit beleid voortzetten en uitbouwen. Dit dient te resulteren in een reductie van het cliëntenbestand. In de beleidsbegroting voor 2012 is de ambitie opgenomen om aan het eind van het jaar een cliëntenbestand van maximaal 168 te hebben.

Uitstroom

De concrete resultaten van de aanstelling van een werkbemiddelaar tot nu toe zijn fors te noemen. Eind 2011 heeft dit geleid tot het realiseren van 85 klanten met uitstroom naar werk. Daarnaast hebben 19 mensen deeltijdwerk gevonden. De groep uitstroom overige redenen, verhuizing en aanvaarding werk zijn de registraties die in het automatiseringssysteem zijn gebruikt voor uitstroom naar werk.

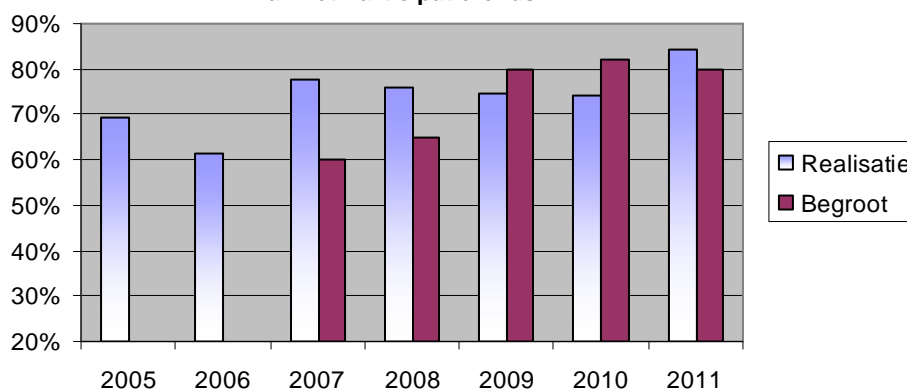
Uitstroom in aantallen

Armoedebeleid

De ambitie voor het jaar 2011 was dat 80% van de mensen met een uitkering gebruik zou maken van het participatiefonds. Uiteindelijk is dit 84% gebleken. Ondanks dat mensen met een uitkering automatisch zijn toegelaten tot het participatiefonds maakt niet iedereen er gebruik van. Het gebruik was jaren stabiel rond 75%. In 2011 is het gebruik naar een meer dan gewenste hoogte gestegen, mede door voorlichting/communicatie.

% cliënten met een uitkering dat gebruik maakt van het Participatiefonds

Het percentage mensen met een uitkering dat gebruik maakt van het participatiefonds was jaren constant maar is in 2011 toegenomen.

Huisvesting statushouders/vergunninghouders

Iedere gemeente heeft jaarlijks een taakstelling/verantwoordelijkheid in de huisvesting van toegelaten ex-asielzoekers. Voor gemeente Haren is dat een lastige situatie aangezien er maar een zeer klein huuraanbod is. Voor het gehele jaar 2011 was er een taakstelling van 12 te huisvesten statushouders. Daarnaast had gemeente Haren een achterstand in taakstelling van 18 personen. Hierdoor was de gehele taakstelling voor 2011 30 te huisvesten personen.

Aangezien er reeds sprake was van een reguliere achterstand is er door de Provincie Groningen besloten tot een voorlopige aanwijzing, waardoor de speelruimte voor de gemeente beperkt werd en de verantwoording en voortgang verscherpt. Dit heeft geleid tot een extra inspanning in tweede halfjaar van 2011. Middels extra plaatsingen en het instellen van een 'taskforce' is er over 2011 sprake van een enorme prestatie: over 2011 zijn er uiteindelijk 27 statushouders gehuisvest. Hierdoor is het saldo op 1 januari 2012 nog drie en hiermee is ruimschoots voldaan aan de doelen voor 2011.

Een negatieve uitwerking van deze inhaalslag is wel dat er een toename van bijstandsge-rechtigden/uitkeringen is ontstaan van elf. Aangezien deze groep niet direct aan het werk kan, maar veelal eerst moet inburgeren, heeft dit een negatief effect op de bijstandsuitga-ven in 2011.

Zijn wij tevreden?

Het aantal mensen op traject is in 2011 verder gestegen en er zijn veel mensen uitge-stroomd naar werk. Dit in een economisch moeilijke tijd en een oplopende werkloosheid. Wat dat betreft zijn wij tevreden. Aan de andere kant is het cliëntenbestand niet gedaald conform verwachtingen en hebben wij niet ons streefcijfer voor 2011 gehaald. De stagnatie wordt mede veroorzaakt door de hoge instroom. Dit heeft te maken met de economische situatie en de arbeidsmarkt. Ondanks dat wij de instroom maar voor een beperkt gedeelte kunnen beïnvloeden zetten wij voor het jaar 2012 in op een vermindering van het cliënten-bestand. Dit wordt ingegeven door ons sterk activerende participatiebeleid en de verwach-ting dat in 2012 de verdere vruchten van de ingezette acties zichtbaar moeten worden.

Financiën doelgroep (verschillenanalyse ten opzichte van de begroting)

(Bedragen * €1.000)

Product / Doelgroep	realisatie 2008	realisatie 2009	realisatie 2010	begroot 2011	realisatie 2011	saldo 2011
Gebruikers Sociale Voorzieningen						
190 Bijstandsverlening	668	737	857	694	830	-136
191 Minimabeleid	161	156	96	142	136	7
196 loaw/loaz	15	-53	92	101	104	-3
197 Werkloosheids- en Werkgelegenheid- proj.	75	130	253	275	427	-152
Totaal Doelgroep Gebr. Soc. Voorz.	919	970	1.298	1.213	1.497	-284

Deze doelgroep kent een tekort van ongeveer € 284.000 ten opzichte van de begroting. De belangrijkste oorzaken zijn:

Bijstandsverlening

Het product bijstandsverlening sluit met een nadelig saldo van € 136.000. Het saldo wordt veroorzaakt door hogere kosten WWB (€ 229.000 nadelig), welke gedeeltelijk zijn opgevan-gen door meevallende resultaten inburgering (€ 25.000 voordelig) en een hogere bijdrage van het rijk (€ 62.000 voordelig) en overige kleine posten. Het betreffen hier incidentele af-wijkingen. Voor het tekort op bijstandsverlening zal worden bekeken of een Incidentele aan-vullende uitkering (IAU) mogelijk is, waarmee een tekort boven 110% budget mogelijk afge-dicht kan worden. De criteria en aanvraagprocedure volgen in juni 2012.

Minimabeleid

Het product Minimabeleid sluit met een minimaal voordelig saldo van € 6.700.

loaw/loaz

Hogere uitgaven op de IOAW vallen bijna weg tegen lagere uitgaven op IOAZ.

Werkloosheids- en Werkgelegenheidsprojecten

Een deel van het zichtbare tekort op dit budget wordt veroorzaakt door tegenvallende resul-taten van het SW bedrijf. Voor het overige deel zit het in meer ureninzet dan begroot, aan-gezien wij veel meer re-integratieactiviteiten hebben verricht dan vooraf ingeschat.

Jongeren

Wat hebben wij gedaan?

Onderwijshuisvesting

Nieuwbouw Brede School de Octopus

Samen met een vertegenwoordiging van omwonenden en gebruikers is er gewerkt aan een stedenbouwkundig plan voor de nieuwbouw van Brede School de Octopus. Hiervoor was een wijziging van het bestemmingsplan noodzakelijk. Het bestemmingsplan wordt in februari 2012 voor besluitvorming aan u voorgelegd. Naast SKH (Kinderopvang), Hulpverleningsdienst Groningen (HVD) (CJG en consultatiebureau) en stichting Baasis (OBS de Wissel) is de Speel-o-theek als gebruiker aan de Brede School toegevoegd. Het ontwerp van de Brede School is inmiddels klaar en zal worden uitgewerkt in een bestek. De bouw wordt in 2012 gestart.

Nieuwbouw Zernike College en Sint Nicolaasschool (onderwijscarousel)

In maart is samen met de toekomstige gebruikers gestart met het opstellen van de diverse programma's van eisen voor de nieuwbouw. Er is een klankbordgroep opgericht met daarin gebruikers en vertegenwoordigers van milieuorganisaties en omwonenden om te komen tot een goede ruimtelijke inpassing. Binnenkort zullen wij u vragen om een voorkeurslocatie aan te wijzen. Met de Sint Nicolaasschool is afgesproken dat zij een start gaan maken met het formuleren van een onderwijsvisie, zodat deze kan worden omgezet in een programma van eisen voor de nieuwbouw of renovatie.

Herhuisvesting Groninger Buitenschool, uitbreiding Mytylschool

In 2011 is gewerkt aan de laatste details voor de herhuisvesting van de Groninger Buitenschool. Er is door het schoolbestuur extra ingezet op een goed binnenklimaat. Begin 2012 wordt de bouwvergunning aangevraagd door O2G2. Daarnaast heeft Beatrixoord gewerkt aan de plannen voor een uitbreiding aan de westkant van de Mytylschool voor de functie kinderrevalidatie. Deze functie wordt nu nog in de school gegeven in een onderwijsruimte die daar niet geschikt voor is. Er is gekeken naar de verkeersbewegingen rond de Mytylschool en de gevolgen van het verplaatsen van de Groninger Buitenschool naar de locatie. Wij hebben geconcludeerd dat de verkeersproblemen vooral veroorzaakt worden door de leerlingenstroom van en naar het Maartenscollege. Samen met de buurt wordt in 2012 gewerkt aan een oplossing voor dit probleem.

Nota 'Duurzame scholen, een goede prestatie'

Het binnenklimaat laat op veel scholen te wensen over. De normvergoedingen die de gemeente beschikbaar stelt voor nieuwbouw zijn te krap om frisse scholen te kunnen bouwen. Daarom heeft u besloten om de normvergoeding met 10% te verhogen. Daarnaast is de gemeente bereid om een aanvullend bedrag voor te financieren wanneer de school duurzaamheidsmaatregelen toepast met een terugverdientijd van maximaal 10 jaar. De scholen betalen deze kosten terug uit de lagere exploitatielasten.

Energiebesparende maatregelen en verbetering binnenklimaat

De subsidieregeling voor het verduurzamen en frisser maken van bestaande basisscholen is afgerond. Alle scholen zijn nu voorzien van dubbel glas met ventilatioeroosters, er zijn geen oude cv-ketels meer en dure verlichting is vervangen door HF verlichting met daglichtafhankelijke dimmers. Verder is er voor alle lokalen een CO2 meter aangeschaft, waardoor het CO2 gehalte in de lokalen beter kan worden beheerst. Het isoleren van een school is helaas niet uitgevoerd, waardoor een deel van de subsidie niet is gebruikt.

Sluiting Hunnedal Onnen

Helaas is het aantal leerlingen in 2011 op het Hunnedal onder de opheffingsnorm gezakt. Dit betekent dat de school geen bekostiging meer ontvangt van het ministerie. Er zijn geen mogelijkheden meer om de school open te houden. Inmiddels is de school gefuseerd met CBS de Borg en hier zijn ook de meeste leerlingen al ingeschreven. Deze school zal in 2012 worden uitgebreid.

Jeugdparticipatie

Wij waren van plan om in 2011 een jeugdadviesraad in te stellen. Hier hebben wij van af gezien. Wij hebben een onderzoek gedaan naar verschillende vormen van jeugdparticipatie en komen tot de conclusie dat een jeugdadviesraad niet het meest geëigende instrument is om jongeren te laten participeren bij het tot stand komen van beleid. Wij hebben de voorkeur uitgesproken voor een combinatie van vormen van jongerenparticipatie: een jongerenatelier, de Wegwijsdag en een combinatie met maatschappelijke stages. De voorbereidingen voor de Wegwijsdag 2012 (Dag van de Lokale Democratie) zijn in de herfst van 2011 gestart.

Decentralisatie jeugdzorg

In de loop van 2011 werd duidelijk dat de provinciale jeugdzorg, de jeugd GGz en de justitiële jeugdzorg naar de gemeenten gedecentraliseerd wordt. In regionaal verband hebben wij de eerste kaders voor de D-Jeugd uitgezet. Met de lokale partijen hebben wij een eerste verkenning gedaan.

Centrum voor Jeugd en Gezin (CJG)

In oktober 2010 is het Centrum Jeugd en Gezin Haren van start gegaan. In 2011 is de geïntegreerde werkwijze vanuit het CJG verder vorm gegeven. Het CJG heeft zich in 2011 ontwikkeld tot een laagrempelige voorziening die veel ouders weet te bereiken. Een 'out-reachende' werkwijze richting jongeren is in ontwikkeling. In 2011 is het lokaal netwerkoverleg van start gegaan en is de eerste hand gelegd aan een registratiesysteem. Eind 2011 is een digitale baliemodule ingevoerd. Het lokaal netwerkoverleg sluit aan op de in 2010 geïmplementeerde verwijsindex Zorg voor Jeugd Groningen. De backoffice CJG geven wij vorm in afstemming met de gemeente Groningen. Omdat wij later zijn gestart met de vorming van het CJG moet het restant van de Brede Doeluitkering Jeugd (€ 27.000) worden terugbetaald aan het rijk.

Jeugdgezondheidszorg (JGZ)

Vanaf 2010 wordt de gehele JGZ voor 0 tot 19 uitgevoerd door de GGD. De JGZ wordt vanuit het CJG ingezet. De JGZ is daarmee zorgaanbod van het CJG geworden. Zie verder bij doelgroep Gebruikers Zorg, Jeugdgezondheidszorg.

Vonk van Haren

Wij hebben geparticipeerd in het landelijke project de Vonk van Nederland. Doel van het project De Vonk van Haren is 'het vergroten van de collectieve verantwoordelijkheid voor het opvoeden en opgroeien van de jeugd in de eigen omgeving, zodanig dat inwoners zich hier actief en vanuit eigen kracht voor gaan inzetten'. Het project is gericht op het versterken van de 'civil society' en de eigen kracht van inwoners. Het project werkt met een wedstrijdvorm, een vorm van burgerparticipatie. Maar liefst 20 projectvoorstellen zijn ingediend waarvan er 10 genomineerd zijn. De winnaar is bekend geworden in 2012.

Jeugdvoorziening Haren west

Wij hebben de gewenste jeugdvoorziening aan de westkant van het spoor niet kunnen realiseren. Besloten is om het daarvoor nog beschikbare budget toe te voegen aan het budget voor sport en bewegen vanuit de kadernota sport. Zie verder onder financiën doelgroep.

Jeugdoverlastcoördinatie

Door de inzet van de jeugdoverlastcoördinator is de overlast van jongeren aanzienlijk verminderd. Dit project wordt voor 75% gefinancierd vanuit het Gebiedsprogramma van de provincie.

Resultaat van het project: De top 30 van overlastgevende jongeren is in beeld. Voor 14 jongeren is een plan van aanpak gemaakt en uitgevoerd. De leefbaarheid van de buurt is in de beleving van de inwoners verbeterd (voor de meting wordt gebruik gemaakt van indicatoren uit de Veiligheidsmonitor: saamhorigheid in de buurt, veiligheidsbeleving, overlast van jongeren, vernieling en 'shortlistmethodiek').

Contacten zijn gelegd, zodanig dat de doelgroep op de hoogte is van de dienstverlening en bereid is om hulp te aanvaarden. Het netwerk (keten) is gevormd en hier binnen is het 'casemanagement' verankerd. Het project is vormgegeven, zodanig dat deze kan worden uitgevoerd en aansluit bij de behoeften, wensen, problemen en ambities van de opdrachtgever en de doelgroep/cliënten.

Peuterspeelzaalwerk

In Noordlaren en Glimmen zijn de peuterspeelzalen van SKH overgenomen door andere aanbieders. Aan de nieuwe aanbieder in Noordlaren hebben wij een eenmalige investeringsbijdrage verstrekt met cofinanciering van de provincie. Aan de nieuwe aanbieder in Glimmen hebben wij voor een jaar een projectsubsidie verstrekt tot en met augustus 2012.

Jongerenwerk

Het jongerenwerk van Torion voert in onze opdracht verschillende activiteiten uit: van straatgericht werk tot de begeleiding van de jeugdsozen. Het jongerenwerk is één van de kernpartners in het Centrum voor Jeugd en Gezin. In het kader van het CJG en het vindplaatsgericht werk is einde 2011 een SRV-wagen aangeschaft die zal worden ingezet om jongeren op de vindplaatsen op te zoeken. Vanuit deze bus kunnen op de vindplaatsen verschillende activiteiten en diensten worden aangeboden. Verder speelt Torion een rol in het project Buurt-Onderwijs-Sport (BOS).

- De jeugdsozen hebben in totaal 100 jongeren bereikt
- Het vindplaatsgericht werken bereikte 76 jongeren.
- Met diverse activiteiten (Huttenbouwdorp, kinderdisco's en tienerfeest) werden 480 kinderen bereikt.
- Met de activiteiten in het kader van BOS werden 206 kinderen en jongeren bereikt.
- Aantal ingebrachte jongeren in het CJG-netwerkoverleg: 34.

Wij participeren in de GGD-werkgroep Jeugd en Alcohol. Resultaat hiervan is een provinciaal convenant dat in februari 2012 ondertekend wordt en een basis biedt voor ons lokale plan Jeugd en Alcohol.

In 2011 is aandacht besteed aan jeugd en nieuwe media (werkgroep Digi Haren).

Kengetallen Jongeren

	Realisatie 2011	Begroting 2011
Bereik jongeren/tieners middels het accommodatiegebonden jongerenwerk	100	100
Aantal jeugdleden binnensport	770	1.000
Aantal jeugdleden buitensport	765	755

Aantal leerlingen meerjarige scholing muziek CKC(<21j)	267	270
Aantal cursisten muziek-theater-beeldende kunst 't Clockhuys-CKC (<21j)	306	415
Aantal leerlingen basisschool in het kader van 't Clockhuys-CKC-programma's <21 jr.	2.230	1.900

Centrum voor Kunst en Cultuur

In 2011 hadden wij in totaal meer cursisten muziek-theater-beeldend dan begroot, maar naar verhouding minder onder 21 jaar. Er was (naast de jaarlijkse programma's in het kader van de Culturele Kalender Basisonderwijs Haren) veel vraag van de basisscholen naar workshops, begeleiding en activiteiten.

Zijn wij tevreden?

Wij zijn tevreden, ondanks dat twee voornemens niet zijn gerealiseerd. Voor de jeugdparticipatie wordt gewerkt aan een goed alternatief, dat in het voorjaar van 2012 aan u zal worden voorgelegd. Het CJG heeft zich in de loop van 2011 ontwikkeld tot een laagdrempelige voorziening die met haar activiteiten veel ouders weet te bereiken. De jeugdoverlast is aanzienlijk verminderd. De Decentralisatie jeugdzorg is een belangrijke ontwikkeling die veel tijd in beslag heeft genomen. Dit zal zich de komende jaren voortzetten.

Wat heeft het gekost?

De activiteiten zijn binnen de bestaande budgetten uitgevoerd. Het project jeugdoverlastcoördinatie wordt voor 75% gefinancierd vanuit het Gebiedsprogramma Zorg en Welzijn van de provincie.

Speelplaatsen

Wat hebben wij gedaan?

Het vervangen en onderhouden van alle openbare 46 speelplaatsen zodat de 128 toestellen veilig te gebruiken zijn voor de dagelijkse sport en spelactiviteiten. Op een aantal plekken hebben wij toestellen vervangen in overleg met de buurtbewoners.

Zijn wij tevreden?

80% van het vervangingsprogramma is uitgevoerd. Hierover zijn wij tevreden. De nieuwe inrichting van de speelplaatsen wordt in overleg met de buurt gedaan. Op deze wijze sluit de inrichting naadloos aan bij de wensen van de buurt.

Wat heeft het gekost?

Het onderhoud en beheer is uitgevoerd binnen de bestaande budgetten.

Leerlingenvervoer

Wat hebben wij gedaan?

Met ingang van het schooljaar 2009-2010 is er een nieuw contract afgesloten voor het OV- en doelgroepenvervoer Noord-Drenthe en Haren. Het leerlingenvervoer maakt hiervan deel uit (exclusief het eigen en openbaar vervoer). Het aantal gereden leerlingkilometers is afgenomen door sluiting van GVT De Alekamp in Onnen (circa 59.000 km). Dit tegen de verwachting in, aangezien De Alekamp in eerste instantie de verwachting had gewekt dat het aantal kinderen in het GVT weer op het oude niveau zou worden teruggebracht.

Zijn wij tevreden?

Wij zijn tevreden omdat door het nieuwe contract met ingang van 1 januari 2011 een structurele bezuiniging van € 20.000 is gerealiseerd op de kosten van het leerlingenvervoer. Het schoolvervoer is net als voorgaande jaren naar tevredenheid uitgevoerd.

Wat heeft het gekost?

Voor 2011 is een overschot van het budget leerlingenvervoer, voornamelijk veroorzaakt door lager aantal gereden leerlingkilometers. Dit komt mede door de sluiting van De Alekamp. De verwachting voor 2012 is dat de kosten weer zullen stijgen door een prijsstijging volgens de NEA-norm en een toename van het aantal leerlingkilometers. Daarnaast is nog onzeker wat de gevolgen zijn van de invoering van Passend Onderwijs.

Financiën doelgroep (verschillenanalyse ten opzichte van de begroting)

(Bedragen * €1.000)

Product / Doelgroep	realisatie 2008	realisatie 2009	realisatie 2010	begroot 2011	realisatie 2011	saldo 2011
Jongeren	2008	2009	2010	2011	2011	2011
142 Jeugd	493	488	442	414	363	50
310 Openbaar Basis Onderwijs	-99					
315 Weer Samen naar School	7					
320 Overschrijdingsregeling Bijz. Basis Onderwijs	52	191	73	158	121	37
331 Gemeentelijk Onderwijsbeleid	2.523	2.659	2.695	2.622	2.600	22
344 Volwassenenonderwijs	10	4	3	3	7	-4
Totaal Doelgroep Jongeren	2.987	3.342	3.213	3.197	3.091	106

Op doelgroep Jongeren is minder uitgegeven dan begroot, voornamelijk veroorzaakt door:

Jeugd

Voor 2011 is een overschot van ongeveer € 50.000 van het budget. De hoofdoorzaken zijn:

- Lager aantal gereden leerlingkilometers. Dit komt mede door de sluiting van De Alekamp.
- Er heeft een overheveling plaatsgevonden van het budget van 2010 voor nog te verwachten kosten voor de gewenste jeugdvoorziening aan de westkant van het spoor in 2011. Dit budget is maar gedeeltelijk gebruikt in 2011. Wij stellen voor - conform door u besloten in de Bestuursrapportage 2011 - het restant budget ad € 33.000 mee te nemen naar 2012 en toe te voegen aan het budget voor sport en bewegen vanuit de kadernota sport.
- Wij vervangen alleen speeltoestellen die in slechte staat verkeren. Uit de jaarlijkse schouw is gebleken dat een aantal toestellen aan vervanging toe is. Deze toestellen zijn vervangen en daar was niet het gehele budget voor nodig.
- Daarnaast is er een niet begrote subsidie ontvangen op onderdeel Jeugd.

Overschrijdingsregeling Bijzonder Basis Onderwijs

Wij houden ons aan wat wij minimaal over moeten maken aan de schoolbesturen als compensatie voor de hogere gebouwlasten, energie en onderhoud. In 2011 is dit minder dan geraamd.

Gebruikers Zorg

Wat willen wij bereiken?

Wij willen de inwoners van Haren zo veel mogelijk in staat stellen zelfstandig te functioneren. Ook ouderen en gehandicapten moeten een volwaardige en geïntegreerde plaats in de samenleving hebben. Voor iedereen moet er een laagdrempelige toegang zijn tot medische, welzijn- en zorgvoorzieningen.

Wanneer zijn wij tevreden?

Om in de gaten te houden of wij met onze inspanningen op koers liggen voor het bereiken van de hiervoor weergegeven maatschappelijke effecten, letten wij op de ontwikkelingen in onderstaande indicatoren. Opvallende ontwikkelingen daarin kunnen leiden tot beleidsintensivering of -extensivering.

Kengetallen gebruikers Zorg	Realisatie	Begroting	Realisatie
	2010	2011	2011
Prestatieveld 1: score sociale samenhang	6,3	6,6	*
Prestatieveld 3: aantal 'outreaching' contacten (huisbezoeken)	207	350	439
Prestatieveld 4: % jongeren van 18 jaar voldaan aan Maatschappelijke stageplicht	--	40%	Onderbouw 85% Bovenbouw 25%
Prestatieveld 5: % cliënten dat aangeeft dat ondersteuning redelijk tot veel helpt bij zelfstandigheid en deelname aan de maatschappij	66%	70%	*
Prestatieveld 6: netto-uitgaven huishoudelijke hulp per inwoner	€ 90	€ 70	€ 96,70
Prestatieveld 7: Aantal meldingen huiselijk geweld	40	35	16
Prestatieveld 8: Aantal besproken personen in OGGz netwerk	35	35	*
Prestatieveld 9: Aantal verslaafden bekend bij VNN	33	33	*

* indicator uit Veiligheidsmonitor en Wmo monitor 2010. De cijfers zijn niet compleet, omdat instellingen deze cijfers nog niet beschikbaar hebben.

NB Prestatieveld 2 ontbreekt in bovenstaande: het betreft Jeugd en hoort feitelijk niet thuis in bovenstaand overzicht. Zie daarom verder in doelgroep Jongeren.

Demografische gegevens	2010	2011
Percentage inwoners 65+	24,7%	25,6%
Percentage zelfstandig wonende 65+	92,5%	88,9%
Aantal intramuraal verzorgings- en verpleeghuis	344	527*

* De uitbreiding van de capaciteit van ZINN aan de Dilgtweg is een mogelijke verklaring van de stijging van het aantal ouderen, de afname van het aantal zelfstandig wonende ouderen en de stijging van het aantal intramuraal wonende ouderen.

Cijfers Wmo voorzieningen 2011

Aantal nieuwe aanvragen Wmo voorzieningen 2011	Aantal toegekende aanvragen Wmo voorzieningen	Niet toegekend of ingetrokken
Hulp bij huishouden	173	Hulp bij huishouden 154 19
Rolstoel	78	Rolstoel 63 15
Vervoer	237	Vervoer 197 40
Woonvoorziening	163	Woonvoorziening 116 47
Totaal	651	530 121

Aantal heronderzoeken aanvragen Wmo 2011		Aantal toegekende verlenging van de indicatie		Niet toegekend of ingetrokken
Hulp bij huishouden	241	Hulp bij huishouden	205	36
Rolstoel	38	Rolstoel	28	10
Vervoer	37	Vervoer	28	9
Woonvoorziening	16	Woonvoorziening	10	6
Totaal	332		271	61

Aanvragen beëindiging		Toegekende aanvragen beëindiging		Niet toegekend, ingetrokken of nog in behandeling
Beëindiging onderzoek aanvraag	139	Toegekend beëindiging aanvraag	135	4
Beëindiging Wmo voorziening	166	Toegekend beëindiging Wmo voorziening	131	35
Totaal	305		266	39

In totaal hebben de Wmo-consulenten 1.288 aanvragen verwerkt. Hiervan zijn er 1.067 toegekend. Het aantal niet toegekende aanvragen bedraagt 221, dit is 17,5%. Het niet toekennen van een aanvraag betekent in de meeste gevallen dat een aanvraag niet past binnen de wet- en regelgeving. In een aantal gevallen wordt de aanvraag ingetrokken door de aanvrager.

Wat hebben wij gedaan?

Ontwikkelingen Wmo

Door alle interne organisatorische ontwikkelingen is de productiviteit in 2011 op het terrein van de Wmo achtergebleven. Onduidelijkheden, bestuurswisselingen, personele wisselingen en langdurige besluitvormingstrajecten zijn hier debet aan.

In 2011 is ingezet op de volgende onderwerpen: ontwikkelen van collectieve voorzieningen zoals een tuin- en klussenservice, boodschappenbezorgdienst, servicebus, administratieve ondersteuning, dagbesteding en rolstoel- en scootmobiel poule. Collectieve voorzieningen moeten bijdragen aan de zelfstandigheid van inwoners. Daarnaast vragen collectieve voorzieningen niet of nauwelijks een toegangstoets en kunnen daarom met minimale administratieve en juridische handelingen worden verleend. De servicebus en Vertier zijn gerealiseerd, de tuin- en klusservice is ('low profile') gestart. De administratieve ondersteuning wordt door Humanitas uitgevoerd. De boodschappenbezorgdienst en de scootmobiel poule starten in 2012. Deze collectieve voorzieningen worden opgezet in samenwerking tussen welzijns- en zorginstellingen en ondernemers. Het realiseren van een voorziening met de verschillende partners is arbeidsintensief. De diverse niveaus in organisaties en ondernemingen hebben niet altijd gelijke opvattingen.

Van het Rijk is € 25.000 ontvangen ter compensatie van de pakketmaatregelen AWBZ. Van dit budget resteert € 14.000. De effecten van de pakketmaatregelen zijn nauwelijks zichtbaar. Een deel van de cliënten heeft een zwaardere indicatie gekregen en een ander deel heeft zich zelf weten te redden. Dit komt overeen met de ervaringen van MEE, de organisatie die door het rijk is ingezet om cliënten te ondersteunen.

Sociale netwerken

De gemeente heeft in 2009 eenmalig extra gelden van het Rijk ontvangen uit het budget mantelzorgcompliment. In een bijeenkomst met mantelzorgers zijn negen voorstellen voor besteding van deze middelen gedaan. Het ondersteunen van sociale netwerken scoorde hoog. Eind 2011 is dit project afgesloten en geëvalueerd. Drie vrijwilligers zijn getraind als netwerkcoach en hebben zeven cliënten begeleid. De netwerkcoach ondersteunt, gedurende een bepaalde periode, de cliënt bij het opbouwen van sociale contacten en het ontmoeten van anderen. De ervaringen zijn positief. Belangrijk aandachtspunt is het omgaan met de verwachtingen die de cliënt heeft ten aanzien van de netwerkcoach. De coördinator van het steunpunt mantelzorg heeft het project uitgevoerd.

Haren Oost en Haren West

Gestart is met het bijeenbrengen van instellingen en organisaties die werken in één van deze twee wijken. Doel hiervan is om vrijwilligers- en professionele organisaties met elkaar in contact te brengen en gezamenlijk ideeën te ontwikkelen en uit te voeren. Er zijn bij elkaar zo'n acht bijeenkomsten geweest. Er is een aantal ideeën om efficiëntere hulpverlening te organiseren door samenwerking geformuleerd.

Decentralisatie begeleiding

Er is tijd geïnvesteerd in deskundigheidsbevordering, overleg met en voorlichting aan professionele en vrijwilligers organisaties. Er is gesproken met mensen die een indicatie begeleiding hebben. In (voormalig) RCG verband is met andere gemeenten en VGG gesproken over samenwerkingsverbanden. Intern is een programmaplan voor de drie decentralisaties opgesteld. Dit zijn de Wet werken naar vermogen (WWNV), de begeleiding uit de AWBZ (WMO) en jeugdzorg. In het kader van Welzijn Nieuwe Stijl is met ondersteuning van een ambassadeur gewerkt aan een model voor de centrale toegang tot zorg- en welzijnsdiensten. Dit model gebruiken wij als basis voor het overleg met partners die een rol spelen in de centrale toegang.

Voor de nieuwe beleidsperiode Wmo is een kadernota Wmo beleid 2012-2015 geschreven welke in januari 2012 is vastgesteld in de gemeenteraad.

Lokaal Loket

In 2011 is het Lokaal Loket Haren geëvalueerd. Dit zowel met het oog op de doelstellingen die in 2009 zijn vastgelegd als de ontwikkelingen die de komende jaren op de gemeente afkomen, met name de drie voornoemde decentralisaties. Het Lokaal Loket Haren heeft sinds 2009 een stap vooruit gemaakt. Visie en doelstelling staan nog stevig overeind. Er is een grote groep vrijwilligers actief, zowel in het loket als bij het verkennend huisbezoek. Door invoering van het Verkennend huisbezoek is het Loket ook echt breder geworden. Dit zet een beweging in waarbij het informeren en adviseren minder afhankelijk wordt van een fysieke locatie, en de inwoner meer en meer wordt opgezocht. Er staat daarmee een goede basis voor de ontwikkelingen die op het beleidsveld afkomen. Deze ontwikkelingen zijn allen gericht op meer samenwerken, integraliteit presentie en preventie. Voor de verdere ontwikkeling van het loket is het belangrijk dat de gemeente een keuze maakt voor de kanteling als insteek voor de Wmo. Dat steunt het loket in de ontwikkeling die het al doormaakt.

Aanbestedingen hulpmiddelen en trapliften

In 2011 zijn twee grote aanbestedingen gerealiseerd. Zowel voor de hulpmiddelen (rolstoelen, scootmobielen etc.) als de trapliften zijn nieuwe contracten gesloten. In beide procedures is overleg geweest met de Wmo adviesraad. Voor de hulpmiddelen betekent dit een afscheid van Schreuder als leverancier en de komst van Meyra als nieuwe leverancier. Alle voorzieningen die in de afgelopen jaren zijn geleverd door Schreuder zijn overgenomen door Meyra. Belanghebbenden kunnen hun vertrouwde voorziening houden. De prijzen liggen grotendeels op het niveau van de afgelopen jaren. Voor de trapliften was het de eerste keer

dat middels een aanbesteding één leverancier werd gecontracteerd. Het resultaat hiervan is dat de traplift sneller geleverd kan worden omdat er geen offertes hoeven te worden gevraagd en de prijzen fors lager liggen, gemiddeld € 3.000 per lift, bij een oude prijs van gemiddeld € 5.500 per lift. Beide contracten zijn per 1 januari 2012 ingegaan.

Woonvoorzieningen Wmo

De woonvoorziening Wmo vallen onder de doelgroep Eigenaren en Huurders en zullen bij deze doelgroep aan de orde komen.

Wet Publieke Gezondheid

Op grond van de Wet Publieke Gezondheid moeten wij voor juli 2013 een Gezondheidsnota vaststellen. In 2011 heeft de GGD in onze opdracht een basisnota het licht doen zien die wij in 2012 gebruiken als basis voor ons eigen lokaal gezondheidsbeleid.

De besluitvorming over het Consultatiebureau voor ouderen is vertraagd en doorgeschoven naar 2012.

OGGz

In overleg met de coördinator van het OGGz-netwerk is een start gemaakt met herziening van het vigerende OGGz-convenant. Dit is nodig vanwege de invoering van een nieuw registratiesysteem. Aantal nieuwe aanmeldingen: 64 (2010: 63). Aantal dossiers: 73.

Jeugdgezondheidszorg (JGZ)

Vanaf 2010 wordt de gehele JGZ voor 0 tot 19 uitgevoerd door de GGD. De JGZ wordt vanuit het CJG ingezet. Het bereik van de JGZ 0 – 4 jaar is ongeveer 97%. De JGZ 4 – 19 is aanwezig op alle scholen in onze gemeente. De JGZ is één van de kernpartners in het Centrum voor Jeugd en Gezin. Opvallend is de stijging van het aantal mannelijke cliënten. Veel problematiek is psychiatrisch.

Wet Huisverbod

Op 1 januari 2009 is de Wet Huisverbod ingevoerd. De centrumgemeente voert in het kader van deze wet een aantal collectieve taken uit (piket, daderhulpverlening, juridische ondersteuning). Daarnaast heeft het maatschappelijk werk een uitvoerende taak. In 2011 hebben wij in regionaal verband met de betrokken partijen afspraken gemaakt om de melding van huiselijk geweldzaken onder te brengen bij het OGGz-netwerk.

In 2011 waren er 16 aangiften van huiselijk geweld. In veel gevallen van huiselijk geweld wordt niet tot vervolging overgegaan omdat het gaat om een één-op-één-zaak. Wel wordt in deze gevallen het gehele traject gevolgd teneinde de hulpverlening voor beide partijen op gang te krijgen. Het slachtoffer wordt altijd bewogen tot het doen van aangifte. Er zijn in 2011 twee tijdelijke huisverboden opgelegd.

Maatschappelijk werk

Het maatschappelijk werk heeft in 2011 263 cliënten behandeld, waarvan nieuw 198. Er is een stijging zichtbaar van cliënten met financiële problemen en een stijging van de trajecten met jongeren tot 19 jaar. Het maatschappelijk werk is één van de kernpartners in het Centrum voor Jeugd en Gezin en sinds 2010 met spreekuren aanwezig in het basisonderwijs.

Huishoudelijke verzorging

Per 1 januari 2010 hebben wij nieuwe contracten voor de hulp bij het huishouden. Het aantal aanbieders is gedaald en daardoor is het beheer minder arbeidsintensief geworden. Voor de hulp bij het huishouden niveau 1 hebben wij een contract afgesloten met vijf aanbieders, voor niveau 2 met zes aanbieders. Het tarief is gestegen wat zowel in 2010 als in 2011 tot stijging van uurkosten heeft geleid. Daarnaast is over 2011 een lichte toename van het aantal uren huishoudelijke verzorging waar te nemen. Overigens is ten opzichte van 2010 sprake

ke van een redelijk stabiele situatie. Bij het product huishoudelijke verzorging is rond € 270.000 overschrijding van het begrote bedrag. Hoewel al jaren op dit product meer wordt uitgegeven dan begroot, is het budget niet aangepast. Naast de noodzaak van een (her)beoordeling van noodzakelijk budget, het gaat om voorzieningen waar de gemeente compensatieplicht in heeft, kan er door eventuele aanpassing van vigerend beleid een meer reële begroting worden gehanteerd.

Collectief vervoer

Per 1 september 2010 is er als gevolg van de aanbesteding kleinschalig openbaar vervoer en doelgroepenvervoer een andere vervoerder, te weten VervoersManagement Noord-Nederland BV (VMNN). De kosten voor het Wmo-vervoer zijn, net als in de overige gemeenten waarmee wij samenwerken, enorm gestegen. Het is moeilijk te duiden wat de exacte oorzaak is, maar een deel wordt verklaard door het succes van het vervoer. Door de stiptheid en het goede vervoer hebben gebruikers een hoog vertrouwen in deze vorm van vervoer. Op het product Leefvoorzieningen is een overschrijding aanwezig van € 65.000. Dit wordt deels veroorzaakt door meerkosten bij Collectief Vervoer. Voor het overige wordt de overschrijding veroorzaakt door de post Rolstoelen. Hier is in 2011 een aantal dure voorzieningen vergoed. Het gaat dan om zes Zitorthese's, aangeschaft voor € 19.000, een rolstoel voor € 8.000, een driewiel tandem voor € 5.000 en een driewielligfiets voor € 5.000. Zodra vastgesteld is dat deze voorzieningen noodzakelijk zijn, dient de gemeente te compenseren.

Financiën

U heeft besloten om bezuinigingen op dit product te realiseren tegelijkertijd met de nieuwe meerjarenbeschikkingen 2013-2016. Van het budget voor nieuw beleid is € 12.500 ingezet voor de servicebus. Het andere deel is ingezet voor de ontwikkeling Welzijn Nieuwe Stijl.

Financiën doelgroep (verschillenanalyse ten opzichte van de begroting)

(Bedragen * €1.000)

Product / Doelgroep		realisatie	realisatie	realisatie	begroot	realisatie	saldo
Gebruikers Zorg		2008	2009	2010	2011	2011	2011
143	Zorg	869	1.016	1.059	1.094	1.080	14
153	Gebouw Kerklaan	16	-11	-4			
206	Zorg Voor Gehandicapten	1	5	-1			
209	Leefvoorzieningen Gehandicapten	625	622	575	710	739	-29
211	Huishoudelijke verzorging	1.108	1.202	1.725	1.427	1.706	-279
Totaal Doelgroep Gebruikers Zorg		2.620	2.833	3.354	3.230	3.524	-294

Culturele klanten

Wat hebben wij gedaan?

't Clockhuys-/CKC

Vanuit de missie "Maatwerk in samenhang" wil 't Clockhuys-CKC bijdragen aan een plezierig leefklimaat en door activiteiten het hart van Haren laten kloppen. Dit doen wij ook samen of in samenspraak met anderen (gemeentelijke afdelingen, andere instellingen, onderwijs, ondernemers etc.). Kortom: het - al dan niet in overleg met klanten en (culturele) partners - efficiënt aanbieden en ondersteunen van culturele en cultuureducatieve activiteiten voor en binnen de gemeente Haren.

De maatschappelijke taak van 't Clockhuys-CKC als een gemeentelijk dienstverlenend en faciliterend centrum (naast de eigen lessen, cursussen en workshops) is de afgelopen jaren steeds belangrijker geworden. Eigen ondernemerschap en relaties met diverse culturele partners (basis- en voortgezet onderwijs, Bibliotheek, Culturele Raad e.d.) zijn daar debet aan. Daarbij hebben wij de volgende aandachtspunten:

- Samenwerking binnen de regiegroep cultuur;
- Ondersteuning van open podia, Feest van Haren, activiteiten Zernike College etc.;
- Ondersteuning diverse activiteiten van werkgroepen van de Culturele Raad Haren;
- Samenwerking met de Culturele Commissie Basisonderwijs, Stichting Welzijn Ouderen Haren, Balletschool Haren etc.

Wij willen inwoners de mogelijkheid bieden om in de gemeente tegen aanvaardbare tarieven invulling te geven aan de besteding van hun vrije tijd met activiteiten die de sociale cohesie, de gezondheid en het culturele besef bevorderen. De mogelijkheden tot productie, deelname en consumptie van kunstzinnige, culturele en sportieve activiteiten en amateurkunst willen wij verbeteren.

Resultaat

De mogelijkheden tot productie, deelname en consumptie werden in 2011 bestendigd en op sommige gebieden verder uitgebouwd (denk bijvoorbeeld aan de opzet van het Winterfestival). Daartoe werkten wij samen met de Openbare Bibliotheek, de Culturele Raad Haren (CRH), de Culturele Commissie Basisonderwijs Haren en allerlei initiatiefnemers.

Doel

Wij zijn tevreden als de kostendekkendheid ten aanzien van de activiteiten van 't Clockhuys-CKC minimaal op 60% uitkomt.

Resultaat

De deelname aan lessen en cursussen van 't Clockhuys-CKC bleef in 2011 stabiel. Het bereik (leerlingen/cursisten ten opzichte van het aantal inwoners) was 5,4% en daarmee op gelijk niveau met 2010. Wij zijn daarover tevreden, vooral in het licht van de (ten opzichte van collega-instellingen en het private onderwijs) hoge tarieven en het feit dat tijdens de economische crisis een keuze voor activiteiten op het gebied van kunst & cultuur geen gemakkelijke is. Uiteindelijk is bij de inhoudelijke afdeling van 't Clockhuys-CKC over 2011 een kostendekking op de inhoudelijke activiteiten van 61% gerealiseerd.

Kengetallen CKC

Aantal cursisten per subproduct	2008	2009	2010	2011
scholing muziek	347	340	339	338
cursussen muziek	344	320	330	330
cursussen theater	85	95	110	100
cursussen beeldend	242	260	217	235
Totaal	1.018	1.015	996	1.003
bereik scholing/cursussen In/inwoners	5,4%	5,5%	5,4%	5,4%
deelnemers 152.30 tot 21 jaar	83%	83%	81%	79%
deelnemers 152.30 vanaf 21 jaar	17%	17%	19%	21%
deelnemers 152.40/50/60 tot 21 jaar	63%	62%	60%	46%
deelnemers 152.40/50/60 vanaf 21 jaar	37%	38%	40%	54%
deelname scholen CCBH	10 scholen	10 scholen	10 scholen	10 scholen
Leerlingen	1.710	1.800	2.181	2.230
kostendeckingspercentages				
scholing muziek	62%	65%	60%	59%
cursussen muziek / theater / beeldend	53%	58%	54%	85%
Totaal	60%	60%	57%	61%

Regionaal Cultuurplan

Wij participeren tot en met 2012 in het Regionaal Cultuurplan Gorecht+. Vanuit de behoefte aan een verbindende factor van de drie deelnemende gemeenten zijn de historische verenigingen in het Gorecht+ gebied actief ingeschakeld. Deze hebben zich verenigd in het Historisch Platform Gorecht (HPG). Er is gezamenlijk gekozen voor het aangrijpen van de geschiedenis om de regio Gorecht, zoals wij die nu kennen, te laten zien. Daarbij wordt het materiaal dat nu al voorhanden is in thema's uitgewerkt. Hoofdthema is de vervening die vanaf de Middeleeuwen heeft plaatsgevonden en die in allerlei facetten en subthema's terugkomt. Eind 2011 is een projectopdracht verstrekt aan een externe projectleider.

Bibliotheek

Het retailproject heeft vanaf de zomer van 2010 gezorgd voor een aanzienlijke stijging van het aantal uitleningen. Dit is goed zichtbaar in 2011. Hierdoor stijgt ook de druk op het personeel. De bibliotheek is een niet weg te denken speler in het culturele veld en organiseert in samenwerking met de CRH en 't Clockhuys legio activiteiten zoals lezingen en Broodje met.

- Leners: 9.105 = 49% van de bevolking (18.500 inwoners)
- Totaal jeugdleners (excl. abonn. Zernike): 3.048 = 33,5% van het totaal
- Totaal jeugdleners (incl. abonn. Zernike) 5.502 = 60,4% van het totaal
- Totaal aantal uitleningen 2011: 283.194 (225.000 in 2010)
- Waarvan 101.988 aan jeugd (= 36%)
- Unieke bezoekers website: 25.026
- Fysieke bezoekers bibliotheek: 129.490

Met ingang van 2011 doen wij mee met het project Boekstart. Ouders van baby's van drie tot zes maanden worden aangeschreven met informatie over lezen met je kind.

Cultureel Manifest

Wij zijn op afstand betrokken geweest bij het tot stand komen van het Cultureel Manifest. Hierin presenteert het Harense culturele veld een visie op het cultuurbeleid voor de komende jaren. Wij hebben afgesproken dit manifest als input te gebruiken voor de nota lokaal cultuurbeleid die wij in 2012 het licht willen doen zien.

Sportbeleid

In november 2011 heeft u de brede kadernota sport en bewegen vastgesteld. Deze nota is tot stand gekomen in een interactief proces met het veld. Wij zetten de eerste jaren in op samenwerking, versterking van een gezonde leefstijl, jeugd en onderwijs, gemeentelijke accommodaties, speelruimtebeleid en versterking van onze sportverenigingen. Wij zien de combinatiefunctionaris als een goede manier om hieraan vorm en inhoud te geven. In 2011 hebben wij een start gemaakt met de realisatie van deze functie.

De belangrijkste onderwerpen in het kalenderjaar 2011 zijn naast de Sportnota en de combinatiefunctionaris:

1. Haalbaarheidsonderzoek van het sportcentrum Scharlakenhof.
2. Het nieuwe sportpark 'de Koepel'.
3. De werkgroep 'IJsbaan Haren'.
4. De upgrading van sportzaal 'de Bam'.
5. Organisatie wielerronde 'Energiewacht Tour'.
6. Uitreiking van de sportwaarderingstrofee.
7. Zoektocht nieuwe locatie voor 'de Blauwe Ruiters'.

Zijn wij wel/niet tevreden

1. Haalbaarheidsonderzoek van het sportcentrum Scharlakenhof
Een extern bureau heeft dit haalbaarheidsonderzoek uitgevoerd. In december heeft hierover besluitvorming plaatsgevonden in de raad. In een motie worden wij opgeroepen om, in nauw overleg met de initiatiefgroep vanuit de zwemvereniging, te onderzoeken of het huidige zwembad behouden kan blijven. Daar wordt momenteel aan gewerkt. Gaandeweg het onderzoek werden wij geconfronteerd met asbest in het ketelhuis en later nog in andere delen van het zwembad. Als gevolg daarvan is het zwembad in november gesloten. Eerst zal sanering van de asbest moeten plaatsvinden.
2. Het nieuwe sportpark 'de Koepel'
Na een periode van meerdere jaren is de verhuizing van de v.v. Gorecht van de Oosterweg naar het sportpark aan de Onnerweg een feit geworden. Het sportpark heeft vanaf dat moment de naam 'de Koepel' gekregen. Alle drie de gebruikers (v.v. Haren, v.v. Gorecht en A.T.C. '75) hebben de beschikking gekregen over nieuwe faciliteiten, waaronder twee kunstgrasvelden en een half kunstgras-juniorenveld. De samenwerking tussen beide voetbalclubs verloopt voorspoedig.
3. De werkgroep 'IJsbaan Haren'
In het collegeprogramma is de ambitie opgenomen dat er een ijsbaan zal komen in of dicht bij Haren. Hiertoe is een werkgroep actief waarin de ijsvereniging en de schaatsvereniging van Haren en de gemeente zijn vertegenwoordigd. Doelstelling van deze werkgroep is het realiseren van een natuurijsbaan bij Haren. De werkgroep heeft zijn oog laten vallen op een locatie bij de zorgboerderij 'de Mikkelfhorst'. Het is de bedoeling dat u bij de Voorjaarsnota in juni 2012 hierover een beslissing kunt nemen.
4. De upgrading van sportzaal 'de Bam'
U heeft besloten om de vijf binnensportaccommodaties op te knappen. In het afgelopen jaar 2011 is sportzaal 'de Bam' aangepakt. Van de gebruikers worden alleen maar lovende reacties gehoord.
5. Organisatie wielerronde 'Energiewacht Tour'
Op zondag 10 april 2011 mocht de gemeente Haren de laatste etappe organiseren van een nieuwe internationale wielervedstrijd voor vrouwen: de etappewedstrijd Energie-

wacht Tour, 'van Lauwerszee tot Dollard tou'. Die zondag hebben vele wielierliefhebbers onder het genot van een zonnetje kunnen genieten van de beste teams van de wereld.

6. Uitreiking van de sportwaarderingstrofee

Jaarlijks wordt tijdens de gemeentelijke Nieuwjaarsreceptie de Sportwaarderingstrofee uitgereikt. Deze waardering wordt uitgereikt aan mensen, die zich in Haren buitengewoon verdienstelijk hebben gemaakt op het gebied van de sport. En dan met name mensen die zich gedurende langere tijd voor de sport of voor een bepaalde tak van sport hebben ingezet.

7. Zoektocht nieuwe locatie voor 'de Blauwe Ruiters'

De locatie van de paardenvereniging 'de Blauwe Ruiters' aan de Oosterweg is voorbestemd voor woningbouw. Om die reden zijn wij al jaren op zoek naar een nieuwe locatie voor deze vereniging. Meerdere mogelijkheden hebben zich voorgedaan. Telkens was er weer iets waarom het uiteindelijk niet is doorgegaan. De laatste periode is het bestuur van de paardenvereniging in overleg met de zorgboerderij 'Mikkelhorst'.

Incidentele subsidies

Wat hebben wij gedaan?

In 2011 zijn er 42 aanvragen binnengekomen.

- Tien aanvragen zijn niet in behandeling genomen omdat er sprake was van weigeringsgronden volgens de geldende verordeningen;
- Vijf aanvragen zijn afgewezen;
- De 27 hieronder genoemde instellingen hebben een financiële ondersteuning toegekend gekregen voor de organisatie van een activiteit:

Cultuur	Welzijn	Sport	Zorg	Naam instelling	Omschrijving	Toegek. bedrag in €	Vastg. bedrag in €
	x		x	Hestia	Voorlichting voor groepswonen ouderen	800	655
	x		x	Torion	Welzijnsbeurs	1.500	1.500
x				Kunstencentrum Groningen	Kunstbende 2011	250	250
	x			Torion	Act. Jeugdthunk Oosterhaar	175	165
	x			obs Brinkschool	Schooltuinen Haren	1.310	1.310
		x		VV Gorecht	Voetbalschool	1.310	1.310
		x		HSV	Clubkampioenschappen 2011	250	218
x				St. Art Express	Projectdag	1.500	1.500
x				Vertellus	Verteltheatervoorstelling	1.500	1.500
	x		x	ANBO	Voorlichting OV-chipkaart	245	245
		x		VV Gorecht	Meidentoernooi	250	
	x	x		St. AutiTeam Groningen	Autiteam	1.000	1.000
	x		x	P.J.F. Mytyschool	Prokkeldagen	500	475
x				Fee Creaties	Deelproductie De Bende van de Korenwolf	3.000	
x				Nicolai Ensemble	Dorpsconcert	875	875
		x		GVAV	Zwem 2 mijl	250	
x				St. Dorpskerkconcerten	Dorpskerkconcert	600	
	x		x	St. NOVO	Activiteiten om cliënten van de NOVO te laten integreren in Haren	750	750
	x		x	VNN	Zingevingfestival	250	250
		x		VV Gorecht	Afscheidsfeest	1.000	1.000

x			Noordelijk Scheepvaartmuseum	Expositie	500	500
x			St. Boeremapark	koffieconcert	300	300
x			St. Swingin Groningen	Optredens	2.000	
		x	Tocht om Noord	Tocht om Noord 2011	250	2.250
		x	CSV Voorwaarts	Kinderhampex	400	400
		x	Scouting De Trekvogels	Opknappen scoutinggebouw	540	549
		x	HBC '68	Opzetten jeugdafdeling	589	589
			Totaal		21.894	17.592

Zijn wij tevreden?

Wij zijn tevreden over de regeling incidentele subsidies. Het veld weet de regeling goed te vinden en het is een stimulans om vernieuwende activiteiten te ontwikkelen. Er hebben veel activiteiten plaatsgevonden, voor en door inwoners van Haren voor een relatief klein budget.

Wat heeft het gekost?

Het totale beschikbare budget is gebruikt, het subsidieplafond van circa € 25.000 is niet overschreden.

Vrijwilligers

Eind 2010 heeft het kabinet besloten het aantal uren maatschappelijke stage voor leerlingen t/m 18 jaar te verlagen van 72 naar 30 uur. Tegelijkertijd is ook de algemene uitkering in het gemeentefonds voor maatschappelijke stages 2011 bevroren op het niveau van 2010. Voor Haren een verlaging van 50% (€ 20.000). Met Torion is afgesproken voor 2011 elk een verlies te nemen van € 10.000 in 2011. Dit leidt tot een overschot van € 10.000.

Maatschappelijke stages

Voor de maatschappelijke stages is een structuur opgezet waarin de twee colleges voor voorgezet onderwijs (het Maartenscollege en het Zernike college) participeren. Het steunpunt vrijwilligerswerk ondersteunt dit overleg en coördineert de relaties tussen de scholen en de vrijwilligersorganisaties. Daarnaast draagt het steunpunt zorg voor afstemming met de VO scholen in de stad Groningen. De doelstelling was dat eind 2011 60% van de jongeren een maatschappelijke stage heeft gedaan.

Leefbaarheid buurten en dorpen

De dorps- en buurthuizen ontvangen een exploitatiesubsidie en een bijdrage voor de inventaris. Er is € 3.000 meer reguliere subsidie uitbetaald dan begroot. Dit is veroorzaakt door indexatieverschillen.

Antidiscriminatie

Het Meldpunt Discriminatie is met ingang van 2011 ondergebracht bij de ombudsvrouw. Er zijn in 2011 geen klachten op grond van de wet antidiscriminatie behandeld.

Scharlakenhof

Binnen het product sport is een forse overschrijding te zien ten opzichte van het budget 2011. Deze overschrijding is veroorzaakt door diverse ontwikkelingen rondom Sportcentrum Scharlakenhof. In de begroting 2011 was al rekening gehouden met het renteloze voorschot aan Optisport en het uit te voeren haalbaarheidsonderzoek door BMC. Daarnaast zijn er forse aanvullende kosten gemaakt betreffende de juridische ondersteuning, het asbestonderzoek en de hieruit volgende noodzakelijke kosten voor de sanering van het complex en tenslotte de niet begrote afschrijvingskosten voor zowel de sporthal als het zwembad. In

totaal is hierdoor ruim € 811.000 aan kosten gemaakt voor het Sportcentrum Scharlakenhof die niet opgenomen waren in de begroting 2011.

Zijn wij tevreden?

Wij zijn niet tevreden over Scharlakenhof. Zie hierboven.

Wij zijn tevreden over de realisaties op het gebied van cultuur. Er wordt door de instellingen goede samengewerkt met als resultaat een geïntegreerd cultureel aanbod dat in een behoefte voorziet. Het retailproject heeft bij de bibliotheek gezorgd voor een aanzienlijke stijging van het aantal uitleningen.

Ook kijken wij met tevredenheid terug op het interactieve traject van de sportnota. Wij denken met de realisatie van de combinatiefunctionaris en de upgrading van de binnensportaccommodaties tegemoet te komen aan de wensen van het veld.

Wat heeft het gekost?

De culturele activiteiten zijn binnen de bestaande budgetten uitgevoerd. Op de bibliotheek is € 10.000 overschreden, omdat bij de begroting geen rekening is gehouden met de indexering (prijs en loon, vastgelegd in de meerjarenovereenkomst).

Financiën doelgroep (verschillenanalyse ten opzichte van de begroting)

(Bedragen * €1.000)

Product / Doelgroep	realisatie 2008	realisatie 2009	realisatie 2010	begroot 2011	realisatie 2011	saldo 2011
Culturele klanten	2008	2009	2010	2011	2011	2011
144 Kunst & Cultuur	618	650	696	667	659	8
145 Sport	676	629	674	459	1.263	-804
146 Ontwikkelingssamenwerking	26	28	23	20	18	1
148 Welzijn	213	299	304	207	219	-12
152 't Clockhuys	471	452	458	413	423	-11
Totaal Doelgroep Culturele klanten	2.005	2.058	2.155	1.766	2.583	-818

Sport: overschrijding Scharlakenhof begroting met ruim € 811.000, veroorzaakt door:

- Afschrijvingskosten zwembad: € 290.000
- Afschrijvingskosten sporthal: € 18.000
- Juridische kosten: € 116.000
- Kosten vorming voorziening asbestsanering: € 387.000

Welzijn: zowel De Tiehof als De Mellenshorst hebben extra middelen ontvangen om de financiële gevolgen van personele crises op te lossen. Dankzij grote inzet van een aantal inwoners zijn beide centra open gebleven. De begroting is door deze crises overschreden met € 20.900.

't Clockhuys-CKC: bij de inhoudelijke afdeling van 't Clockhuys-CKC is over 2011 een kostendekking op de inhoudelijke activiteiten van 61% gerealiseerd (dit moest minimaal 60% zijn). De overschrijding op het totale product 't Clockhuys heeft te maken met hogere interne doorbelasting van de gemeentelijke lasten (OZB en riool) met betrekking tot het gebouw. Daarnaast vielen de onderhoudskosten ook hoger uit dan geraamd.

Eigenaren en huurders

Wat wilden wij bereiken?

Wij streven naar een aantrekkelijke, kwalitatief hoogwaardige, groene en veilige leefomgeving. Dit geven wij vorm door het verder ontwikkelen van onze gemeente vanuit onze eigen kwaliteit. Hier bedoelen wij mee dat in het LandschapsOntwikkelingsPlan en het integrale ontwikkelingsplan Dilgt, Hemmen en Essen lokale kaders zijn vastgelegd. Deze kaders gelden ook voor de uitwerking van de regiovisie Groningen-Assen 2030. Wij willen ons meer richten op het realiseren van kwalitatief en kwantitatief goede huisvesting voor het toenemende aantal senioren, gegadigden voor sociale woningbouw en voor zorgbehoevenden. Deze kwaliteit willen wij in overeenstemming brengen met de Wonen-Welzijn-Zorg-eisen (WWZ-eisen). Bij de totstandkoming van ruimtelijke plannen willen wij meer integraliteit. Het accent moet niet alleen liggen op de plannen zelf maar ook op de aanpalende effecten en ontwikkelingen. Wij willen bereiken dat betrokkenen bij bouwaanvragen of planprocessen weten wát zij wanneer van elkaar kunnen verwachten. De kunst is om eenduidigheid en voortgang in deze processen te scheppen en te houden.

Wat hebben wij gedaan en wat hebben wij bereikt?

Projecten

Haren Noord: Van het bestemmingsplan Dilgt Hemmen Essen deelgebied 3 is de verkoop van de vrije sector kavels en de projectmatige woningen gestart. Eind 2011 zijn de eerste woningen betrokken. De voorbereiding voor deelgebied 5 en 6 is inmiddels gestart.

Onnen Hooiveld: In samenwerking met KUUB is in 2011 het CPO-project (Collectief particulier opdrachtgeverschap) waartoe in 2010 reeds is besloten nader uitgewerkt. Daartoe zijn stedenbouwkundige varianten ontwikkeld en afgestemd met onder andere de provincie en zijn financiële doorrekeningen gemaakt.

Raadhuisplein/Haderaplein: Wijzigende inzichten en financiële onzekerheden hebben ertoe geleid dat wij allereerst een marktconsultatie uitvoeren om meer objectieve informatie te hebben over de financiële component van deze ontwikkeling. Op basis van deze en andere nieuwe informatie zullen wij overwegen op welke wijze de plannen zowel kwalitatief als financieel het beste kunnen worden geoptimaliseerd.

Stationsgebied: In september 2011 heeft u het stedenbouwkundig plan voor de ontwikkeling 'Station Haren Verbindt' vastgesteld; eindpunt van het plannen maken, startpunt voor de realisatie. Inmiddels zijn overeenkomsten getekend met Woonborg en is vooruitlopend op de formele procedures een vergunning aangevraagd voor de aanpak van de P+R. In 2012 zullen nadere afspraken moeten worden gemaakt met ProRail over de integrale aanpak van het station (met als belangrijkste onderdeel de tunnel) en zal het bestemmingsplan worden opgesteld.

Uitvoering structuurvisie Meerweg: In 2011 zijn diverse deelplannen nader uitgewerkt en is in het kader daarvan veelvuldig overleg gepleegd met omwonenden. Er zijn diverse onderzoeken uitgevoerd die noodzakelijk zijn om de bouw- en aanlegactiviteiten in 2012 te kunnen starten.

Nesciopark: Het bestemmingsplan is gereed en het stedenbouwkundig masterplan is door ons vastgesteld. Parallel aan dit proces hebben gesprekken plaatsgevonden met de gemeente en provincie Groningen over een mogelijke uitbreiding van het transferium.

Bouwplannen

Woningen P. Wieringaweg: dit is de enige convenantlocatie die door Woonborg wordt ontwikkeld. Woonborg heeft met 40 potentiële bewoners van Hestia intentieovereenkomsten afgesloten en is op basis daarvan verder gegaan met de ontwikkeling van een stedenbouwkundig en financieel haalbaar plan. Eind 2011 was een plan voor 27 woningen (waarvan tweederde huur) nagenoeg gereed. Begin 2012 zal het plan naar verwachting worden afgerond.

Het Medisch Centrum in Oosterhaar: Met de bouw van het Medisch Centrum en de zeven appartementen in Oosterhaar is direct na de zomer gestart. Dit is de eerste fase van de uitvoering van het project Van Spoor tot Steeg.

Woningen aan De Distelhof: in 2011 zijn de woningen opgeleverd.

Woningen op de locatie Van der Mei: In 2011 is een nieuw veelbelovend plan gepresenteerd door de ontwikkelaar. Met de omwonenden is uitvoerig overleg gevoerd en het plan is als gevolg daarvan ook al een aantal keren aangepast naar de wensen van de omgeving.

Woningen locatie Deen Glimmen: In 2011 is besloten deze locatie te ontwikkelen door middel van kavelverkoop.

Appartement gebouw aan de Beukenlaan Glimmen: In 2011 is gebleken dat er geen markt is voor deze appartementen. In 2012 wordt ingezet op goedkopere grondgebonden koopwoningen.

Avondlicht Dilgtoord: In 2011 is de laatste fase, te weten de realisatie van het derde blok met appartementen, gerealiseerd. Hiermee is een bouwperiode van vier jaar afgerond.

TBC kliniek Beatrixoord: In 2011 is de bouwvergunning verleend voor een geheel nieuwe TBC-afdeling. Naar verwachting zal de bouw starten in 2012. Omgeving en comités Haren Noord zijn bij dit proces nauw betrokken.

Groninger Buitenschool: In 2011 is de bouwaanvraag ingediend voor de bouw van het gebouw ten behoeve van de verplaatsing van de Groninger Buitenschool naar de Mytyschool. Eén en ander is in nauw overleg met buurt en comités gebeurd.

De Eik, Rijksstraatweg 64 te Haren: Het perceel Rijksstraatweg 64 te Haren is verkocht aan een particulier die in het bestaande pand, na een verbouwing, wil gaan wonen. Aangezien niemand (aanvrager noch koper) belang meer heeft bij de verleende bouwvergunning ten behoeve van het appartementengebouw is deze verleende bouwvergunning op verzoek van de aanvrager ingetrokken. De juridische procedures met betrekking tot De Eik worden dan ook beëindigd.

Bestemmingsplannen

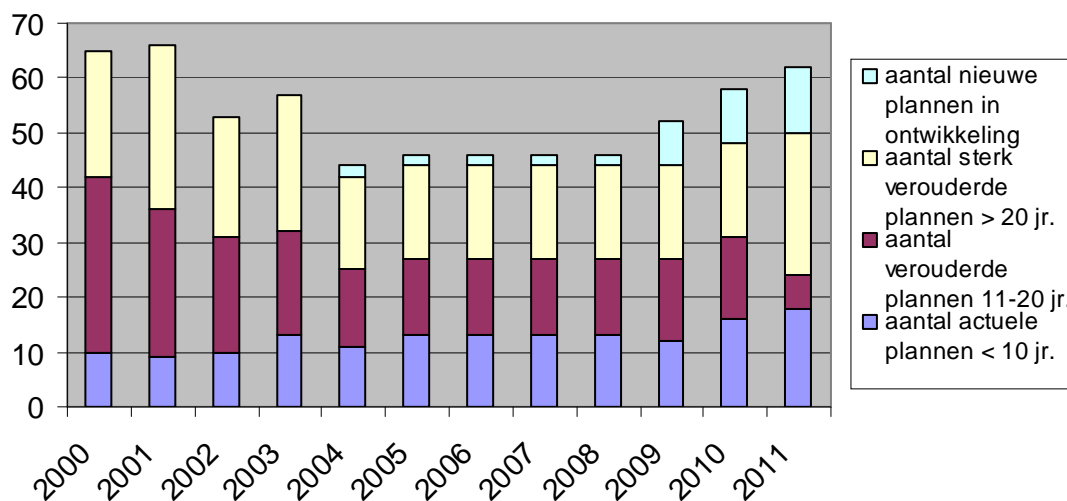
Bestemmingsplan Onnen: In 2011 is het bestemmingsplan Onnen vastgesteld en in werking getreden.

Bestemmingsplan Haren dorp West: In 2011 is het voorontwerpbestemmingsplan Haren dorp West ter inzage gelegd.

Bestemmingsplan Glimmen en Noordlaren: De voorbereidingen van de bestemmingsplannen voor Glimmen en Noordlaren zijn nagenoeg afgerond. Dit betekent dat deze bestemmingsplannen begin 2012 de inspraak in kunnen.

Bestemmingsplan Buitengebied: In 2011 is verder gewerkt aan de Kadernota van het bestemmingsplan Buitengebied. De werkzaamheden vergden echter meer tijd dan was ingeschat, maar het concept is in 2011 nagenoeg afgerond.

bestemmingsplannen aantal en leeftijd

Onderschrift: Het aantal bestemmingsplannen is in 2011 toegenomen. Er zijn 12 nieuwe plannen in ontwikkeling. Het totaal aantal plannen komt op 62 stuks. Een toename van vier stuks ten opzichte van 2010.

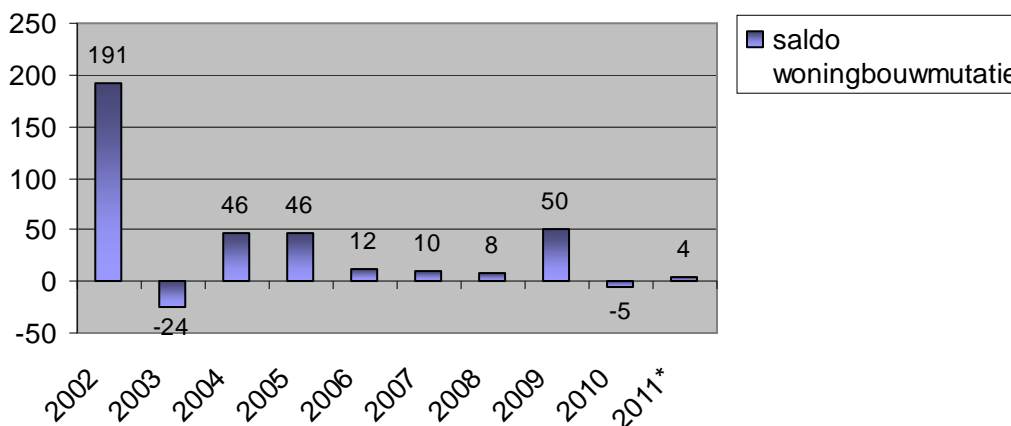
Volkshuisvesting

Regio Groningen Assen programma Woningbouw & Verstedelijking: In het kader van het programma Woningbouw & Verstedelijking is in 2011 verder gewerkt aan de afstemming van de woningbouwopgave in de regio. In het voorjaar van 2011 heeft de Stuurgroep een tiental woningbouwafspraken vastgesteld om de afstemming verder vorm te geven. Via de woningbouwmonitor is inzichtelijk gemaakt hoe de woningbouw zich ontwikkelt. In december 2011 heeft de Stuurgroep de notitie “Naar een regionale prioritering Woonprogramma Groningen Assen” vastgesteld. In de notitie zijn aanbevelingen gedaan om een integrale uitwerking voor de gehele regio te maken op het gebied van wonen, werken, mobiliteit en landschap als ware de regio één gemeente en dat de financiële aspecten in kaart worden gebracht. In het verlengde hiervan is aanbevolen om tot een ‘stand still-beginsel’ te komen voor nieuwe woningbouwlocaties, mede door toepassing van de SER-laddersystematiek. Op basis van de woningbouwproductie in de afgelopen jaren, de omvang van de financiële risico’s bij verschillende scenario’s van marktherstel en de programmatische en ruimtelijke gevolgen van de scenario’s wordt deze aanbeveling begin 2012 verder uitgewerkt om de regionale programmering concreet te maken.

Woonplan: In 2011 zijn de uitgangspunten voor Woonplan 2012-2022 door u vastgesteld. Op basis daarvan is direct na de zomer een aanbesteding gedaan voor de ontwikkeling van het Woonplan. De opdracht is gegund aan KAW uit Groningen, die eind 2011 is gestart met haar activiteiten. Het plan moet in juni 2012 door u worden vastgesteld.

Startersleningen: Er is in 2011 één starterslening verstrekt. De starterslening wordt niet vaak gebruikt, maar toch wel zo regelmatig dat er voor 2012 nog maar één á twee starterslening(en) kunnen worden verstrekt. In 2011 is € 35.000 besteed. De verdubbelingsbijdrage is in de loop van 2010 afgeschaft. De mensen die er gebruik van hebben gemaakt kwamen uitsluitend uit Haren.

**saldo mutatie woningbouw CBS, inclusief herstructurering
en administratieve correcties
PERIODE REGIOVISIE (vanaf 2002)**

Onderschrift: Bovenstaande grafiek laat de mutatie per jaar zien in de voorraad woningen inclusief administratieve correcties en herstructurering huur. De staafjes tot en met 2010 zijn gebaseerd op definitieve cijfers (zoals opgegeven aan het CBS). Het staafje 2011 is gebaseerd op voorlopige cijfers. De voorraad woningen per 1 januari 2011 was 8.441 (definitief CBS). Dit cijfer wordt elk jaar opgegeven aan het CBS en kan gedurende het jaar nog administratief worden bijgesteld. De voorraad woningen per 31 december 2011 is voorlopig vastgesteld op 8.445. De voorlopige mutatie 2011 is vier woningen.

Omgevingsvergunning

De beoogde besparing op de formatie alsmede het kritisch tegen het licht houden van de procedures (zoals eind 2010 het voornemen was) hebben nog niet plaatsgevonden. Dit heeft te maken met de organisatieontwikkelingen en de wisseling van leidinggevenden.

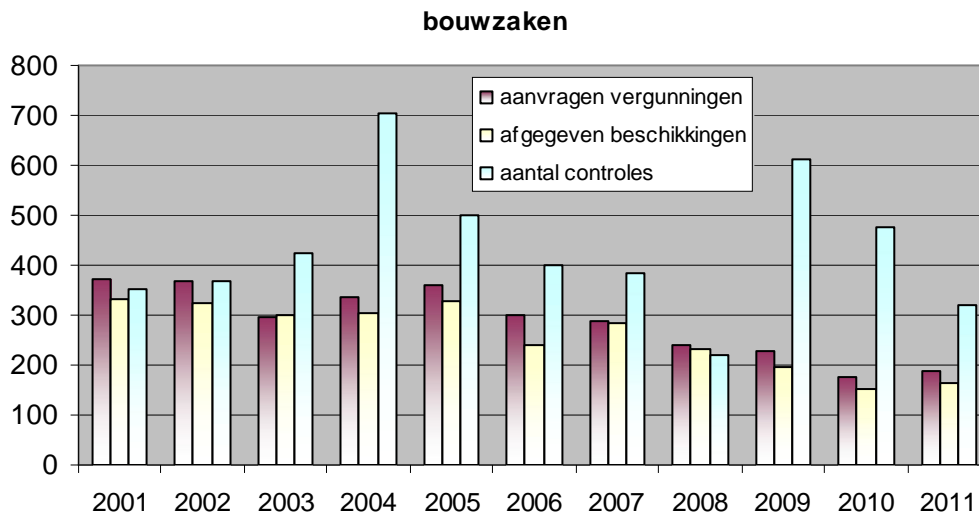
De volgende trend is inmiddels duidelijk waarneembaar:

- Afname van aanvragen voor bouwvergunningen: er zijn sinds de intrede van de Wabo (Wet algemene bepalingen omgevingsrecht) eind 2010 immers meer mogelijkheden om vergunningsvrij te bouwen;
- Toename van de vraag om informatie bij de front-office: waar liggen de grenzen bij verschillende bouwprojecten als het gaat om vergunningsvrij / vergunningsplichtig.

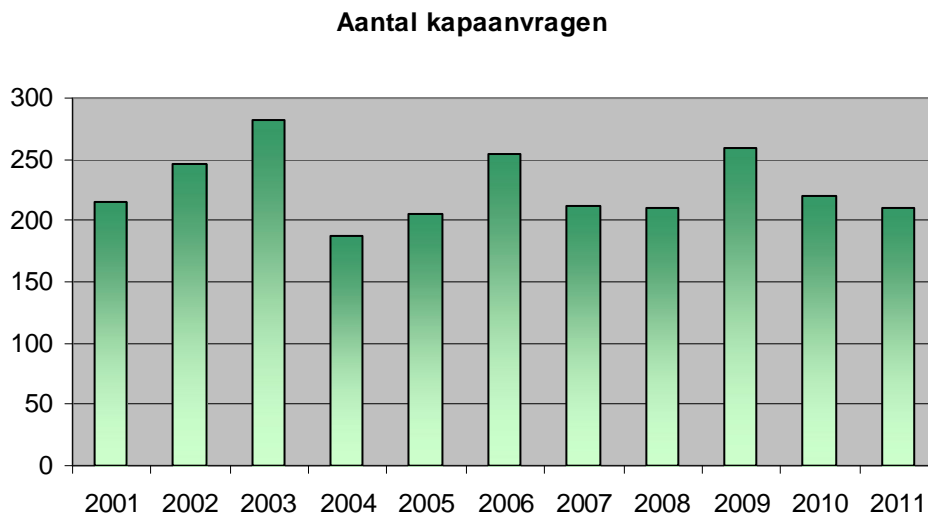
Wij zijn als het gaat om vergunningverlening, toezicht en handhaving (VTH) bezig met verbetering van:

- de kwaliteit: de procedures krijgen de benodigde update;
- de toekomstgerichtheid: de ontwikkeling rondom de Regionale Uitvoeringsdienst (RUD) betreft in eerste instantie milieutaken, in latere instantie mogelijk alle Wabo-taken, samenwerking met Groningen betekent een betere voorbereiding op het werken in een groter organisatieverband.

Onderschrift: In 2011 is het aantal aangevraagde vergunningen ongeveer op niveau 2010 gebleven. Sinds de invoering van de woningwet van 2003 wordt steeds meer vergunningsvrij gebouwd en hierdoor daalt het aantal bouwaanvragen.

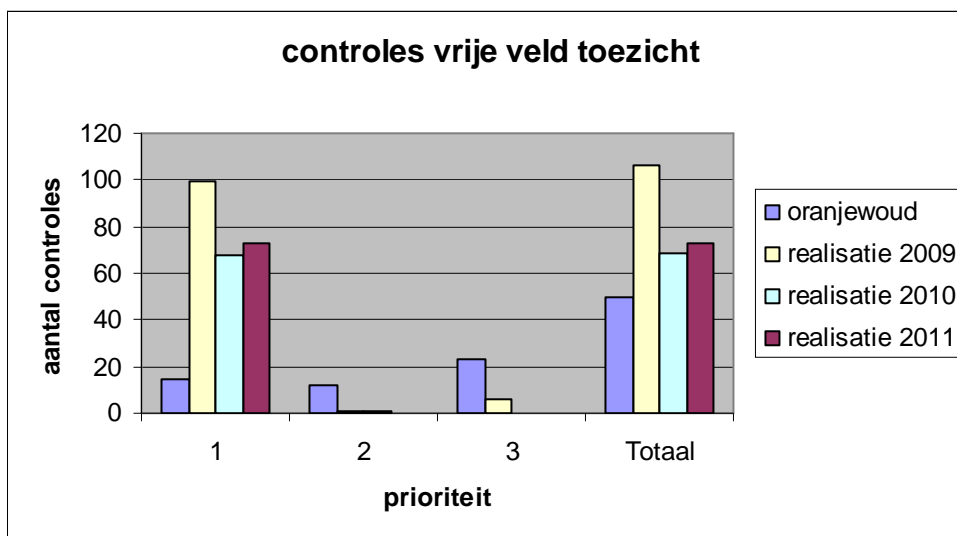
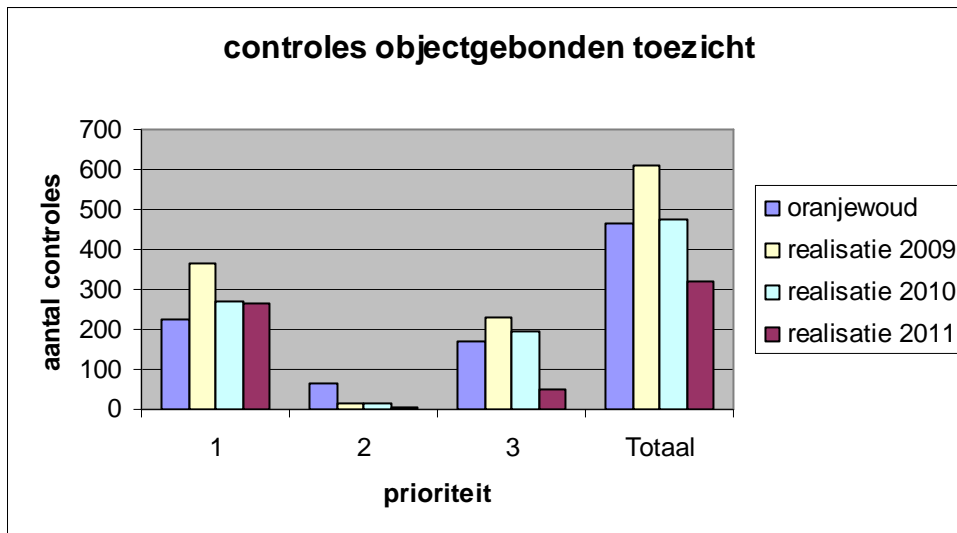

Onderschrift: Na een forse daling in 2004 als gevolg van een wijziging van de criteria is het aantal kapaanvragen in 2005 en 2006 weer toegenomen. Na de forse toename in 2006 leek het aantal aanvragen zich nu te stabiliseren rond de 200 per jaar. In 2009 is het aantal aanvragen weer toegenomen, maar in 2010 gedaald en 2011 verder gedaald.

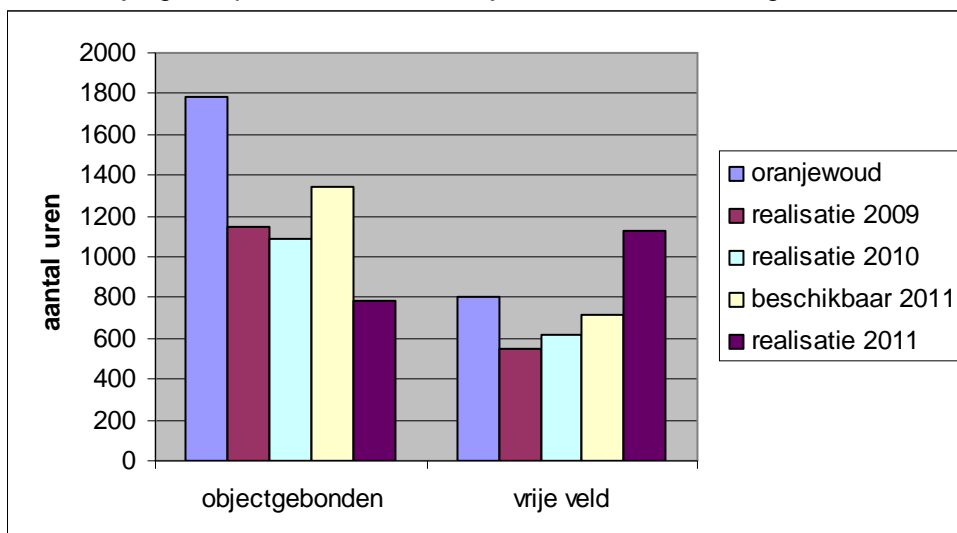
Toezicht en handhaving bouw, milieu en ruimte

In februari 2011 hebben wij het “handhavingsplan Haren 2011-2014” vastgesteld. Deze nieuwe handhavingsnota omschrijft hoe wij handhaven. Het bevat alle beleidsmatige componenten van de handhaving voor de werkgebieden bouwen, gebruik, milieu en ruimte. Maar de nota gaat ook over het beleid op het gebied van bodem, de Algemene Plaatselijke Verordening en de afvalstoffenverordening.

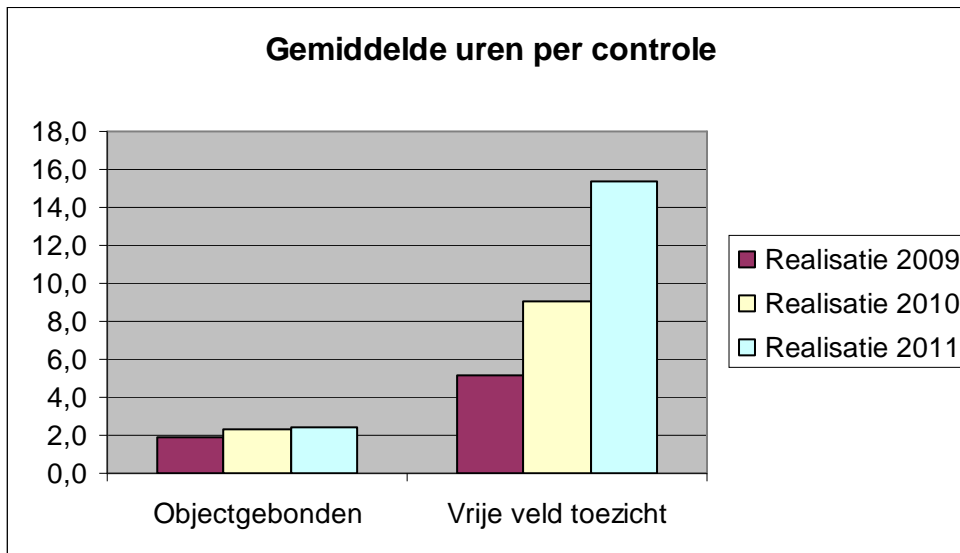
Eind 2011 is gestart met het maken van een uitvoeringsprogramma, waarin voor 2012 wordt uitgewerkt wát wij handhaven (aantallen controles, prioriteiten, capaciteit).

Onderschrift (voor beide grafieken): Het totaal gerealiseerde aantal objectgebonden controles is minder dan de (Oranjewoud) raming. Dit komt vooral door fors minder prioriteit 2 en 3 objectgebonden controles. De objectgebonden controles prioriteit 1 zijn wel volgens raming uitgevoerd (264 gerealiseerd tegen 226 geraamd). Het totaal gerealiseerde aantal vrije veld controles is meer dan de (Oranjewoud) raming. Het betreft echter uitsluitend prioriteit 1 vrije veld controles. Er zijn geen prioriteit 2 en 3 vrije veld controles uitgevoerd in 2011.

Onderschrift: Opvallend is de verschuiving van uren objectgebonden naar vrije veld toezicht. Verder is opvallend dat ten opzichte van 2010 de totale gemiddelde ureninzet per controle hoger uitvalt.

Onderschrift: Opvallend is dat ten opzichte van 2010 de totale gemiddelde ureninzet per controle hoger uitvalt.

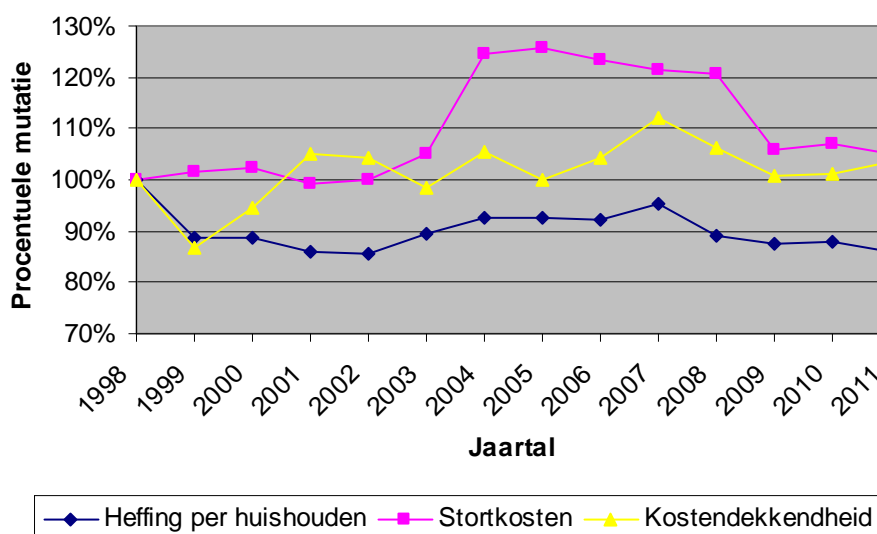
Inzameling huisafval

Met ingang van 1 januari 2011 is de diftar-administratie uitbesteed aan de Milieu Dienst Groningen (MDG). Voorwaarden en afspraken zijn vastgelegd in een dienstverleningsovereenkomst. Er is 5% weglek bij het wegen begroot. De gerealiseerde weglek van 2,5% is lager dan begroot. Ten opzichte van vorige jaren is dit een significante verbetering.

De zijlader heeft nu ook in Haren zijn intrede gedaan. Wij werden wel geconfronteerd met aanloopproblemen zoals containers die beschadigd werden en bewoners die moesten wennen aan het feit dat ze de containers anders moesten aanbieden. De meeste problemen zijn door persoonlijke aandacht en betere afstelling van de zijlader opgelost.

Door het gebruik van de zijlader is het inzameltarief verlaagd van € 51,87 per aansluiting naar € 45,72 per aansluiting.

Afvalstoffenheffing per huishouden, Stortkosten afval en Kostendekkendheid afval (1998 = 100%)

Onderschrift: Bovenstaande grafiek toont het procentuele verloop in de gemiddelde afvalstoffenheffing per huishouden, afgezet tegen het procentuele verloop in de stortkosten en het procentuele verloop van de kostendekkendheid op het product afval. De gemiddelde afvalstoffenheffing per huishouden en de stortkosten zijn gecorrigeerd met de Europees geharmoniseerde prijsindexcijfers (HICP).

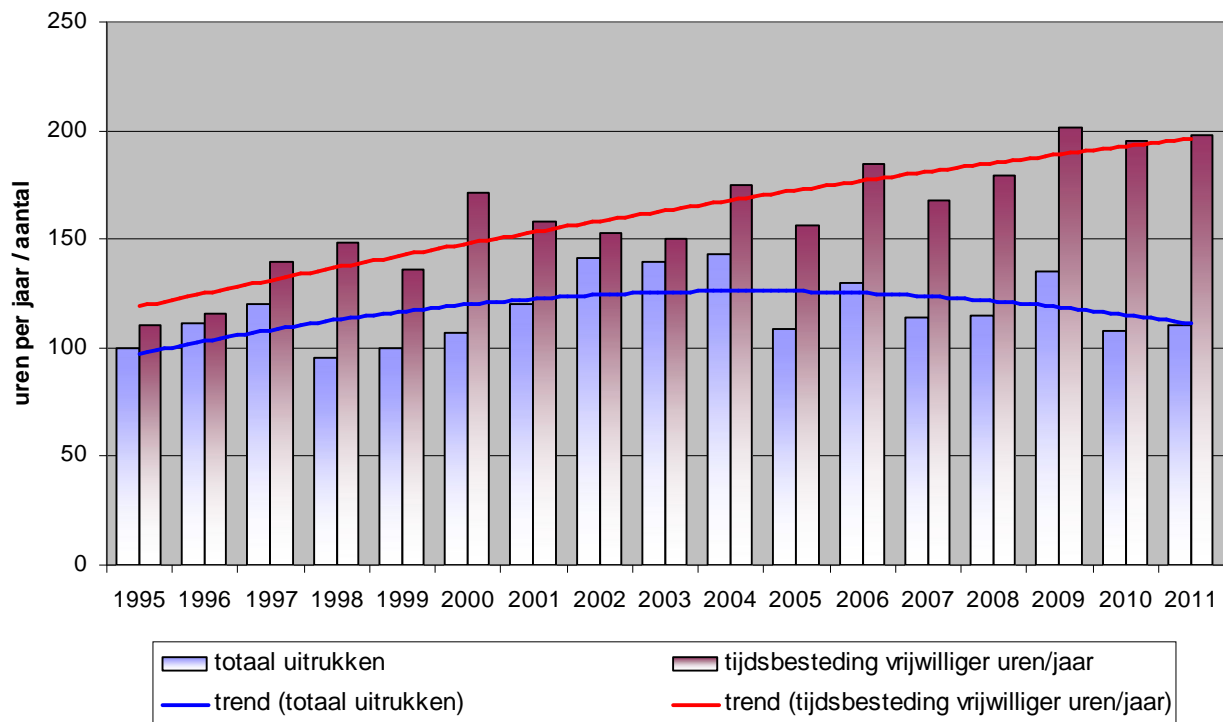
Openbare orde, veiligheid en brandweezorg

Brandweer

Wij hebben een plan vastgesteld met maatregelen tegen de witte vlekken in de bluswatervoorziening. Er is onderzoek gedaan naar de haalbaarheid van een nieuwe brandweerkazerne op de huidige locatie. De beleidsmatige verbeterpunten die voor 2011 waren geformuleerd zijn door de aanstaande regionalisering van de brandweer minder zinvol geworden en daarom slechts beperkt opgepakt.

Wij hebben veel behaald wat wij tot doel hebben gesteld. Mede door de regionalisering en gemeentelijke organisatieontwikkeling zijn wij aan een aantal zaken niet toegekomen in 2011.

uitrukken en tijdsbesteding per vrijwilliger

Onderschrift: De grafiek laat het aantal uitrukken van de brandweer en de bestede ureninzet per brandweerman/-vrouw zien. In 2011 is zowel het aantal uitrukken als de inzet per brandweerman/-vrouw licht gestegen ten opzichte van 2010.

Integraal veiligheidsbeleid en openbare orde

Op basis van het lokaal veiligheidsbeeld, de veiligheidsmonitor en de kadernota Integrale Veiligheid is een uitvoeringsprogramma Integrale Veiligheid opgesteld waarin uw prioriteiten zijn meegenomen. Met de komst van een nationale politie is het noodzakelijk de lokale veiligheidsplannen goed op orde te hebben.

Openbare orde en sociale veiligheid

Burgernet is ingevoerd in de gemeente Haren. Het aantal deelnemers nadert de 8%, een prima score.

De burgemeester heeft in 2011 tweemaal een tijdelijk huisverbod opgelegd aan een pleger van huiselijk geweld.

De inzet van een coördinator jongerenoverlast heeft ook in 2011 een meetbaar positief effect gehad op het terugdringen jongerenoverlast en vandalisme.

Crisismanagement

Voor het implementeren van de Wet Veiligheidsregio's en de gemeentelijke samenwerking op het gebied van crisismanagement zijn uren aan de regio geleverd. U heeft een presentatie over de veiligheidsregio gekregen en moest besluiten over de wijziging van de H&OG-regeling. De gemeentelijke organisatie is getraind en geoefend voor de rampenbestrijding, met als hoogtepunt een GRIP 3 oefening waarbij Beleidsteam, GCC en actieteams werden beoefend, met aflossing door een buurgemeente.

Woonvoorzieningen gehandicapten

Er hebben een paar grote woningaanpassingen plaatsgevonden in 2011, waardoor er meer uitgaven hebben plaatsgevonden dan begroot. Overigens was het budget 2011 aanzienlijk lager begroot dan 2010; in 2010 was er een bedrag over ten opzichte van begroting. Dit bedrag is in 2011 in mindering gebracht op het oorspronkelijk begrote budget 2011. Dit betekent een risico voor het subproduct Woningaanpassingen. Het betreft een zogenaamde open-eind-financiering en door lager te begroten, zonder de wetenschap hoe hoog de werkelijke uitgaven kunnen zijn, neemt het risico op overschrijding toe.

Met ZINN is een convenant afgesloten waardoor belanghebbenden die in aanmerking komen voor een woningaanpassing of verhuizing voorrang krijgen op de wachtlijst voor de appartementen aan de Dilgtweg. Op deze manier kunnen de kosten van dure woningaanpassingen meer in de hand worden gehouden.

Duurzaamheid

In 2011 hebben wij het duurzaamheidsbeleid geëvalueerd en nieuw beleid met een scherpe focus afgerond ter vaststelling door u. Dit zal begin 2012 door u vastgesteld worden. Er zijn verder incidentele bijdragen verstrekt aan de projecten voor aanpassing van installaties in Gymzaal De Bam en de verbouw van het bestaande kleedgebouw op Sportpark De Koepel. Deze bijdragen bestonden uit het aanvullen van het projectbudget zodat voor energiezuiniger, duurzamere installatieconcepten kon worden gekozen. In 't Clockhuys-CKC is verlichting vervangen voor LED-verlichting. Tevens zijn wij als organisatie lid geworden van de Stichting Grunneger Power om een bijdrage te leveren aan lokale initiatieven tot het opwekken van duurzame energie.

Wij zijn tevreden omdat wij een duidelijker focus hebben voor ons klimaatbeleid, wat beter aansluit bij de praktijk. Wij richten ons op voornamelijk eigen organisatie en particuliere woningbouw. Andere zaken pakken wij op indien dit interessante kansen zijn. Door de bijdrage aan genoemde projecten verbeteren wij de duurzaamheid van eigen organisatie.

Financiën doelgroep (verschillenanalyse ten opzichte van de begroting)

(Bedragen * €1.000)

Product / Doelgroep	realisatie 2008	realisatie 2009	realisatie 2010	begroot 2011	realisatie 2011	saldo 2011
Eigenaren en Huurders	2008	2009	2010	2011	2011	2011
036 Openbare Orde en Veiligheid	341	325	343	408	359	49
037 Brandweezorg	647	679	743	713	634	79
210 Woonvoorzieningen Gehandicapten	223	263	228	238	275	-37
228 Inzameling Huisafval	-70	31	25	-8	-18	9
240 Duurzame ontwikkelingen	-13	80	128	175	153	22
244 Handhaving bouwen		140	145	174	150	23
251 Plattelandsbeleid	-32	30	18	18	38	-20
254 Ruimtelijke Plannen	861	833	629	1.359	780	579
264 Volkshuisvesting	68	278	69	59	62	-2
265 Omgevingsvergunning bouw	60	67	271	-60	-133	72
266 Omgevingsvergunning overig		87	98	93	367	-274
Totaal Doelgroep Eigenaren en huurders	2.086	2.813	2.698	3.169	2.669	500

Openbare orde en veiligheid

Het aantal uren dat organisatiebreed is geraamd voor de voorbereiding op de rampenbestrijding, is niet opgebruikt. Ook volgend jaar zullen er minder uren nodig zijn, omdat de crisismanagementorganisatie wordt gereorganiseerd (meer regionale samenwerking, minder functionarissen).

Brandweezorg

De kosten voor opleiding en oefeningen zijn - in afwachting van de geplande regionalisering - beduidend lager uitgevallen. Daarentegen is juist extra inzet gepleegd ten behoeve van de voorbereiding van de regionalisering van de brandweer. Verzekeringen zijn goedkoper uitgevallen en de kosten voor repressie (minder langdurig inzetten, geen verleturen) zijn lager uitgevallen. Er zijn geen kosten gemaakt voor nazorgvoorlichting.

Duurzame ontwikkelingen

Voor duurzaamheid was een budget € 70.000 beschikbaar. Op grond van het oude klimaatbeleid hebben wij bijdragen aan diverse duurzaamheidsprojecten ter beschikking gesteld. Tevens hebben wij het oude klimaatbeleid geëvalueerd, wat in 2012 door u vastgesteld zal worden. Wij hebben € 20.000 minder uitgegeven dan begroot, omdat wij een financiële verplichting aan het project 'Biomassa uit Landschapsonderhoud' nog niet hebben gehad. Tevens hebben wij besloten de uitgaven te temporiseren, aangezien tijdens de evaluatie van het klimaatbeleid bleek dat een andere focus wenselijk zou zijn. U heeft in uw vergadering van 30 januari 2012 dit nieuwe beleid vastgesteld. Wij stellen voor - conform door u besloten in de Bestuursrapportage 2011 - het restant budget voor duurzaamheidsprojecten (€ 20.000) mee te nemen naar 2012.

Handhaving bouwen

Er zijn veel minder uren op de directe handhavingstaken geboekt dan verwacht. Wat betreft de inzet van de medewerker in de buitendienst is er veel tijd besteed aan voorbereidingen en uitvoering van het handhavingsproces.

Plattelandsbeleid

Overschrijding wordt veroorzaakt door de eindafrekening van cofinanciering voor het project Leven(de) Dorpen (€ 16.000). Met deze afrekening was in de begroting geen rekening gehouden.

Ruimtelijke plannen

Het voordelige verschil (ten opzichte van de begroting) van € 579.000 wordt als volgt verklaard:

- Het bestede bedrag op het project Meerweg lag in 2011 € 537.000 lager dan verwacht. Voor het saldo van de resultatenrekening 2011 is dit neutraal, omdat in verband met de lagere besteding ook de onttrekking aan de bestemmingsreserve Meerweg (op product 303 in de doelgroep Bedrijfsvoering en Algemene Dekkingsmiddelen) € 537.000 lager lag dan geraamd.
- Wij stellen voor - conform door u besloten in de Bestuursrapportage 2011 - het restant budget voor het bestemmingsplan Buitengebied (€ 85.000) mee te nemen naar 2012.
- Het restant nadelige verschil van € 43.000 wordt verklaard door hogere inzet op ruimtelijke plannen. Dit wordt vooral veroorzaakt doordat ureninzet op postzegelbestemmingsplannen niet is geraamd voor 2011.

Omgevingsvergunning

De overschrijding kan als volgt worden verklaard:

- er zijn meer uren ingezet dan geraamd (overschrijding met € 116.000) veroorzaakt doordat medewerkers:
  - a. ook indirect productieve hebben ingezet;
  - b. doordat vanaf de invoering van de Wabo veel uren in de implementatie zijn gestoken, uren die bijvoorbeeld niet bij Milieu zijn ingezet;
  - c. doordat vanaf de invoering van de Wabo de kapvergunningen niet meer onder milieutaken vallen en dus op 'omgevingsvergunning' worden geschreven.

NB: b. en c. betekenen dus dat verschuiving van uren plaatsvond van Milieu naar Omgevingsvergunning (zie ook bij doelgroep Economische klanten, Algemeen milieubeleid).

- de derden kosten zijn met € 18.000 overschreden, oorzaken:
  - a. de ramingen dateerden al van de begroting 2009 en waren sowieso te laag;
  - b. er zijn extra kosten gemaakt doordat een aantal specialistische bouwplantoetsen door externe bedrijven moest worden uitgevoerd;
  - c. als gevolg van B&W-besluit zijn budgetten overgeheveld van de voormalige afdeling Ruimtelijke en Maatschappelijk Zaken in verband met de opzet van een kwaliteits-team voor DHE deelgebied 3. Men ging er vanuit dat het beschikbare budget bij VTH dat ruimschoots toeliet, maar dat blijkt dus niet het geval.
- de opbrengsten leges blijven fors achter bij de raming (€ 68.000 minder), hetgeen met name veroorzaakt wordt door niet inbare leges bij plannen die langer dan drie jaar onder handen zijn geweest.

Gebruikers publieke ruimten

Wat wilden wij bereiken?

De publieke ruimte in Haren moet, door haar inrichting en beleving, aantrekkelijk zijn voor inwoners en bezoekers om in te verblijven. Een groene, veilige en schone ruimte, die wat betreft de vormgeving een menselijke maat heeft. Daarvoor is zorgvuldig en efficiënt onderhoud, waarbij wij alleen duurzame materialen en middelen gebruiken, van belang. Aangezien wij in 2011 verkozen zijn tot beste woongemeente van Nederland, denken wij dat wij met onze wijze van inrichten en onderhouden van publieke ruimte daarin slagen.

Met de inrichting van de publieke ruimte wilden wij bereiken dat zij door de diverse gebruikers gedeeld wordt, zonder de traditionele dominantie van de auto. Voor ons is richtinggevend dat bij de (her)inrichting van ruimten, ontworpen werd vanuit de omgeving naar de weg toe, in plaats van uit de weg naar de omgeving. Omgevingsfactoren als landschap en cultuurhistorie zijn hierbij van grote invloed. Deze benadering vinden wij terug in het begrip 'Shared Space'.

Wij plaatsten 'water' hoog op de agenda met de uitvoering van het Verbreed Gemeentelijk Rioleringsplan (GRP) 2010-2014 en de voorbereiding van maatregelen die voortvloeien uit de Europese kaderrichtlijn water (KRW). Dit moet leiden tot een verbeterde waterkwaliteit in onze gemeente en tot een goede beheersing van de gevolgen van de klimaatsverandering.

Wij wilden dat onze inwoners zich betrokken voelen bij hun directe woonomgeving en wilden dit stimuleren door ze vroegtijdig bij planvorming te betrekken, het organiseren van buurtschouwen en een efficiënte afhandeling van klachten.

Wat hebben wij gedaan?

Wegen, straten en pleinen

Reconstructies

De rotonde bij de afrit A28 /Meerweg is begin juli 2011 gereed gekomen. De Provincie Groningen heeft met de materiaalkeuzes zoals de asfaltverharding, verlichting, aansluitingen riolering etc. rekening gehouden met het feit dat de weg vervolgens in eigendom overgaat van de Provincie naar de Gemeente Haren. Het dagelijkse beheer en onderhoud is inmiddels aan de gemeente Haren overgedragen. De feitelijke notariële overdracht zal in de eerste helft van 2012 plaatsvinden.

Geheel 2011 hebben wij nodig gehad voor de voorbereiding van de grote reconstructie van de Meerweg en aanliggende gronden zoals de jachthaven en de geplande ecologische hoofdstructuur (EHS). In eerste instantie zal de Meerweg vanaf café Frieschenveen tot aan de Groningerweg worden aangepakt. Wij hebben diverse voorlichtingsavonden voor aanwonenden en de aanwezige bedrijven georganiseerd. In december heeft de Europese aanbesteding van ingenieursdiensten daarvoor plaatsgevonden. Om deze aanbesteding te kunnen houden hebben wij een Aanbestedingsleidraad Ingenieursdiensten opgesteld. De feitelijke overeenkomst met het winnende adviesbureau is vastgelegd in een door ons opgestelde "Raamovereenkomst ingenieursdiensten Meerweg ontwikkelt Meer te Haren".

De reconstructie van de Poorthofsweg is begin 2011 afgerond. Het oorspronkelijk profiel is grotendeels gehandhaafd. Daarbij zijn de aansluitingen bij zowel de Stationsweg als de Lokveenweg aangepast.

De herinrichting van de Bakkerweg in Onnen is dit jaar afgerond. In 2006 is tijdens de reconstructie van de Dorpsweg de riolering in de Bakkerweg reeds vervangen. Het wegprofiel van de Bakkerweg met de kruising Koelandsdrift nabij dorps huis De Tiehof is veranderd in een straat/plein uiterlijk.

't Harde is voor een deel gereconstrueerd en is in 2011 volledig afgerond. Hierbij is het bestaande gemengde riool verwijderd en vervangen door een regenwater- en een droog weer-riool. Aan de bovenliggende wegprofiel is weinig veranderd.

Wij hebben het terrein achter de nieuwe C-1000 opnieuw ingericht. Met de bewoners aan de achterkant van het C-1000 gebouw was afgesproken dat na de realisatie de Kroonkampweg tot aan de garageboxen opnieuw zou worden ingericht. Wij hebben onder andere nieuw riool en nieuwe verharding aangebracht. Teven hebben wij leilinden aangeplant op verzoek van de bewoners.

De nieuwe inrichting van de Vondellaan is in oktober aan de bewoners gepresenteerd. U heeft in december besloten dat bij de reconstructie van de Vondellaan de natuurlijke speelplaats in het Hendrik de Vriesplantsoen niet wordt aangelegd. Verder is het budget voor groenvoorzieningen in het plantsoen niet toegekend en wordt de Vondellaan-west ook ingericht als een 30 km zone. Uitvoering van de plannen start in september 2012.

Wij hebben succesvolle subsidieaanvragen gedaan voor het project: "Saneren riooloverstort te Noordlaren". Wij krijgen bijdragen van het Rijk (KRW), de Provincies Groningen en Drenthe en het Waterschap Hunze en Aa's. Naar verwachting zal de maximale bijdrage tot circa € 600.000 oplopen. Wij hebben geheel 2011 nodig gehad om het plan gedegen voor te bereiden. 'Achter de schermen' met het waterschap en belanghebbenden en 'voor de schermen' door middel van diverse overleggen met Dorpsbelang Noordlaren en een openbare informatieavond voor alle inwoners van Noordlaren. Het ontwerp en bestek zijn eind 2011 definitief gemaakt. De aanbesteding en uitvoering zal in 2012 plaatsvinden.

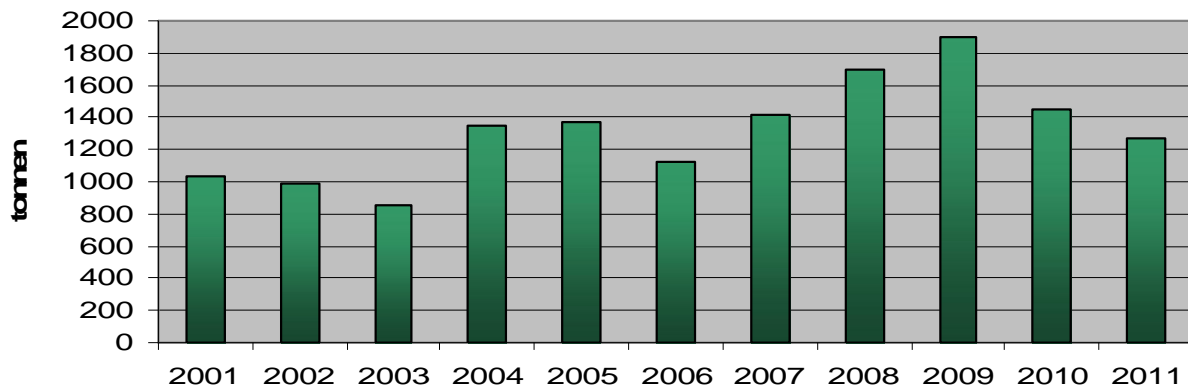
Onderhoud wegen

Het jaarprogramma voor het onderhoud wegen, fiets- en voetpaden hebben wij zoveel mogelijk volgens de planning gerealiseerd. Er hebben zich gelukkig geen calamiteiten voorgedaan.

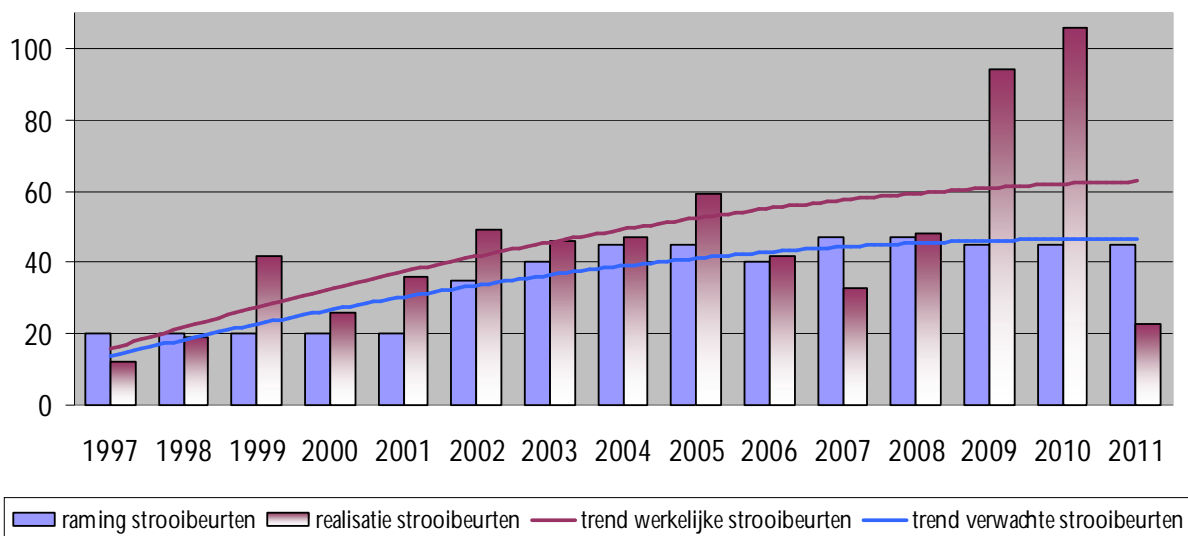
Opmerkingen:

- Het aanbrengen van de slijtlagen op de wegen is niet gerealiseerd in verband met de slechte weersomstandigheden. Er is drie keer een nieuwe datum gepland maar het is in 2011 niet gelukt dit onderdeel van het wegonderhoud uit te voeren.
- Er is veel aandacht besteed aan herstel van schade aan de voetpaden door wortelgroei. Dit blijft aandacht vragen in onze bomenrijke gemeente.
- Wij zijn doorgegaan met het vervangen van de schelpenverhardingen op de fietspaden door duurzamer materiaal.
- De veegrondes zijn volgens planning uitgevoerd. Door de zachte winter wel meer dan gebruikelijk.
- De bebording is gesaneerd, wij hebben daarbij kritisch naar de bestaande bebording gekeken.
- De gladheidsbestrijding was in 2011 minder nodig dan gemiddeld. Wel hebben wij meer geld uitgegeven: er was in december 2010 namelijk een ernstig zout tekort in Nederland en niemand kon voorzien hoe januari t/m maart 2011 zou gaan. Daarom hebben wij extra zout ingekocht voor een hogere prijs. Door de zachte winter hebben wij uiteindelijk maar weinig gestrooid.

opgeruimd afval wegen, straten, pleinen

uitrukken gladheid verwacht tov werkelijk

Gladheidsbestrijding draagt bij aan de verkeersveiligheid en wordt als steeds belangrijker ervaren. Wij zagen de laatste jaren dan ook een toenemende inzet. Ten opzichte van 2010 is het aantal strooibeurten in 2011 echter sterk gedaald.

Naast de reguliere taken, worden heel veel activiteiten in de gemeente praktisch ondersteund: de 4Mijl van Groningen, de kunst & cultuurmarkt, de braderie, dorpsfeesten, wielerveden, activiteiten bij de Hortus Haren, de avondvierdaagse etc. etc. Hier gaan veel uren en kosten voor materieel en materiaal in zitten. Wij zullen in 2012 in kaart brengen wat dat zoal kost aan inzet en budgetten en met een voorstel komen waar wij wel en waar wij niet meer kunnen ondersteunen (tenzij bijvoorbeeld een nota gestuurd kan worden).

Verkeer en vervoer

Shared space

Bij de zorg voor een veilige en leefbare openbare ruimte voor onze inwoners speelt het aspect verkeersveiligheid een belangrijke rol. Het concept shared space gebruiken wij daarbij waar mogelijk als uitgangspunt bij de uitvoering van verkeersmaatregelen. Alle lopende en geplande gemeentelijke projecten, zowel ruimtelijke ontwikkeling als civiel techniek (onderhoud en inrichting openbaar gebied) worden dan ook getoetst aan het bestaande gemeentelijk verkeer- en vervoerbeleid.

GVVP

Sinds 2004 houden wij jaarlijks zogenaamde classificatiemetingen (intensiteit, snelheid, percentage vrachtverkeer) op diverse wegen in de gemeente. Het primaire doel is zicht te houden op de ontwikkelingen van het gemotoriseerde- en fietsverkeer. De uitkomsten worden verzameld in een database, welke zijn te raadplegen in een zgn. "digitale verkeerskaart". De gegevens worden tevens gebruikt als input voor het nieuwe gemeentelijk verkeer- en vervoerplan (GVVP), waarvan wij begin november 2011 met het opstellen zijn gestart. Hierin wordt het gemeentelijk beleid voor verkeer en vervoer voor de komende jaren vastgelegd. Het nieuwe GVVP vervangt het huidige plan uit 2005. In het GVVP worden onder meer items belicht als verkeersveiligheid, ketenmobiliteit en verkeersstructuurvisie. Verkeersveiligheid rondom basisscholen heeft hierbij bijzondere aandacht. Wij verwachten dat u direct na de zomer 2012 een besluit kunt nemen.

Voor het algemene verkeersbeleid is jaarlijks een bedrag beschikbaar van € 20.000. Dit bedrag is in 2011 volledig gebruikt. Voor het opstellen van een nieuw GVVP is door u een extra krediet beschikbaar gesteld van € 60.000. Hiervan hebben wij € 33.000 in 2011 besteed. Wij stellen voor - conform door u besloten in de Bestuursrapportage 2011 - het restant budget ad € 27.000 mee te nemen naar 2012.

Verkeerseducatie en veiligheid

Ook in 2011 heeft de gemeente weer geïnvesteerd in ondersteuning van verkeerseducatie en voorlichting. Het accent hierbij ligt op de projecten in het basis- en voortgezet onderwijs. Daarnaast worden ook initiatieven als bijvoorbeeld caravancontrole en broemritten (financieel) ondersteunt. Dit zijn testritten voor ouderen om te checken of ze nog safe genoeg rijden en hun rijbewijs kunnen behouden. Ongeveer de helft van de kosten (circa € 13.000 per jaar) wordt gedekt uit een bijdrage van de Provincie.

Wij zijn tevreden over het relatief lage ongevallencijfer in onze gemeente en het blijvend enthousiasme van het basis- en voortgezet onderwijs over onze ondersteuning bij verkeerseducatie. Wij bezochten in 2011 alle basisscholen. Hierbij is een aantal knelpunten geïnventariseerd, waarvoor wij in het kader van het nieuwe GVVP oplossingen proberen aan te dragen.

Openbaar vervoer

In 2011 is in overleg met het OV-bureau besloten een servicebus door Haren te laten rijden. Deze bus is een vorm van openbaar vervoer met als meerwaarde een betere dienstverlening aan de reiziger met een lichamelijke beperking en ouderen. Ten behoeve van de lijnvoering zijn nieuwe haltes ingericht.

Dankzij een bescheiden bijdrage van onze gemeente in de exploitatie blijft de nachtbus de haltes in het centrum van Haren en Glimmen bedienen. Alhoewel speciaal ingesteld voor uitgaande jongeren, kan iedereen gebruik maken van deze voorziening.

Riolen

Verbrede Gemeentelijk Rioleringsplan

Naast het reguliere onderhoud aan ons rioolstelsel, geven wij momenteel uitvoering aan het beleid zoals dat in het Verbrede Gemeentelijk Rioleringsplan is opgenomen. Hierdoor streven wij onder andere naar maximaal afkoppelen van schoon water bij uitvoeringsprojecten. Het project "Saneren riooloverstort te Noordlaren" is hier een sprekend voorbeeld van. Ook willen wij doorgaan met de uitvoering van maatregelen ter voorkoming van wateroverlast (stedelijke wateropgave). Het onderdeel regenwaterafvoer van het project Vondellaan is hier een voorbeeld van.

GRP

Met ingang van 2010 is het nieuwe Gemeentelijk Rioleringsplan (GRP) van kracht. Dit plan vormt de basis voor het meerjarig onderhoud aan het riool. De uitvoeringsmaatregelen voor vernieuwen van het riool en de overige maatregelen leiden tot een substantiële verhoging van het riooltarief in de komende jaren.

Het baggerplan is inhoudelijk klaar en wordt betrokken bij de actualisatie van het Gemeentelijk Riolerings Plan in het voorjaar van 2012. Om de waterkwaliteit van onze oppervlaktewateren te verbeteren hebben wij in 2011 een baggerplan opgesteld. Hierin stellen wij voor om in 8 jaar tijd onze waterpartijen cyclisch te onderhouden. Het baggerplan is eind 2011 ter advies en kennisname naar de Milieuadviesraad gegaan. Met enkele aanpassingen geeft de MAR aan dat ze zich kan vinden in de door ons gekozen opzet.

Per 1 januari 2013 dient elke gemeente te beschikken over een vastgesteld grondwaterbeleid. Dit betekent dat wij een paragraaf hierover aan ons vigerende GRP moeten toevoegen. Deze paragraaf hebben wij in 2011 opgesteld en zal tezamen met een aantal voorstellen omtrent de te bepalen hoogte van de rioolheffing in het voorjaar van 2012 aan u worden aangeboden.

Reconstructies en inspecties

Het project 'Saneren riooloverstort Zuidlaardermeer' loopt goed. De technische randvoorwaarden zijn met de subsidiënten overeengekomen. Planuitwerking is in het najaar afgerond, de uitvoering is gepland voor 2012.

Wij voerden dit jaar één grote rioolreinigings- en inspectieronde uit. Wij hebben hiermee de kwaliteit van circa 10 km oud riool in beeld gekregen. Wij hadden twee rondes gepland, maar wegens capaciteitsproblemen hebben wij maar één inspectieronde kunnen uitvoeren.

Afwatering

Wij hebben de sloten en duikers regelmatig schoongemaakt en gecontroleerd en met een maaiboot de vijvers in de Mikkelhorst gemaaid. Wij hebben maar vier meldingen van het Waterschap ontvangen dat wij de sloten niet goed schoon hadden. In 2011 hebben wij geen wateroverlast gehad (zoals bijvoorbeeld begin januari 2012).

Afvalwater

Wij hebben ervoor gezorgd dat alle afvalwater is afgevoerd zoals het hoort. Daarnaast hebben wij delen van het riool gerenoveerd en de technische rioolinstallaties weer up to date gebracht. Wij zijn overigens in de zomer met hoosbuien geconfronteerd, die tot veel problemen (en klachten) in het Meerschapsgebied hebben geleid. Met name in de Ruige Hoek kon het riool de heftige buien niet verwerken, hetgeen voor behoorlijk wat overlast en extra inzet heeft gezorgd.

Openbare hygiëne

Behalve een aantal gevallen van overlast met steenmarters, hebben wij geen ernstige plaagdierenoverlast gehad. Gelukkig is de eikenprocessie rups nog niet in onze gemeente gesignaleerd. Deze rups kan tot ernstige overlast leiden.

Opvallend is dat er steeds meer zwerfdieren komen. Deze worden door de dierenambulance afgevoerd waarna wij de huisvestingskosten betalen. Wij hebben in 2009 besloten om hiervoor een structurele subsidie van € 750 per jaar te verstrekken.

Landschapsbeheer

Programma Landelijk Gebied - Landschapsuitvoeringsplan

De provincie Groningen heeft een subsidieprogramma opgesteld ter versterking van het landelijk gebied op een aantal vlakken, te weten: natuur, recreatie en toerisme, landschap en cultuurhistorie, landbouw, sociale economische vitalisering en water. De Provincie Groningen zal tot en met 2013 dit subsidieprogramma hanteren. Verschillende partijen, waaronder de gemeente, kunnen bij de provincie landschapversterkende projecten aanmelden zodat deze in aanmerking kunnen komen voor cofinanciering. Projecten uit onder andere het Landschapsuitvoeringsplan zijn geschikt om aan te melden. De uitvoering van het LUP is in volle gang. Op deze wijze proberen wij de kwaliteit van het landschap in stand te houden en ook te verbeteren.

Landgoed 'Huis te Glimmen'

De werkzaamheden op landgoed 'Huis te Glimmen' zijn met ongeveer een half jaar vertraging afgerond. De werkzaamheden zijn niet binnen het budget uitgevoerd. De overschrijding is door drie partijen betaald: Staatsbosbeheer, Landschapsbeheer Groningen en gemeente Haren. De bijdrage is vanuit het reguliere landschapsbudget betaald.

Kleine landschapselementen

Het project 'Kleine landschapselementen Haren' loopt voorspoedig. De doelstellingen van het project zijn hieronder weergegeven met tussen haakjes aangegeven wat al is gerealiseerd:

- aanleg houtwal: 2.000 meter (345 meter behaald, 495 meter ingepland);
- aanleg/herstel hagen: 1.300 meter (1.000 meter behaald, 1.300 meter ingepland);
- herstel houtwal: 1.300 (185 meter behaald, 790 meter ingepland).

Het project loopt tot en met 2012. Het aantal aanmeldingen is in 2011 achtergebleven. Dit komt mede doordat de definitieve toedeling van de landinrichting nog niet heeft plaats gevonden. Potentiële aanmelders wachten tot dat hier meer duidelijkheid over is. Inmiddels is een jaar uitstel aangevraagd om de doelstellingen van het project te kunnen bereiken. Het project heeft overigens de Gouden Mispel gewonnen. Deze prijs is uitgereikt door de Vereniging Nederlands Cultuurlandschap aan personen en organisaties die een essentiële bijdrage hebben geleverd voor het in stand houden van het cultuurlandschap.

Natte landschapselementen

Met het project 'Natte landschapselementen' worden onder andere dobben en petgaten hersteld. Het project heeft als doelstelling om tot en met 2013 acht elementen binnen de gemeentegrenzen te herstellen. In 2010 zijn er vier elementen hersteld. In 2011 zijn er geen elementen hersteld. Desondanks is de verwachting dat het doel binnen de gestelde termijn wordt behaald.

Eendenkooi Quintusbos

Staatsbosbeheer is als eigenaar van het Quintusbos ook verantwoordelijk voor het in stand houden van de eendenkooi. Dit landschapselement is onderdeel van het Rijksmonument maar is in verval geraakt. Staatsbosbeheer heeft een participatieproces opgestart om samen met omwonenden en gebruikers een herstelplan voor de eendenkooi op te stellen. Dit herstelplan is klaar en in december van 2011 zijn de herstelwerkzaamheden gestart.

Bomenbeleidsplan

Het bomenbeleidsplan is vastgesteld in de raadsvergadering van januari 2011. Dit plan is opgesteld met bewoners en belangenorganisaties die zijn vertegenwoordigd in een klankbordgroep. Financieel zijn er geen afwijkingen te melden.

Levend Verleden

In 2011 is nog geen start gemaakt met het project Levend verleden. Voor de uitwerking was in 2011 geen formatie beschikbaar. Het project heeft als doel een fietsroute te realiseren waarin de ontstaansgeschiedenis en de diversiteit van het landschap centraal staat. De verwachting is dat de route medio 2012 gereed is.

Regulier onderhoud hagen door Landschapsbeheer

In het kader van behoud van het landschap onderhoudt Landschapsbeheer Groningen de meidoornhagen. Het onderhoud subsidiëren wij. Tot voor kort werd de subsidie verstrekt vanuit subproduct Hagen. Het bedrag dat binnen dit subproduct was gereserveerd is niet overgeheveld naar Landschapsbeheer. Het subsidiëren kost jaarlijks € 10.000 in plaats van de genoemde € 8.000 in de Bestuursrapportage 2010. Dit komt omdat de landelijk vastgestelde normbedragen voor de subsidie onaangekondigd zijn verhoogd.

Openbare verlichting

Energieverbruik

Wij hoopten in 2011 het energieverbruik te verminderen door gebruik te maken van duurzamer lampen. Dit is niet gelukt en dat komt deels omdat er weinig lichtmasten zijn vervangen (staat nu gepland voor 2012) en deels omdat er in Haren Noord, de Bakkerweg (Onnen) en op de parkeerplaats bij de Dr. Ebelsweg juist extra lichtmasten zijn bijgeplaatst.

Vervangingen

Dit jaar hebben wij de verlichting in de Bakkerweg en het plein bij De Tiehof bij de herinrichting vervangen. De verlichting op het Sportpark langs de Dr. Ebelsweg is uitgebreid en de verlichting in 't Harde is gedeeltelijk vervangen. Het grootste gedeelte van het vervangingsbudget van 2011 moet nog in 2012 worden gerealiseerd.

Beheer en onderhoud van de openbare verlichting

Per 1 januari 2012 is ons contract voor het beheer en onderhoud van de openbare verlichting opgezegd. Wij zijn op dit moment bezig met de voorbereidingen voor het afsluiten van een nieuw contract vanaf 1 juli of 1 augustus. Dit nieuwe contract wordt samen met 29 overheden van de provincies Groningen en Drenthe voorbereid. Voor de zes of acht maanden tussen 1 januari en het nieuwe contract is er een tijdelijk contract met een andere aanbieder afgesloten.

Vastgoed

2011 is het eerste jaar waarin alle gebouw gebonden beheertaken zijn geclusterd in één budget. Ze worden uitgevoerd door het nieuwe team vastgoed. Bij de start van het team vastgoed op 1 januari 2011 was het de insteek om per taakveld de nieuwe verantwoordelijkheden in te vullen. Dit is niet geheel gelukt vanwege een aantal oorzaken. De belangrijkste twee zijn de organisatieveranderingen waardoor alle facilitaire taken versneld aan het team zijn toegevoegd en hoge mate van ad-hoc inzet bij bijvoorbeeld Scharlakenhof en andere projecten. Hierdoor hebben wij alleen de minimale beheertaken uit kunnen voeren. In 2012 zullen de beheertaken uitgebreider worden opgepakt. Verder is in 2011 een aantal specifieke klussen afgerond en/of is hier veel aandacht aan besteed:

Schoonmaakcontracten

De schoonmaakcontracten zijn opnieuw aanbesteed waardoor wij een hogere kwaliteit krijgen voor vrijwel dezelfde kosten. Er is een contract afgesloten voor de komende drie jaren.

Beheer gemeentehuis

In het eerste jaar dat het gemeentehuis in gebruik is is een aantal gebruikspuntjes aan het licht gekomen. Deze zijn of worden binnenkort opgelost. Verder zijn de diverse onderhoudscontracten afgesloten en is het gebouw facilitair gezien verder ingericht.

Groot onderhoud gebouwen

In het Havospand aan de Hortuslaan zijn de kozijnen vervangen en is een nieuwe vluchtweg vanaf het dak aangebracht. Verder is de cv installatie samen met de warm waterinstallatie in gymzaal De Bam vervangen en is het dak, het uurwerk en de gevel van de toren in Noordlaren gerenoveerd.

Renovatie Tiehof

Wij hebben samen met het bestuur van het dorpshuis het gebouw gerenoveerd. Als gemeente Haren hebben wij het dak vervangen, een berging bijgebouwd en onder andere de verlichting vervangen. Het dorpshuis heeft via subsidies de investering door de gemeente Haren meer dan verdubbeld waardoor de grote zaal en de keuken zijn opgeknapt. Verder is een nieuw terras aangebracht en is de parkeerplaats verhard. In 2012 moeten door het bestuur van de Tiehof de subsidiebedragen nog verantwoord worden.

Scharlakenhof

Vanwege het gevonden asbest in het sportcentrum Scharlakenhof en alle ontwikkelingen daaromheen heeft team vastgoed extra veel inzet moeten leveren. Deze inzet zet zich in 2012 nog voort in afwachting van verdere besluitvorming.

Clustering sport

De nieuwbouw van de kleedaccommodaties en kantine van vv Gorecht en vv Haren zijn in 2011 vrijwel afgerond. Team vastgoed heeft de directievoering en het toezicht verzorgd.

Bredeschool "de Octopus"

De plannen voor de Bredeschool verlopen volgens schema. In 2011 is de samenwerkingsovereenkomst met de betrokken partners ondertekend. Verder is begonnen met het Voorlopig Ontwerp. De verwachting is dat in het voorjaar van 2012 kan worden aanbesteed.

Meerjaren onderhoud plannen

Het vastgoed dat actief wordt beheerd door de gemeente Haren is geïnspecteerd. Uit deze gegevens is in het beheersysteem Planon een meerjaren onderhoud programma opgesteld voor de komende 20 jaar. De resultaten zullen meegenomen worden in de voorjaarsnota 2012.

Monumenten

OMD

Het thema van de Open Monumentendag (OMD) was in 2011 'Nieuw gebruik, oud gebouw'. Wij hebben weer samengewerkt met de Historische Vereniging 'Old Go'. In 2012 gaan wij deze samenwerking voortzetten. Wij hebben gekozen voor een kleinschalig programma: een lezing, rondleiding en rondrit. De deelnemers waren enthousiast. De Peter Petersenschool heeft meegedaan aan de Open Monumenten Klassendag. De leerlingen hebben een rondleiding op de monumentale begraafplaats De Eshof gekregen. Volgens de leerkrachten was deze klassendag erg leerzaam.

Strippenkaart

De subsidie voor de 'strippekaartregeling' voor gemeentelijke monumenten is per 31 december 2011 beëindigd. Een aantal eigenaren van gemeentelijke monumenten heeft aan het eind van 2011 nog een aanvraag voor de 'Strippekaartregeling' ingediend. De aanvragen zijn tijdig ingediend, maar door deze piek van aanvragen konden ze niet allemaal in 2011 worden afgehandeld. Een paar monumenten zijn daarom begin 2012 nog door de Monumentenwacht Groningen bezocht. Niet alle eigenaren hebben gebruik gemaakt van de strippekaartregeling of het subsidiebudget volledig opgebruikt. Het restant van het budget zal begin 2012 worden teruggestort aan de gemeente Haren.

Bestemmingsreserve vervallen

U heeft in de raadsvergadering van 27 juni 2011 besloten de bestemmingsreserve Historisch (cultuur) landschap te beëindigen door het vaststellen van de 'Nota reserves en voorzieningen 2011' in de Voorjaarsnota van 2011. Daarom kan er geen subsidie of cofinanciering meer worden verstrekt uit deze bestemmingsreserve. Voortaan moeten wij alle aanvragen om een cofinanciering voor restauraties aan monumenten afwijzen.

Recreatie en Toerisme

Overleg met Hoogezand en Tynaarlo over het Zuidlaardermeer heeft geleid tot een brainstormsessie met ondernemers die hebben toegezegd een toekomstvisie op het meer te zullen ontwikkelen. Het overleg zal in 2012 worden gecontinueerd.

Wij hebben de plaatsing van routeborden ten behoeve van het fietsknooppuntennetwerk afgerond.

Net voor de zomer hebben wij i.s.m. het Meerschop, de jachthaven en de Noord-Nederlandse campervereniging 10 camperplaatsen bij de jachthaven aan het Paterswoldsemeer gerealiseerd.

Op initiatief van "Haren Loopt" hebben wij een watertappunt aan de zuidkant van Haren aangelegd.

In samenwerking met Ondernemend haren, het toeristisch platform en de VVV is de Nota Toerisme en Recreatie 2007 geëvalueerd met als belangrijkste advies de samenvoeging van de VVV en het Toeristisch Platform Haren (TPH) en die samenwerking integreren in Ondernemend Haren. De evaluatie is in november aan u aangeboden.

Met betrekking tot het Meerschop zijn wij bezig met de voorbereidingen voor een nieuw beleidsplan, dat in 2012 aan u zal worden aangeboden.

Financiën doelgroep (verschillenanalyse ten opzichte van de begroting)

(Bedragen * €1.000)

Product / Doelgroep	realisatie 2008	realisatie 2009	realisatie 2010	begroot 2011	realisatie 2011	saldo 2011
Gebruikers publieke ruimten	2008	2009	2010	2011	2011	2011
047 Wegen, Straten en Pleinen	1.631	1.867	2.096	2.047	1.946	101
051 Openbare Verlichting	382	411	409	363	362	1
065 Verkeer en Vervoer	140	152	208	210	191	19
077 Afwatering	115	115	103	93	89	4
172 Landschapsbeheer	143	109	102	116	75	41
177 Plantsoenen	1.641	1.864	1.787	1.762	1.768	-6
178 Openluchtrecreatie en Toerisme	181	151	154	158	149	10
233 Riolen	-107	17	21	-6	6	-12
245 Handhaving openbare ruimten		43	52	36	34	2
162 Molen Noordlaren	18	35	16			
167 Monumenten	100	117	63	52	4	47
100 Vastgoedbeheer				1.220	1.219	1
Totaal Doelgroep Gebr. publieke ruimten	4.244	4.881	5.012	6.050	5.842	208

Wegen, straten en pleinen

De reconstructie van de Meerweg is uitgesteld (naar verwachting: 2014). Het budget voor het dagelijks onderhoud, dat in 2011 geraamd was, is uiteindelijk niet ingezet. Wij stellen voor - conform door u besloten in de Bestuursrapportage 2011 - een deel van dat budget, waar geen onderhoudsbudget geraamd was omdat dan de reconstructie plaats zou vinden (€ 40.000), mee te nemen naar 2012.

Landschapsbeheer

Een aantal projecten (natte landschapselementen, levend verleden e.d.) is zojuist of nog niet gestart. Wij stellen voor - conform door u besloten in de Bestuursrapportage 2011 - het restant budget ad € 15.000 mee te nemen naar 2012.

Riolen

Er is maar één van de twee geplande rioolinspecties uitgevoerd. Er zijn echter veel extra uren ingezet, want in de zomer waren er veel problemen bij het Paterswoldsemeer, met name bij de Ruige Hoek. Wij stellen voor - conform door u besloten in de Bestuursrapportage 2011 - het restant budget ad € 20.000 mee te nemen naar 2012.

Monumenten

Er is minder gebruik gemaakt van de strippenkaartregeling dan verwacht, daardoor was er nog voldoende restantbudget bij de Monumentenwacht Groningen en hebben wij in 2011 ook geen 'nieuw' bedrag (€ 25.904) meer overgemaakt. Verder is er in 2011 minder budget van 'derden' gebruikt omdat er minder inhuur is geweest. (Eigenlijk zou de monumentenverordening (Erfgoedverordening) ook vorig jaar door Libau worden aangepast, maar dat gaat door omstandigheden nu pas in 2012 gebeuren.)

Economische klanten

Wat wilden wij bereiken?

Wij wilden dat het voor bewoners en bezoekers in Haren goed werken en verblijven zou zijn. Dus:

- de dorpskom als een prettig verblijfsgebied met een gevarieerd winkelaanbod, dat voorziet in de wensen van de 'eigen' economische klanten en in een aantal segmenten van regionaal niveau is;
- bewoners en bezoekers moeten zich veilig voelen en geen overmatige overlast ervaren van activiteiten van anderen;
- economische klanten moeten zich volledig kunnen informeren over bodemgesteldheid en milieu(risico's).

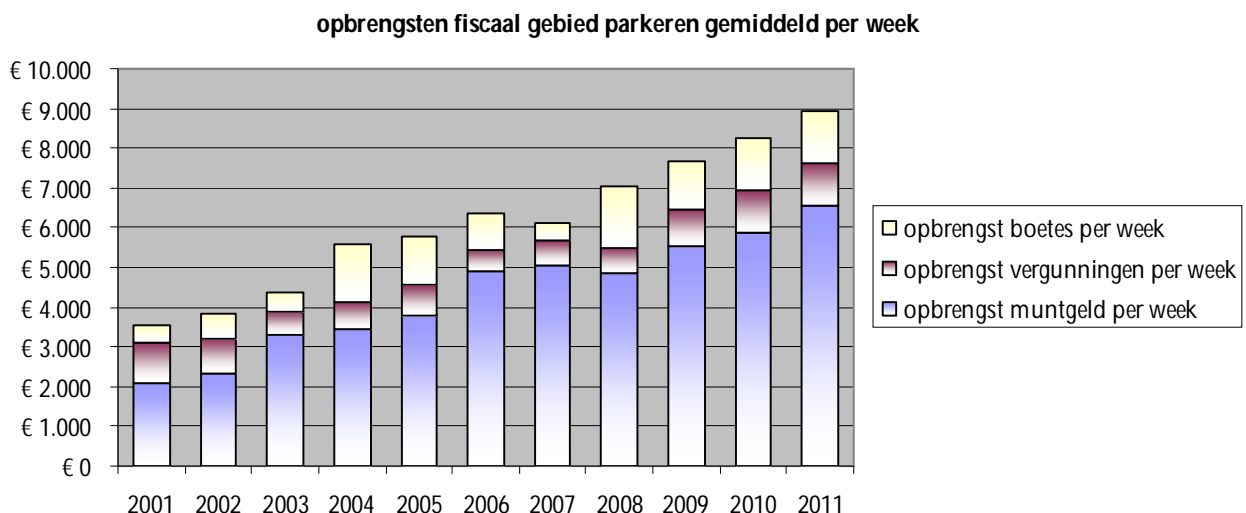
Wat hebben wij gedaan? (NB: zie voor Spoor tot steeg, Meerweg, Nesciopark onder doelgroep Eigenaren en huurders)

Parkeervoorzieningen

In 2011 zijn er 1.808 naheffingsaanslagen parkeerbelasting (parkeerboetes) door de gemeente opgelegd. Dit zijn 269 meer dan in 2010. Het aantal bezwaren daartegen is licht gedaald, namelijk 164 tegen 176 in 2010.

In 2010 liep het aantal ontheffingen voor de fiscale parkeerzone (jaarkaarten) fors terug. Dit had mede te maken met de beperkte parkeerduur en het verbod van jaarkaarten op het parkeerterrein De Brinken. In 2011 is het aantal jaarkaarten verder gedaald van 237 tot 205.

Het aantal storingen aan de parkeerautomaten neemt toe. Ze vertonen zo langzamerhand steeds meer ouderdomsverschijnselen, ze zijn dan ook afgeschreven en aan vervanging toe. De verwachting is dat deze vervanging in 2012 zal plaatsvinden. De storingen in de parkeergarage waren in 2011 minimaal.

De parkeeropbrengsten vertoonden de afgelopen jaren een stijgende lijn. Ook in 2011 heeft deze trend zich voortgezet.

Ondernemersbudget

Wij zijn partner van de ondernemers bij onder meer het gastrijker en groener maken van de gemeente, waarbij wij afspraken maken over gemeenschappelijke activiteiten. Een mooi voorbeeld van dit partnerschap is de wijze waarop de groenbedrijven elk een rotonde in het

dorp Haren hebben geadopteerd en het aanwenden van een deel van het budget voor de Energiewacht Tour (wielerronde) met de finish in Haren.

Ondernemersfonds

Vanuit Ondernemend Haren is de vraag gekomen om ook in Haren onderzoek te doen naar het instellen van een ondernemersfonds. De activiteiten van een ondernemersfonds zijn aanvullend op die van de gemeente. Er zijn diverse mogelijkheden om dit fonds te realiseren, daar is in 2011 nader onderzoek naar gedaan. Wij zijn positief over dit initiatief en hebben bij de Regio Groningen-Assen inmiddels subsidie aangevraagd. Naar verwachting vindt hierover in 2012 besluitvorming plaats.

Weekmarkt

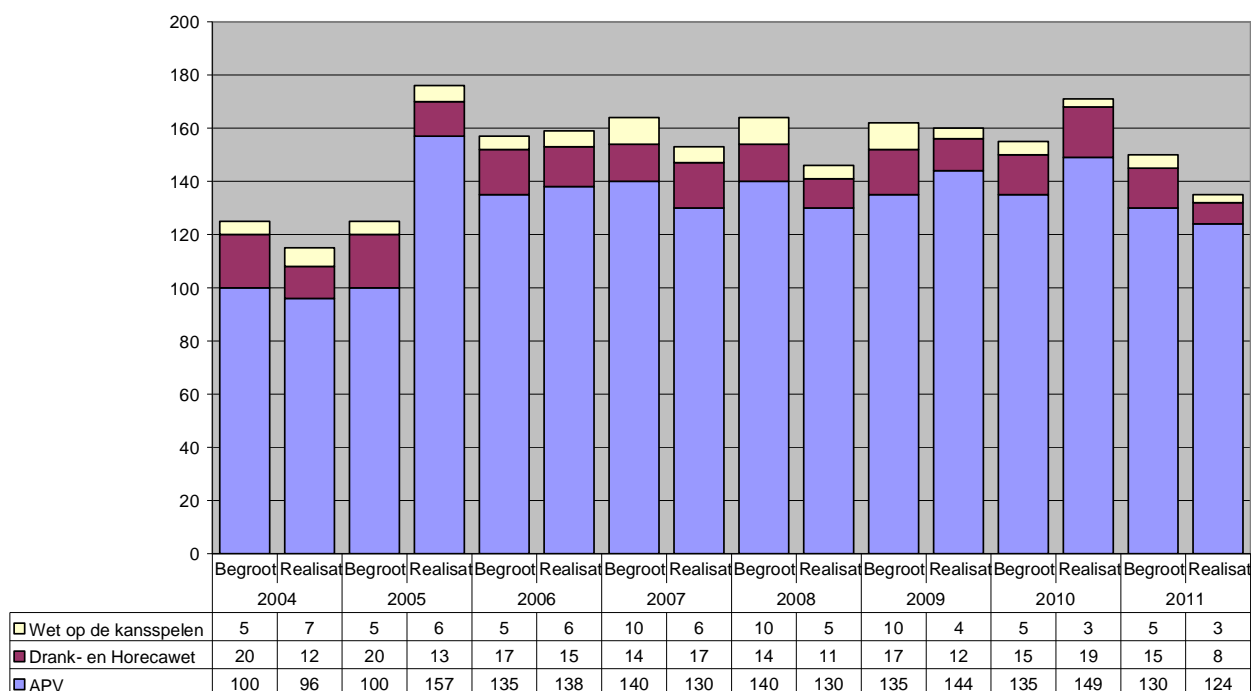
Wij hebben ervoor gezorgd dat de weekmarkt netjes en ordentelijk is verlopen. Wij zijn gestart met minder inzet van de marktmeester en meer initiatieven over te laten aan de standplaats houders. Dit is een landelijke trend die ook in Haren als positief wordt ervaren. Wij zijn ook gestart met de weekmarkt in de Kerkstraat. In het begin ging dit goed en waren de marktcoördinatoren tevreden maar toen de weersomstandigheden slechter werden haakten ze af. Wij willen in 2012 een nieuwe start te maken.

Wij zijn tevreden omdat een kwalitatief goede markt een aanvulling is voor het aantrekken van extra winkelend publiek op de koopavond.

Evenementenvergunningen

Er zijn op het gebied van de openbare orde en veiligheid weer de nodige vergunningen (bijtijds) verleend. Het aantal verleende vergunningen is licht gedaald. De meeromvattende, grotere evenementenvergunningen zijn in overleg met de politie, brandweer en het GHOR verleend. Alle evenementen zijn zonder noemenswaardige incidenten verlopen.

Vergunningaanvragen APV en bijzondere wetten

Er zijn minder vergunningen aangevraagd dan begroot was. Ten opzichte van 2010 zijn er ook minder vergunningen aangevraagd.

Milieu

Regionale Uitvoeringsdienst (RUD)

De ontwikkeling van de Regionale Bestuursdienst heeft ook in 2011 niet stilgestaan. Uit de tweede bestuursconferentie van 5 december jongstleden is door bijna alle Groninger gemeenten de intentieverklaring ondertekend om in ieder geval de basismilieutaken over te hevelen aan de RUD. Er is getekend voor één RUD met als juridische vorm een openbaar lichaam met een zogenaamde lichte constructie (klein bestuur). Ook wordt de mogelijkheid geboden voor die gemeenten die later in het traject, de overige milieutaken en Wabo-taken in willen brengen. Inmiddels is fase 3 (regeling) en fase 4 (ontwerp organisatie) gestart. Gemeente Haren heeft in beginsel gekozen voor het inbrengen van alleen de basismilieutaken.

Vergunningverlening bedrijven

Door de komst van het Activiteitenbesluit zijn ook het afgelopen jaar weer meer inrichtingen onder de vergunningsplicht uitgekomen. De werklast verschuift door deze AmvB van de vergunningverlening naar de handhaving.

In de zomer 2011 is na 4 jaren intensief overleg met ProRail een eerste concept van de revisievergunning Wet Milieubeheer tot stand gekomen. Echter door geluidsklachten van omwonenden is op de valreep het concept aangepast. Naar een definitieve oplossing van het geluidsprobleem wordt nog gezocht. De ontwerpbeschikking zal in het eerste kwartaal 2012 ter inzage worden gelegd.

Handhaving inrichtingen Wet Milieubeheer en overige toezichtstaken

Er hebben 49 bedrijfscontroles plaatsgevonden waarvan geen opleveringscontroles. Er zijn 3 gemeentelijke inrichtingen bezocht. Eén inrichting, zwembad Scharlakenhof is tot nader order gesloten vanwege aangetroffen asbest. Voortvloeiend uit de controles van 2010 zijn er 4 hercontroles verricht. Er zijn 4 voornemens last onder dwangsom en 4 last onder dwangsom opgelegd (Eén van de last onder dwangsom heeft geresulteerd in een invorderingsbeschikking namelijk zwembad Scharlakenhof).

Het percentage bedrijven waar een hercontrole moest worden verricht is circa 20%. Dit is een daling ten opzichte van 2010. Reden hiervan is dat het naleefgedrag beter wordt. Wel is het aantal last onder dwangsom de laatste jaren toegenomen. Een (klein) deel van de aangeschreven bedrijven heeft om welke reden dan ook een meer dwingende brief nodig om de overtredingen te doen beëindigen. Het toepassen van flankerend beleid van het Openbaar Ministerie (OM) kan bijdragen aan een beter naleefgedrag van regels. Om als bedrijf gelijktijdig met de brief van de gemeente, geconstateerde overtredingen met hersteltermijn, een brief te ontvangen van de regiopolitie dat zij ons hierin ondersteunen ('dreigen met proces-verbaal') kan het naleefgedrag gunstig beïnvloeden. Helaas wil het OM hier niet aan.

Geluidhinder

Sanering Railverkeerslawaai Haren-Glimmen

De activiteiten voor het project sanering railverkeerslawaai Haren-Glimmen hebben in 2011 vooral bestaan uit het uitwerken van een ontwerp voor het saneringsprogramma. Dit is gebeurd op basis van de inbreng van de aanwonenden in 2010 en op basis van een reactie van het Bureau Sanering Verkeerslawaai van het Ministerie van Infrastructuur en Milieu op het eerste concept. Ook heeft overleg plaats gevonden met ProRail, de beheerder van de spoorlijn. Het verwerken van alle reacties heeft veel tijd gekost. Inmiddels is een ontwerp-plan gereed, dat zo veel mogelijk recht doet aan de inbreng van alle betrokkenen. Dit ontwerp zal in het voorjaar van 2012 in procedure worden gebracht. In 2014 moet dan begonnen worden met de uitvoeringsmaatregelen in de vorm van het aanbrengen van raildempers, geluidswallen en geluidsschermen.

De financiering van dit project vindt volledig plaats voor rekening van het Ministerie van Infrastructuur en Milieu. Naar voorlopige schatting zullen de totale kosten van de te treffen maatregelen circa € 10 miljoen bedragen.

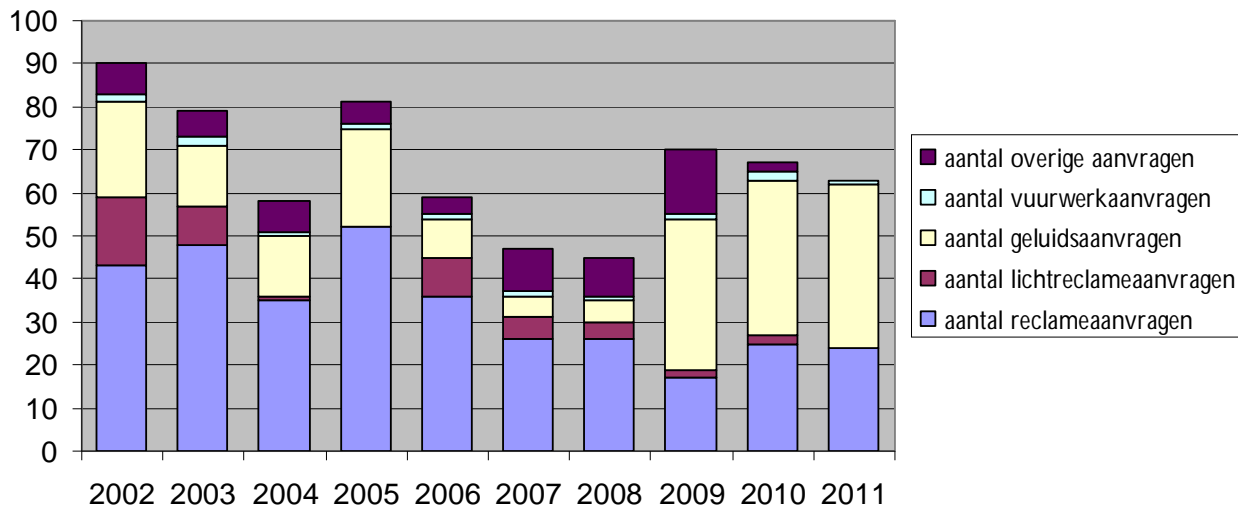
Sanering wegverkeerslawaaï

Samen met de gemeenten Hoogezand-Sappemeer en Veendam is een aanvraag gedaan voor subsidie bij de provincie vanuit ISV-3 subsidie (2010-2014) voor sanering van bestaande woningen, die een hoge geluidsbelasting vanwege wegverkeerslawaaï ondervinden. Voor onze gemeente gaat het om 28 woningen, die voorkomen op de A-lijst. Bij de provincie is een subsidieaanvraag van ruim € 76.000 ingediend. In november 2011 is het bedrag door de provincie beschikbaar gesteld aan de gemeente Haren. Inmiddels is het saneringsproject opgestart. De subsidie is echter niet toereikend om alle woningen te saneren. Voor ruim 100 woningen kan nog subsidie worden aangevraagd bij het ministerie van Infra en Milieu. Het is zeer onzeker of het ministerie nog voldoende gelden heeft voor dit soort projecten. Voor 1 februari 2013 dient hiervoor een subsidieaanvraag door de gemeente Haren te worden gedaan.

Geluid Wet Milieubeheer

In 2010 is een begin gemaakt met de procedure in het kader van de milieuvergunning voor het spoorwegemplacement om een geluidsscherm van 750 meter langs het Westerveen te kunnen plaatsen. Op de valreep van 2011 is de omgevingsvergunning verleend. Volgens de projectplanning zal het scherm najaar 2013 zijn gerealiseerd. De bouwkosten worden geschat op € 1,75 miljoen.

aanvragen vergunning/ontheffing per soort (HANDHAVING overige milieuwetten)

Het totaal aantal aanvragen is licht gedaald ten opzichte van 2010. Het aantal geluidsaanvragen blijft op het niveau van 2009 en 2010, maar is veel hoger dan in de jaren daarvoor.

Bodem en grondwater

Bodemsanering Kroonkampweg 6 te Haren (voormalige chemische wasserij) bevindt zich in de monitoringsfase. De laatste monitoringsronde heeft plaatsgehad in november 2010. De resultaten zijn zeer bemoedigend. De verontreinigingsvracht is met circa 54% afgenomen ten opzichte van het jaar 2006 (aanvang monitoring). Ten aanzien van de vorige monitoring in 2008 is de verontreinigingsvracht zelfs teruggelopen met circa 74%.

Samenwerking met gemeente Groningen

In het team VTH-Milieu missen wij deskundigheid met betrekking tot de (wettelijke) bodemtaken. Daarnaast zijn wij kwetsbaar: de drie medewerkers kunnen niet alle benodigde deskundigheden in de breedte bezitten, wij doen daarom regelmatig beroep op deskundigheid bij externe bureaus en de gemeente Groningen. Sinds het najaar van 2011 zijn wij in gesprek met de gemeente Groningen over samenwerking met de Milieu Dienst Groningen (waar wij inmiddels ook de afvalverwerking hebben uitbesteed).

Financiën doelgroep (verschillenanalyse ten opzichte van de begroting)

(Bedragen * €1.000)

Product / Doelgroep	realisatie 2008	realisatie 2009	realisatie 2010	begroot 2011	realisatie 2011	saldo 2011
Economische klanten	2008	2009	2010	2011	2011	2011
041 Dienstverlening EDR	82	83	94	80	93	-13
042 Overige Beschermende Maatregelen	3	6	5	6	6	0
044 Schades	82	57	51	28	47	-19
064 Parkeervoorzieningen	-110	-160	-133	-358	-343	-15
082 Markten/Standplaatsen	17	23	16	24	25	-2
083 Economische Zaken	13	6	6	22	22	0
089 Komplan Algemeen	71	61	58	34	34	0
234 Vergunningverlening bedrijven	167	108	116	116	75	41
235 Bodem en Grondwater	83	90	66	59	56	4
236 Geluidhinder	19	29	24	27	23	4
237 Algemeen Milieubeleid	89	116	34	118	51	67
239 Openbare Hygiëne	21	22	17	21	14	7
241 Gemeentelijke Interne Milieuzorg	58	17	20	17	18	-1
243 Handhaving Milieu/reclame	41	197	141	135	94	41
Totaal Doelgroep Economische klanten	635	654	514	331	215	116

Dienstverlening Europese Dienstenrichtlijn

De ureninzet op vergunningen is hoger uitgevallen dan geraamd. Met name de grote aanvragen (zoals de 4Mijl van Groningen, de braderie, de kunst & cultuurmarkt) vragen door nieuwe richtlijnen veel meer voorbereiding en overleg met politie, brandweer en woonomgeving dan in voorgaande jaren.

Schades

Het is en blijft lastig om van te voren een inschatting te maken van de te verwachten schades. De dalende tendens ten opzichte van de voorgaande jaren zet zich wel door, maar blijkt achteraf toch iets te laag te zijn ingeschat. Het budget is hierdoor met bijna € 20.000 overschreden. Het gaat hierbij vooral om glasschades en schades door vandalisme.

Parkeervoorzieningen

De kosten met betrekking tot onderhoud en reparaties aan de parkeerautomaten waren flink hoger dan geraamd, daardoor zijn de beoogde bezuinigingen op onderhoud niet gehaald. De parkeerautomaten zijn nodig aan vervanging toe, wij verwachten dit in 2012 te realiseren.

Voor 2011 was een meeropbrengst ingeboekt als gevolg van een verhoging van de tarieven. Die verhoging heeft echter niet opgeleverd wat tevoren werd verwacht, de totale parkeerduur lag lager dan in 2010.

Vergunningverlening bedrijven Wet Milieubeheer

Er is vanwege ziekte minder inzet geweest op de vergunningverlening. Door inhuur is voorts nog wel voldaan aan de wettelijke taak.

Algemeen Milieubeleid / Handhaving milieu/reclame

Er zijn minder bodemrapporten getoetst door terugval van het aantal bouwaanvragen. Daarnaast zijn veel minder uren ingezet dan geraamd:

- een medewerker ging met pensioen en werd niet vervangen;
- een andere medewerker is langdurig ziek geweest;
- vanaf invoering van de Wabo zijn de implementatie-uren alsmede de uren met betrekking tot de kapvergunningen bij 'omgevingsvergunning' geboekt.

NB:Zie in dit verband de opmerking bij doelgroep Eigenaren en huurders: b. en c. betekenen dus dat verschuiving van uren plaatsvond van Milieu naar Omgevingsvergunning.

Paragraaf Lokale heffingen

In deze paragraaf gaan wij in op de lokale heffingen. Hieronder verstaan wij het algemene dekkingsmiddel van de ozb, maar ook de afvalstoffenheffing en de rioolrechten, omdat elk huishouden in onze gemeente met deze heffingen in aanraking komt. In tegenstelling tot de ozb ligt er bij zowel de afvalstoffenheffing als de rioolrechten een rechtstreeks verband tussen de dienstverlening door de gemeente en de in rekening gebrachte tarieven.

Er is in Haren geen sprake van kwijtschelding van belastingen en heffingen in de strikte zin van het woord. Iedereen die een aanslag krijgt dient deze daadwerkelijk te betalen. Wel is het zo dat deelnemers aan het Participatiefonds vervolgens de betaalde belasting vergoed kunnen krijgen (inwoners met een bijstandsuitkering worden automatisch tot het Participatiefonds toegelaten). Voor wat betreft de gemeentelijke belastingen en heffingen gaat het daarbij om het vastrechtgedeelte van de afvalstoffenheffing. Overigens betalen huurders van woningen geen ozb en rioolrecht, omdat deze heffingen worden geheven van eigenaren.

Afval

Ons uitgangspunt voor de afvalstoffenheffing is dat wij alle kosten die gepaard gaan met het verwijderen en verwerken van afval in rekening willen brengen aan de gebruiker. Met ingang van 2008 hebben wij de inzameling van het afval uitbesteed. Door een goede kostenbeheersing en de gemaakte afspraken met derden zijn wij erin geslaagd een percentage van 101% voor wat betreft kostendekkendheid in 2011 te realiseren.

Forensenbelasting en toeristenbelasting

De forensen- en toeristenbelasting kunnen alleen na afloop van het kalenderjaar geheven worden. In 2011 zijn daarom de aanslagen voor het belastingjaar 2010 opgelegd.

Ozb

De totale opbrengst ozb is nagenoeg gelijk aan de begroting van € 3.512.000.

Riolen

Kostendekkendheid is het uitgangspunt bij de bepaling van de hoogte van het rioolrecht. In 2011 hebben wij een percentage van 100% voor wat betreft kostendekkendheid gerealiseerd.

Gemeentelijke lasten vergeleken

Ieder jaar onderzoekt het Centrum voor Onderzoek van de Economie van de Lagere Overheden (COELO) hoe alle gemeentelijke tarieven van ozb, reinigingsheffing en rioolrecht zich ontwikkelen.

Ons uitstekend voorzieningenniveau in relatie tot onze kleine schaal vertaalde zich in de rangschikking van de (digitale) COELO-Atlas 2011 naar plaats 358 (plaats 346 in 2010), waarbij plaats 1 de goedkoopste gemeente is en plaats 418 de duurste. De rangschikking betreft de bruto woonlasten in euro's voor een meerpersoonshuishouden, zoals vermeld in onderstaande tabel en bestaat uit de som van ozb, reinigingsheffing en rioolrecht voor woningeigenaren. Het ozb-bedrag is daarbij berekend op basis van de gemiddelde woningwaarde in de betreffende gemeente (in Haren ligt deze waarde beduidend hoger dan in de buurgemeenten).

Gemeentelijke woonlasten 2011	Haren	Groningen	Hoogezand-Sappemeer	Tynaarlo
Eénpersoonshuishouden	678	649	558	544
Meerpersoonshuishouden	755	731	627	633
Onroerendezaakbelasting (ozb)				
Tarief woningen (%)	0,1145	0,1350	0,1283	0,0818
Tarief niet-woningen (%)	0,2062	0,5760	0,5096	0,1732
Reinigingsheffing woningen				
Tarief éénpersoonshuishouden	153	280	188	132
Tarief meerpersoonshuishouden	230	362	257	221
Rioolrecht woningen				
Tarief éénpersoonshuishouden	182	132	168	199
Tarief meerpersoonshuishouden	182	132	168	199

Bron: digitale COELO-Atlas

NB In tegenstelling tot voorgaande jaren heeft COELO de tarieven voor eigenaren en gebruikers samengenomen.

Informatie met betrekking tot leges

De kostendekkendheid van de legesverordening in 2011:

	Totaal Kostendekkendheid	
Titel 1 - Algemene dienstverlening		
Kosten	489.660	
Opbrengsten	<u>-343.473</u>	
Totaal Titel 1	146.187	70%
Titel 2 - Omgevingsvergunning		
Kosten	939.518	
Opbrengsten	<u>-727.354</u>	
Totaal Titel 2	212.164	77%
Titel 3 - Dienstverlening Europese Dienstenrichtlijn		
Kosten	98.343	
Opbrengsten	<u>-5.313</u>	
Totaal Titel 3	93.030	5%

Overige

In 2011 hebben wij een percentage van 23% gerealiseerd voor wat betreft de kostendekkendheid De Eshof en 85% met betrekking tot kostendekkendheid Harener Hof.

Paragraaf Bedrijfsvoering

Vertaling collegeprogramma

In de diverse doelgroepen keken wij naar wat wij wilden bereiken en waarom. In deze paragraaf kijken wij naar de manier waarop wij werken. Wij concentreren ons op uitvoering en de vormgeving van veranderingsprocessen met daaraan gekoppeld de ontwikkeling van onze organisatie binnen de kaders van onze organisatievisie. Ook landelijke ontwikkelingen hebben invloed op ons doen en laten.

Wat willen wij bereiken?

Zoals gemeld moet de verdere organisatieontwikkeling plaats vinden binnen de kaders van onze organisatievisie. Ons doel is de bestaande kwaliteit van de prestaties te handhaven, maar waar mogelijk efficiencywinsten te boeken.

Hebben wij bereikt wat wij wilden?

Organisatie

In 2011 is veel aandacht besteed aan het organisatieontwikkelingstraject, waaraan vanaf halverwege 2011 onder leiding van een nieuwe directeur/gemeentesecretaris invulling is gegeven. De organisatiestructuur is veranderd vanuit de gedachtegang dat de klant centraal staat. De nieuwe structuur is een praktische uitwerking van een toekomstbestendig organisatiemodel. Het toekomstbestendige betekent dat toekomstige ontwikkelingen door de organisatie gemakkelijk(er) kunnen worden opgepakt. De nieuwe structuur biedt de komende jaren ruimte om toe te groeien naar een kleine kernorganisatie met een flexibele schil, zodat snel en passend ingespeeld kan worden op nieuwe ontwikkelingen. De organisatiestructuur kent drie afdelingen en een stafafdeling. De drie afdelingen zijn:

1. Ontwikkeling: gericht op beleid en politiek, zowel voor wat betreft ruimte, projecten en maatschappelijke zaken;
2. Publiekszaken: gericht op de inwoner van Haren, van Inwoner Contact Centrum (ICC) tot beheer openbare ruimte en 't Clockhuys-CKC;
3. Interne dienstverlening: gericht op facilitaire zaken-bouwkunde; financieel beheer; informatiebeheer en -voorziening.

Naast deze drie afdelingen functioneert een afdeling Bestuurs- en Managementondersteuning (secretariaat, openbare orde en veiligheid, brandweer; P&O; communicatie, financieel beleid / control en juridische zaken).

Personeel

Onze belangrijkste productiefactor is ons personeel. Het personeelsbestand is nagenoeg gelijk gebleven. Sinds een aantal jaren is de formatie rond 157 FTE. Er is een 12-tal vacatures dat open stond per 31 december 2011. Een tendens is dat een aantal vacatures bij team Woonomgeving wordt ingevuld middels inzet van re-integratieklanten.

Formatieoverzicht

Jaar	Formatie werkelijk	Formatie begroot
2002	165,5	163,9
2003	158,2	159,8
2004	161,5	158,5
2005	160,6	161,4
2006	162,4	160,0
2007	161,9	160,4
2008	160,1	158,1
2009	157,6	153,6

2010	157,5	155,9
2011	157,0	160,1

Collectieve arbeidsvoorwaardenregeling-Uitwerkingsovereenkomst (CAR-UWO)

Het huidige arbeidsvoorwaardenakkoord (CAR-UWO) liep op 1 juni 2011 ten einde. Ondanks intensieve onderhandelingen tussen VNG en vakorganisaties heeft dit nog niet geleid tot een nieuw arbeidsvoorwaardenakkoord. Breekpunt is de door de vakorganisaties geëiste werkgarantie voor het gemeentepersoneel. Een in de visie van de VNG onhaalbare kaart in deze onzekere economische tijden. Ook de gemeenten hebben immers te maken met (structurele) bezuinigingen.

Advisering

Het jaar 2011 heeft in het teken gestaan van organisatieontwikkeling. Team P&O heeft hieraan een belangrijke bijdrage geleverd. Het adviseren van de afdelingsmanagers, de directeur/gemeentesecretaris en de medewerkers rondom rechtspositie en andere relevante P&O-zaken is een belangrijke taak van het team.

Opleiding en training

Mede door de organisatieontwikkeling en de tijd die dit traject heeft gevraagd, is niet alles wat gepland was, gerealiseerd. Toch is het opleidingsbudget geheel benut. Dat komt omdat het opleidingsbudget vergeleken met andere gemeenten zeer laag is: 0,7% van de salarissom. Het gemiddelde van alle andere gemeenten ligt op 2,2% van de salarissom. Het Management Team heeft uitgesproken dat loopbaanontwikkeling meer gestimuleerd moet worden, zodat medewerkers hun kansen op de arbeidsmarkt vergroten. De gemeente is volgens de CAR-UWO verplicht mee te werken aan het vergroten van deze zogenaamde 'employability'.

Arbo en Risico-Inventarisatie en -Evaluatie (RI&E)

De medewerkers van het gemeentehuis zijn eind 2010 verhuisd naar de nieuwbouw. In het nieuwe gemeentehuis beschikt het personeel over ergonomisch en arbo-verantwoord meubilair. In de gesprekken tussen leidinggevenden en medewerkers is het arbeidsrisico 'werkdruk' aan de orde geweest. Werkdruk blijft een aandachtspunt voor 2012. Wat de nieuwbouw betreft; het is gebruikelijk dat na het eerste 'gebruiksjaar' een Risico-inventarisatie wordt uitgevoerd. Deze staat gepland voor 2012.

Ziekteverzuim

Per 1 juli 2010 is de gemeente eigen risicodragers geworden voor de WGA (Werkhervatting gedeeltelijk arbeidsgeschikten). Dit betekent dat als een medewerker door ziekte 65% of minder van het oude loon kan verdienen of tijdelijk helemaal niet kan werken (maar wel kans bestaat op herstel) hij/zij van UWV een WGA-uitkering ontvangt. Het UWV stuurt de gemeente vervolgens de rekening. De gemeente heeft dit risico op zijn beurt verzekerd bij REAAL Verzekeringen en dat bleek goedkoper te zijn dan in het collectieve bestel bij UWV te blijven. De verzekeringspremie aan REAAL Verzekeringen wordt, conform de afspraak met de OR, voor de helft verhaald op de medewerkers gezien de collectieve verantwoordelijkheid het ziekteverzuim terug te dringen.

Bedroeg het ziekteverzuim over de gehele organisatie in 2010 nog 4,6%. In 2011 is dit percentage gestegen naar 5,7%. Dit heeft vooral te maken met langdurig ziekteverzuim. In één geval leidde dit tot volledige afkeuring door UWV (IVA-uitkering). Het ziekteverzuimbeleid is primair een verantwoordelijkheid van de leidinggevende en secundair van de bedrijfsarts. Het contract met IZA BZP (Bedrijfszorgpakket) is gecontinueerd, waardoor het personeel onder gunstige condities snel terecht kan bij de fysiotherapeut, de bedrijfsmaatschappelijk werker en de psycholoog. Dit heeft een preventieve werking en voorkomt hoger ziekteverzuim. De medewerkers maken veelvuldig gebruik van deze dienstverlening.

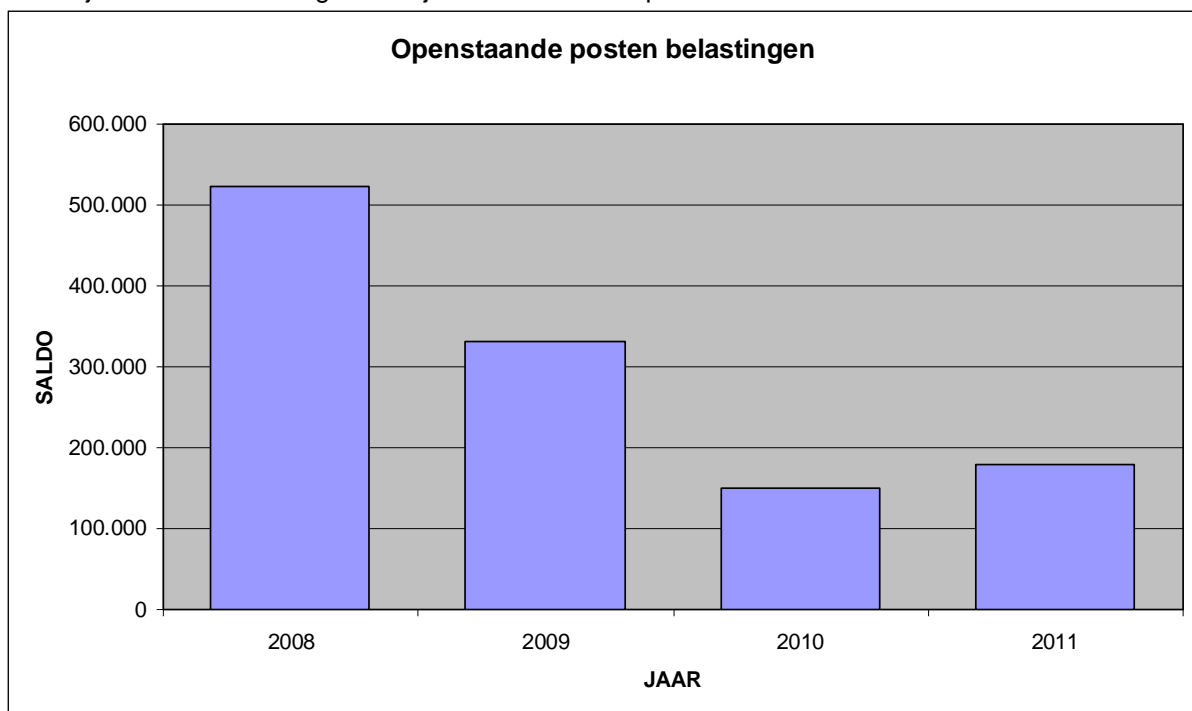
Financiën

Ten opzichte van de voorgaande jaren blijkt het aantal verwerkte inkoopfacturen zich te hebben gestabiliseerd. Dit jaar hebben wij iets minder dan 11.000 facturen verwerkt. Een deel van deze facturen is, bij wijze van proef, digitaal verwerkt. In 2012 zal deze facturenstroom volledig gedigitaliseerd zijn. De eerste resultaten laten zien dat inkoopfacturen eerder betaald worden, beter traceerbaar en raadpleegbaar zijn.

De verkoopfacturen worden over het algemeen binnen vijf werkdagen na aanlevering verzonden. Incidenteel werd deze verwerkingstijd overschreden. De betalingstermijn van onze crediteuren wordt in bijna 80% van de gevallen niet overschreden. Wij hanteren een betalingstermijn van 30 dagen. Bijna 100% van de facturen wordt binnen 60 dagen betaalbaar gesteld.

Doordat de werkzaamheden grotendeels binnen de door ons gestelde termijnen worden uitgevoerd wordt onnodig extra werk voorkomen. Het aantal reacties van crediteuren als gevolg van een betalingsachterstand was daarom ook dit jaar laag.

Het optimaliseren van de gegevensstromen heeft er toe geleid dat de verwerkingsprocessen van betalingen, verminderingen en automatische incasso's efficiënt worden uitgevoerd. Een zichtbaar en concreet resultaat hiervan is dat de openstaande posten waarvan de vervaldatum op 31 december was verstreken drastisch is verminderd. Wel is duidelijk dat de economische crisis haar weerslag op de inwoners van de gemeente heeft. Uit de tabel blijkt dat in 2011 weer een iets groter belastingbedrag dat is blijven openstaan ter invordering. Desondanks blijft de verwachting dat wij steeds minder posten als oninbaar moeten afboeken.

Dit betreft de openstaande posten publiekrechtelijke vorderingen per 31 december.

Huisvesting

In december 2010 is de organisatie verhuisd naar het nieuwe gemeentehuis. Het jaar 2011 heeft ten dele in het teken gestaan van het herstellen van de opleverpunten en het afstemmen van de technische installaties. De opening heeft in september 2011 plaatsgevonden. Voor de financiële afwikkeling verwijzen wij naar raadsbericht 2011-52.

Informatisering en automatisering

Na de verhuizing hebben wij de beschikking gekregen over een nieuw netwerk en telefooncentrale. De verhuizing van onder andere de servers vroeg door stof en het inregelen van de klimaatbeheersing extra aandacht. De verlaging van de storingsgevoeligheid kan verder verlaagd worden door de omschakeling naar proactief beheer. De eerste aanzet hiertoe is gerealiseerd en zal het komende jaar verder uitgerold worden.

Om de continuïteit van de bedrijfsvoering verder te verhogen is een glasvezelverbinding gerealiseerd, zodat back-up gegevens ook eenvoudiger extern bewaard worden. De ingezette lijn van reductie van het aantal applicaties en de verdere invoering van het 'mainstream werken' zal in 2012 voor veel gebruikers leiden tot zichtbare veranderingen. Gegevens en informatie zullen steeds eenduidiger en efficiënter ontsloten worden.

Belastingen

Bij de invordering van belastingen is de investering die wij hebben gedaan onder de vlag 'andere overheid' het meest zichtbaar. De administratie is zo goed op orde dat ook dit jaar de aanslagen weer volledig en tijdig verzonden zijn. Ook was geen externe hulp nodig voor de afhandeling van de bezwaarschriften WOZ. De meeste inwoners / bezwaarmakers hadden voor de zomervakantie een antwoord.

Rechtmatigheid

Het handelen van een gemeente moet een wettelijke grondslag hebben en dat handelen moet in overeenstemming met de bedoelingen van de wetgever zijn. Daarnaast mogen er geen beslissingen genomen worden door politici, bestuurders of ambtenaren waar zij persoonlijk voordeel bij hebben (geen fraude, geen corruptie). Tenslotte moet een gemeente bij het nemen van beslissingen onpartijdig zijn en belangen afwegen en de genomen beslissingen (dus) goed motiveren. Het handelen van een gemeente moet dus legaal, integer en zorgvuldig zijn, wil het rechtmatig zijn.

In onze Verordening op de uitgangspunten voor het financieel beleid, alsmede de regels voor het financieel beheer en voor de inrichting van de financiële organisatie van de gemeente Haren is vastgelegd dat wij op rechtmatigheid controleren. In ons interne controleplan is vastgelegd hoe wij dat doen. Wij concentreren ons bij de controles vooral op de grote inkomende geldstromen en de uitgaande geldstromen van de 'zachte sector', met name de subsidies.

Tabel: Onderzoeken en bevindingen rechtmatigheid 2011

Onderwerp	Toetsingskader	Bevinding
Onroerendezaakbelasting en rioolrechten	Verordening op de heffing en de invordering van onroerendezaakbelasting 2011	Verbandscontrole: aansluiting gelegd
	Verordening op de heffing en invordering van rioolheffing 2011	
Participatiebudget	Wet participatiebudget	De deelwaarneming van 42 nota's heeft geresulteerd in 42 financieel rechtmatige zaken.
	Beleidsnota participatiebudget 2011 t/m 2014 en uitvoeringsnotitie participatiebeleid 2011	

Uitkeringen		De deelwaarneming van 70 aanvragen heeft geresulteerd in enkele minimale financieel onrechtmatige zaken.
Afvalstoffenheffing	Afvalstoffenverordening 2011	Verbandscontrole: aansluiting gelegd
	Verordening op de heffing en invordering van afvalstoffenheffing en reinigingsrechten 2011 + tarieventabel 2011	
Omgevingsvergunningen	Verordening op de heffing en invordering van de leges 2011	De deelwaarneming van 21 dossiers heeft geresulteerd in 5 financiële onrechtmatige zaken en 16 rechtmatige en volgens de verordening behandelde zaken.
	Tarieventabel 2011 behorende bij legesverordening 2011	De financieel onrechtmatige zaken worden veroorzaakt door het niet juist hantieren van tarieven voor inzage in dossiers. Het betreft een eenmalig onjuistheid.. De gemeente heeft besloten het geringe resultaat te nemen. In 2012 zal er meer duidelijkheid over de tarieven zijn.
Inkoop en Aanbestedingen	Nota inkoop- en aanbestedingsbeleid	De deelwaarneming van 27 dossiers heeft geresulteerd in 7 financiële onrechtmatige zaken en 20 (financieel) rechtmatige en volgens de verordening behandelde zaken.
		Alle 7 onrechtmatige dossier zijn niet conform de nota inkoop- aanbestedingsbeleid aanbesteed, waarvan 2 Europees.
	Europees aanbestedingsrecht (Richtlijn voor aanbesteden, Richtlijn 2004/18/EG en het EG-Verdrag van de Europese Unie)	Aanvullend is getoetst op Europese aanbestedingen. Dat heeft geresulteerd in 1 financieel onrechtmatige zaak. Dit betekent in totaal 3 niet juist Europees aanbestede zaken.
Structurele subsidies	Algemene subsidieverordening	De deelwaarneming van 4 dossiers heeft geresulteerd in 1 financiële onrechtmatige zaak en 3 (financieel) rechtmatig en volgens de verordening behandelde zaken.
	Subsidieverordening Cultuur, Sport, Welzijn en Zorg	De financiële onrechtmatigheid betreft een eenmalig gering verlies. De gemeente heeft besloten dit verlies te nemen.
Incidentele subsidies	Algemene subsidieverordening	De deelwaarneming van 5 dossiers heeft geresulteerd 5 (financiële) rechtmatige en volgens de verordening behandelde zaken.
	Subsidieverordening Cultuur, Sport, Welzijn en Zorg	
Wmo	Verordening voorzieningen maatschappelijke ondersteuning gemeente Haren	Hulp in de huishouding

	Besluit maatschappelijke ondersteuning 2011	De deelwaarneming van 50 dossiers heeft geresulteerd in 10 financiële onrechtmatige zaken, 7 niet financiële onrechtmatige zaken en 33 rechtmatig en volgens de verordening behandelde zaken.
		De financiële onrechtmatige zaken zijn veroorzaakt door verschil in toegekende Huishoudelijke hulp en werkelijke uren. De gemeente is in overleg met de uitvoerende organisatie om dit recht te zetten.
		Rolstoelvoorziening
		De deelwaarneming van 14 dossiers heeft geresulteerd in 3 niet financiële onrechtmatige zaken en 11 (financiële) rechtmatige en volgens de verordening behandelde zaken.
		Vervoersvoorziening
		De deelwaarneming van 19 dossiers heeft geresulteerd in 2 niet financiële onrechtmatige zaken en 17 (financiële) rechtmatige en volgens de verordening behandelde zaken.
		Woonvoorziening
		De deelwaarneming van 21 dossiers heeft geresulteerd in 4 niet financiële onrechtmatige zaken en 17 (financiële) rechtmatige en volgens de verordening behandelde zaken.
Betalingsverkeer	Komen mutaties in de crediteurenstamgegevens overeen met de ontvangen facturen	Bij de controle van 26 facturen zijn geen (financiële) onrechtmatigheden geconstateerd.
Personeel en Salarisadministratie	Ambtenarenwet, Fiscale wetgeving, Sociale zekerheidswetten, CAR/UWO	De deelwaarneming van 20 declaraties heeft geresulteerd in 20 rechtmatige verstrekte declaraties. De deelwaarneming van 16 brutoloon mutaties in de salarisadministratie heeft geresulteerd in 16 rechtmatige mutaties.

Zoals u ziet hebben er geen onrechtmatige handelingen plaatsgevonden Wij hebben de interne- en externe wet- en regelgeving goed nageleefd.

Qua processen en de kwaliteit van dossiervorming zijn er op een tal van vlakken nog stappen in de juiste richting te maken. Een doel dat wij als organisatie continu nastreven. Wij zullen deze constatering uit 2010 uiteraard gebruiken om de bedrijfsvoering te blijven optimaliseren.

Financiële analyse doelgroep (verschillenanalyse ten opzichte van de begroting)

Hieronder vindt u de financiële analyse van de producten die te maken hebben met de algemene dekkingsmiddelen en de bedrijfsvoering.

Product / Doelgroep		realisatie	realisatie	realisatie	begroot	realisatie	saldo
		2008	2009	2010	2011	2011	2011
Bedrijfsvoering/algemene dekkingsmiddelen/mutaties reserves							
272	Grondzaken	69	58	697	49	471	-422
277	Waardering Onroerende Zaken	250	268	213	247	205	42
278	Onroerende Zaak Belasting	-3.106	-3.143	-3.235	-3.362	-3.355	-6
280	Overige belastingen	-44	-49	-56	-96	-99	2
283	Algemene Uitgaven en Inkomsten	-98	-131	-226	-73	-205	132
284	Gemeentefonds	-16.401	-17.752	-17.818	-17.288	-17.581	292
285	Verspreide Eigendommen	97	-599	-541	-576	-580	4
286	Bijzondere Baten en Lasten	1.185	-342	-1.187	208	261	-53
293	Saldi Kostenplaatsen	729	116	-605	-761	-565	-196
298	Beleggingen en Rente	-303	-287	-287	-320	-319	-1
304	Saldo Renteomslag	-165	-230	-664	-115	-309	194
303	Mutaties Reserves	-487	-318	291	-823	32	-854
Totaal Bedrijfsvoering etc.		-18.274	-22.417	-23.418	-22.911	-22.044	-867

De tabel laat een nadelig verschil zien van € 867.000 ten opzichte van de begroting.

De grootste oorzaken van dit verschil op productniveau zijn:

Grondzaken

Het nadelige verschil van € 422.000 ten opzichte van de begroting heeft betrekking op niet-begrote verliesvoorzieningen met betrekking tot Onnen Kooi-Hekman (€ 157.000), Onnen Hooiveld (€ 200.000) en Kerklaan / Kromme Elleboog (€ 65.000).

Algemene uitgaven en inkomsten

Het voordelige verschil van € 132.000 met de begroting heeft betrekking op de stelpost voor salarisstijgingen. Aangezien nog geen nieuwe CAO is afgesloten is het daarvoor gereserveerde bedrag niet uitgegeven.

Gemeentefonds

De meevaller op de algemene uitkering 2011 uit het Gemeentefonds van € 292.000 is veroorzaakt door circulaire's die zijn verschenen na de opstelling van de Bestuursrapportage 2011 en die dus niet meer konden worden verwerkt in de begroting (€ 56.000 voordelig), door decentralisatie-uitkeringen waar op andere producten (niet-geraamde) kosten tegenover stonden (€ 75.000 voordelig) en door volumeverschillen met betrekking tot de verdeelmaatstaven van het Gemeentefonds (€ 161.000 voordelig).

Saldi kostenplaatsen

De saldi op de kostenplaatsen lieten per saldo een nadelig verschil van € 196.000 met de begroting zien. Dit is een optelsom van vele kleinere verschillen op afdelings- en overheadkostenplaatsen.

Saldo renteomslag

In verband met het trager dan geraamde investeringstempo is een rentevoordeel ontstaan van € 194.000.

Mutaties reserves

Het nadelige verschil met de begroting van € 854.000 op Mutaties reserves is te verklaren door de lagere onttrekking aan de bestemmingsreserve Meerweg (die wegvalt tegen de lagere besteding op de eigen bijdrage Meerweg) en door de toevoegingen aan de bestemmingsreserve Budgetoverheveling die wel zijn aangekondigd in de Bestuursrapportage 2011, maar niet cijfermatig zijn begroot (omdat alleen de bedragen zijn toegevoegd die aan het einde van het jaar daadwerkelijk zijn overgehouden).

Paragraaf Weerstandsvermogen

Inleiding

Indien wij het weerstandsvermogen definiëren als 'het vermogen van de gemeente Haren om risico's op te kunnen vangen teneinde zijn taken te kunnen voortzetten', dan suggereert dit een relatie tussen de risico's en de weerstandscapaciteit. In deze paragraaf zal eerst een overzicht worden gegeven van de actuele ontwikkelingen. Daarna inventariseren wij de risico's, waarbij een onderscheid gemaakt wordt tussen incidentele en structurele risico's. Vervolgens kwantificeren wij deze risico's, waarna wij de weerstandscapaciteit zullen inventariseren. Door het vergelijken van gekwantificeerde risico's en weerstandscapaciteit kunnen wij beoordelen of de weerstandscapaciteit voldoende is.

Actuele ontwikkelingen

Op 30 januari 2012 heeft u de Beleidsnotitie Weerstandsvermogen en Schuldenpositie vastgesteld. In de onderliggende kadernota is een nieuwe systematiek beschreven met betrekking tot de bepaling van de risico's. In de beleidsnotitie is bepaald dat wij in de begrotingscyclus 2013 (te beginnen met de Voorjaarsnota 2012) zullen starten met de nieuwe systematiek. De onderstaande kwantificering van de risico's is een actualisatie van de paragraaf Weerstandsvermogen uit de begroting 2012 en daarmee nog gebaseerd op de oude systematiek. In uw vergadering van 30 januari 2012 heeft u vastgesteld dat het kengetal Ratio Weerstandsvermogen (gedefinieerd als de beschikbare weerstandscapaciteit gedeeld door de benodigde weerstandscapaciteit) minimaal 1 dient te zijn.

Sinds het vaststellen van die begroting 2012 hebben zich de volgende ontwikkelingen voorgedaan met betrekking tot de risico's:

Garanties en leningen (excl. Haren Noord)

Doordat is afgelost op lopende (gegarandeerde) leningen en doordat geen nieuwe leningen en garanties zijn verstrekt is dit risico iets minder geworden.

Nesciopark

Als gevolg van de gewijzigde boekwaarde is ook het benodigde weerstandsvermogen veranderd.

Raadhuisplein/Haderaplein

In plaats van het effect van uitstel van het realiseren van de winst is nu gekeken wat het maximale risico is als helemaal geen winst gerealiseerd wordt. Dit leidt tot een structureel hogere (netto-)kapitaallast op het nieuwe raadhuis.

Onnen Hooiveld

Met betrekking tot dit gebied hebben wij in de jaarrekening 2011 een verliesvoorziening verwerkt van € 200.000. Het restrisico en het benodigde weerstandsvermogen worden daarmee kleiner.

Convenant Woonborg

Het oude convenant over het ontwikkelen van 6 woningbouwlocaties voldoet niet meer en wordt tegen het licht gehouden. De gemeentelijke risico's (te maken kosten in het openbaar gebied) hoeven niet meer als een afzonderlijk risico benoemd te worden.

Kerklaan/Kromme Elleboog

In verband met het nemen van een verliesvoorziening is het mogelijke restrisico lager geworden.

Scharlakenhof

Inmiddels is meer bekend over het verwachte jaarbedrag (kapitaal- en andere lasten) dat nodig is om het sporthalgedeelte van Scharlakenhof open te houden en daarmee te voldoen aan onze (wettelijke) verplichtingen. Dit bedrag is nog niet in de begroting opgenomen. Het eventueel openhouden van het zwembad na 2012 is nieuw beleid en om die reden hier niet verwerkt als risico.

De actualisering van de risico's heeft geleid tot de volgende cijfermatige aanpassingen in de Tabel berekening benodigd weerstandsvermogen:

Risico	Aanpassing benodigd weerstandsvermogen	Bedrag aanpassing (x € 1.000)
Garanties en leningen (excl. Haren Noord)	Verlaging	14
Nesciopark	Verhoging	-17
Raadhuisplein/Haderaplein	Verhoging	-12
Onnen Hooiveld	Verlaging	14
Convenant Woonborg	Verlaging	45
Kerklaan/Kromme Elleboog	Verlaging	6
Scharlakenhof	Verlaging	49
Totaal	Verlaging	99

Hieronder bij Incidentele risico's en Structurele risico's worden alle risico's nader toegelicht.

Incidentele risico's

Garanties en leningen aan derden

De gemeente heeft een aantal geldleningen gegarandeerd. In totaal staat de gemeente garant voor circa € 3,0 miljoen (stand 31 december 2011, exclusief garantie GEM Haren Noord C.V., zie hiervoor de tekst bij onderstaand kopje Haren Noord). Als deze leningen niet kunnen worden afgelost kan de geldgever de gemeente aanspreken. Van het genoemde bedrag van circa € 3,0 miljoen heeft circa € 2,5 miljoen betrekking op hypothecaire leningen. Dit betreft de gemeentelijke personeelshypotheekportefeuille die op 9 juni 2006 is verkocht. In het kader van deze verkoop is een gemeentegarantie afgegeven op de restantbedragen van de betreffende leningen. Door verkoop van woningen en uit dienst treden van personeel daalt deze garantie snel. Bij verkoop van de portefeuille bedroeg het garantiebedrag nog € 4,3 miljoen.

De gemeente loopt voorts enig risico met betrekking tot de aflossing van uitstaande geldleningen aan sportclubs, overige verenigingen, stichtingen en particulieren. Per 31 december 2011 ging het om een bedrag van in totaal circa € 0,8 miljoen. Dit bedrag heeft bijna helemaal betrekking op een 'aflossingsvrije' lening die is verstrekt aan Stichting Zorgboerderij Mikkellhorst en die aan het einde van de looptijd in 2033 in een termijn zal worden afgelost. Het betreft een hypothecaire lening waarvoor maandelijks rente wordt betaald. Er zijn geen betalingsachterstanden.

Haren Noord

Voor de ontwikkeling van Haren Noord hebben wij tezamen met een tweetal bedrijven de Gemeenschappelijke Exploitatiemaatschappij (GEM) Haren Noord C.V. opgericht. Dit om een optimale bedrijfsvoering en een zuivere risicoverdeling met de marktpartijen bij de ontwikkeling van Haren Noord mogelijk te maken. De GEM Haren Noord C.V. wordt bestuurd door de GEM Haren Noord Beheer B.V. waarin dezelfde partijen deelnemen als in de C.V. Om de aansprakelijkheid van de gemeente met betrekking tot de bedrijfsvoering zoveel mo-

gelijk uit te sluiten nemen wij indirect deel in GEM Haren Noord C.V. en GEM Haren Noord Beheer B.V., respectievelijk via de juridische entiteiten Stichting Commanditair Kapitaal Haren Noord en Dilgt Hemmen Essen B.V. De totale kapitaalstorting door de gemeente in de diverse rechtspersonen bedraagt € 67.000. Het totale risico bij een faillissement van GEM Haren Noord C.V. is echter veel hoger in verband met de gemeentegarantie op de lening die door GEM Haren Noord C.V. is aangetrokken.

De gemeente heeft in het kader van de financiering van de woningbouw in Haren Noord een garantie van € 22 miljoen afgegeven op een lening die is aangetrokken door de Gemeenschappelijke Exploitatiemaatschappij (GEM) Haren Noord Beheer C.V. Dit bedrag is voor de helft afgedekt door contragaranties van de moederbedrijven van de in GEM Haren Noord C.V. deelnemende marktpartijen. Het resterende risico is verminderd middels diverse maatregelen in de bedrijfsvoering (zoals de wijze van fasering van de ontwikkeling van het gebied en de grondrouting). Voor de financieringsconstructie met gemeentegarantie is gekozen vanwege de substantiële rentevoordelen, waarvan de gemeente via het resultaat op de grondexploitatie mee profiteert. Om te zorgen dat er bij deze constructie geen sprake is van staatssteun, betaalt de CV gedurende de looptijd van de garantie een borgstellingprovisie aan de gemeente. Vertragingen kunnen leiden tot liquiditeitsproblemen bij de GEM, waarvoor een ophoging van de (contra-)garanties een oplossing kan bieden (de wenselijkheid hiervan hangt af van de analyse van de oorzaken van de vertraging en vooral van de actuele vooruitzichten).

De gronden in Haren Noord staan bij de gemeente op de balans (onder de grondexploitaties). Hiertegenover staan de voorschotten die van de GEM zijn ontvangen in verband met de toekomstige levering van de gronden. Deze voorschotten staan op de balans van de gemeente gerubriceerd onder de overlopende passiva. De voorschotten zijn door de GEM betaald vanuit de afgesloten leningen (waarop door de gemeente en marktpartijen (contra-)garanties zijn afgegeven). Als alles fout gaat bij de GEM, zou dit er in het uiterste geval toe kunnen leiden dat de gemeente de voorschotten moet terugbetalen aan de GEM. In dat geval kan zou de gemeente de gronden wel zelf kunnen ontwikkelen, de gronden zijn dan immers nog in het bezit van de gemeente. Het uiteindelijke risico is dus een renterisico voor de gemeente die de winstmogelijkheden van de grondexploitatie (deels) zal kunnen doen verdampen.

Met betrekking tot GEM Haren Noord zijn er niet alleen risico's, maar ook kansen. Los van de jaarlijkse betalingen van € 589.000 (te vermeerderen met de indexering) die vanaf bouwbegin tien jaar lang door de GEM aan de gemeente gedaan zullen worden voor het zogenoemde fonds Bovenwijks en die in de jaarrekening/begroting zijn opgenomen vanaf 2010 (voor de gemeente zijn dit vrij besteedbare gelden) en los van de betaling door de GEM van de kosten van de sportverplaatsing (exclusief eventuele grondaankopen voor alternatieve locaties) zijn dit:

- De boekwinst van € 5,1 miljoen op de inbreng van gemeentelijke gronden in GEM Haren Noord. Bij gereedkomen van de deelgebieden kan deze winst naar rato worden genomen. Van deze boekwinst is het eerste deel in 2010 gerealiseerd, een bedrag van ruim € 1,1 miljoen. Dit bedrag is verantwoord in de resultatenrekening en heeft betrekking op de overdracht van het economisch eigendom van deelgebied 3.
- In de door de aandeelhouders van GEM Haren Noord vastgestelde herziening grondexploitatie 2012 is geen sprake van een substantiële winst die aan het einde van de looptijd aan de deelnemende partijen zal worden uitgekeerd. Aanpassing van de plannen (zoals het niet ontwikkelen van deelgebied 4 waarover een principeovereenkomst is bereikt) kan wel leiden tot (uitkeerbare) winst.

Onnen Hooiveld

Het maximale risico hebben wij becijferd op € 456.000. Dit is de boekwaarde (inclusief verliesvoorzieningen) die wij bij alle nog niet in exploitatie zijnde grondexploitaties hanteren als maatstaf voor het maximale risico. Wij hebben via het kanspercentage van 50% tot uitdrukking gebracht dat een afboeking van de hele boekwaarde in dit geval niet aan de orde is.

Stationsgebied

In de vergadering van 25 januari 2010 is door de raad een investeringskrediet van € 2.451.000 ter beschikking gesteld voor de aanleg van een fiets- en voetgangerstunnel. Daarnaast is een sluitende grondexploitatie vastgesteld voor de ontwikkeling van het gehele Stationsgebied dat onder andere voorziet in de bouw van woningen en winkels. Zoals gemeld in het raadsvoorstel is er nog enige onzekerheid met betrekking tot het verkrijgen van subsidies. Voorts moet nog met diverse partijen worden onderhandeld, is niet duidelijk of sprake is van bodemvervuiling en is het geraamd bedrag voor planschades onzeker. Ook de 'normale' uitvoeringsrisico's van grote projecten spelen hier: aanbestedingsverschillen, renteverliezen etc.

Kerklaan / Kromme Elleboog

Op de hoek van de Kerklaan en Kromme Elleboog zijn strategische aankopen gedaan. Deze strategische aankopen zijn gewaardeerd op de marktwaarde in de huidige bestemming. Het maximale risico is de boekwaarde (inclusief verliesvoorzieningen). Wij hebben via het kanspercentage van 50% tot uitdrukking gebracht dat een afboeking van de hele boekwaarde in dit geval niet aan de orde is.

Meerweg

In de vergadering van 15 februari 2010 is door u onder voorwaarden (onder andere met betrekking tot de cofinanciering) besloten om € 1,6 miljoen ter beschikking te stellen ten behoeve van de uitvoering van het project Meerweg. Dekking van het bedrag heeft plaatsgevonden uit de afkoopsom die de provincie aan de gemeente zal betalen in verband met de overdracht van het beheer van de Meerweg. Uiteraard leidt dit over een reeks van jaren wel tot hogere onderhoudslasten voor de gemeente. Voorts is een garantstelling van € 6,1 miljoen (inclusief de gemeentelijke bijdrage van € 1,6 miljoen) afgegeven voor de cofinanciering in het kader van de Europese EFRO-subsidie. Naast de algemene risico's van grote (infrastructurele) projecten is sprake van de volgende grote specifieke risico's met betrekking tot dit project: het niet tijdig afronden van het project waardoor de EFRO-subsidie van € 3,8 miljoen niet wordt verkregen, terwijl wel een groot deel van de uitvoeringskosten gemaakt is en het (deels) niet rondkomen van de cofinanciering van met name particuliere partijen en/of overige subsidies.

Milieu

Er is sprake van een aantal bekende bodemverontreinigingen waarvoor nog geen sanering is voorzien en waarbij de kosten van een eventuele sanering en het gemeentelijk aandeel daarin onbekend zijn. Daarnaast is het mogelijk dat verontreinigingen aan het licht komen die nu nog onbekend zijn. In oudere gebouwen kan asbest aanwezig zijn en dat kan leiden tot risico's.

Nieuwe wettelijke eisen

Al dan niet als gevolg van tragische gebeurtenissen is de wet- en regelgeving aangescherpt op diverse terreinen zoals Arbo, brandveiligheid en legionellapreventie. Dat dit op deze en andere terreinen ook in de toekomst zal gebeuren staat buiten kijf. Dit kan leiden tot onverwachte financiële nadelen.

Toenemende uitkeringslasten in verband met economische situatie

De uitkeringslasten, met name in het kader van de Wet Werk en Bijstand en andere uitkeringsregelingen, kunnen hoger uitvallen dan voorzien. Een deel van deze lasten moet door de gemeente worden gedragen. Dit is risico dat met name aan de conjunctuur gerelateerd is.

Bouwleges

Vertraging van bouwprojecten kan leiden tot lager dan verwachte inkomsten voor bouwleges. Dit is een risico dat met name aan de conjunctuur gerelateerd is.

Verliezen op beleggingen bij verbonden partijen

Als gevolg van de kredietcrisis leek het erop dat de provincie Groningen en daarmee de Regio Groningen-Assen een substantieel verlies zou lijden. Nu is duidelijk dat in ieder geval een deel van het geld dat gesteld was bij IJslandse banken terugkomt, maar het is nog niet exact duidelijk wat het uiteindelijke verlies voor de Regiovisie zal zijn. Er bestaat nog een (beperkt) risico dat de Regiovisie in de toekomst minder zal kunnen bijdragen aan Harense projecten of dat de gemeentelijke bijdragen aan de Regiovisie omhoog moeten.

Structurele risico's

Nesciopark

Bij Nescio is sprake van een sluitende (geactualiseerde) grondexploitatie. Het risico bestaat uit het eventueel moeten activeren van het bestaande transferium, als dit niet gedekt kan worden uit de opbrengsten van het bedrijventerreingedeelte. Dat zou leiden tot kapitaallasten die nu niet in de begroting zijn opgenomen.

Raadhuisplein/Haderaplein

In de begroting 2012 is de realisatie van een winst van € 3,6 miljoen op deze grondexploitatie opgenomen, te realiseren per 1 januari 2015 en te gebruiken als gedeeltelijke dekking van de kapitaallasten van het nieuwe raadhuis. Uit de geactualiseerde grondexploitatie blijkt een winst van 'slechts' € 3,3 miljoen. Wij stellen voor om het dekkingsverschil van € 0,3 miljoen op te lossen door in het kader van ons voorstel tot resultaatsbestemming 2011 (zoals opgenomen in deze jaarstukken) € 0,3 miljoen toe te voegen aan de bestemmingsreserve Nieuw Raadhuis. Het maximale risico dat resteert is dat geen winst zal worden gerealiseerd. Daardoor stijgt de netto-kapitaallast van het nieuwe raadhuis structureel.

Onnen Kooi-Hekman

Bij deze grondexploitatie loopt de verkoop van de kavels steeds verder vertraging op. Daardoor hebben wij de afgelopen jaren ieder jaar een renteverlies van circa € 50.000 moeten nemen. Gezien de huidige marktomstandigheden blijft dit risico voorlopig bestaan. Om dit risico te beheersen zullen wij de kavels zo spoedig mogelijk op een andere manier in de markt zetten dan gebruikelijk is. Om dit financieel mogelijk te maken hebben wij in de jaarrekening 2011 een tussentijdse verliesname van € 157.000 verwerkt.

Scharlakenhof

Het openhouden van de sporthal zal leiden tot een structurele begrotingsbelasting vanaf 2013 (die nu niet begroot is) van circa € 270.000. De eventuele exploitatiekosten van een zwembad (vanaf 2013) zien wij als nieuw beleid en niet als een risico. Hierover is nog geen beslissing genomen.

Schadeclaims inwoners

Inwoners kunnen onze gemeente aansprakelijk stellen voor door hen geleden schade. Hoewel wij voor dit soort schadeclaims een verzekering hebben afgesloten, bestaat de kans dat de verzekering een claim niet dekt. Om schadeclaims te voorkomen voeren wij het onderhoud aan bijvoorbeeld wegen en speelvoorzieningen planmatig uit. Ook documenteren wij dit zo goed mogelijk.

Planschades

Landelijk is het claimen van planschade een verschijnsel dat de laatste jaren steeds vaker voorkomt. Dit geldt ook voor Haren. Ook in de (nabije) toekomst is in verband met de toenemende bouwactiviteiten een verdere toename van het aantal planschadeverzoeken te verwachten. Hiervoor proberen wij dekking te vinden bij de veroorzakers, dat wil zeggen binnen de betreffende grondexploitaties.

Gemeenschappelijke regelingen

De gemeente neemt deel aan een aantal gemeenschappelijke regelingen. Bij een aantal regelingen is sprake van een rechtspersoonlijkheid bezittend lichaam. Samen met de andere deelnemende gemeenten dragen wij het risico in de exploitatie van deze instellingen. Sommige van de gemeenschappelijke regelingen zijn, financieel gezien, gevoelig voor gewijzigde externe omstandigheden, zoals bijvoorbeeld aangescherpte milieuwetgeving (ARCG) of een combinatie van verslechterde economische omstandigheden en wijzigingen in de wetgeving (Trio Bedrijven). In de paragraaf Verbonden partijen staan meer details vermeld over gemeenschappelijke regelingen en andere verbonden partijen.

Decentralisatie van rijkstaken

De rijksoverheid decentraliseert taken naar de gemeenten. Grote op stapel staande decentralisaties zijn de Wet Werken naar Vermogen (per 1 januari 2013), de AWBZ-begeleiding (gefaseerd vanaf 2013) en de jeugdzorg (per 1 januari 2015). Het is duidelijk dat de nu beschikbare middelen niet volledig worden gedecentraliseerd en dat forse efficiencykortingen plaatsvinden. De veronderstelling daarbij is dat de gemeenten de uitvoering goedkoper kunnen regelen, omdat ze de plaatselijke omstandigheden beter kennen en daar beter op in kunnen spelen. Of die veronderstelling uitkomt zal nog moeten blijken.

Rentekosten

In de begroting zijn prognoses gehanteerd voor de rentepercentages. Een stijging van het renteniveau boven de door ons aangehouden prognoses voor lang en kort geld moet als risico niet worden uitgesloten. Zie ook de paragraaf Financiering.

Algemene uitkering uit het Gemeentefonds

In het meerjarenperspectief neemt de onzekerheid over de modeluitkomsten van de algemene uitkering toe. Dit komt omdat geen zekerheid bestaat over de ontwikkeling van de diverse parameters en tarieven in het rekenmodel. Hierbij valt ook te denken aan de algemene economische ontwikkelingen die via de hoogte van de Rijksuitgaven doorwerken naar het Gemeentefonds. Een duidelijk voorbeeld van onzekerheid met betrekking tot de algemene uitkering is de ontwikkeling van het landelijke aantal bijstandsontvangers.

Gemeentelijk belastinggebied

Wat de gevolgen van eventuele wijzigingen in het gemeentelijk belastinggebied voor onze gemeente zullen zijn is niet te voorspellen. Overigens is niet te verwachten dat dit op korte termijn aan de orde is.

Macronorm OZB

In verband met de afschaffing van de maximering van (het stijgingspercentage van) de OZB per 1 januari 2008 is er door het Rijk een zogenaamde macronorm ingevoerd. De afgeschafte maximering had betrekking op iedere individuele gemeente en de macronorm heeft betrekking op de maximale procentuele stijging van de OZB-opbrengsten van alle gemeenten samen. Het Rijk behoudt zich het recht voor om in te grijpen als de werkelijke stijging boven de macronorm komt te liggen, bijvoorbeeld via een verlaging van de algemene uitkering. Nu hebben wij wel invloed op onze eigen tariefstelling, maar uiteraard niet op de tariefstelling van andere gemeenten. Mochten andere tarieven hun tarieven te hoog opschroeven, dan kan dat dus (via de algemene uitkering) een negatieve invloed hebben op onze exploitatie.

Landelijke en regionale initiatieven

In landelijk en regionaal verband zijn wij betrokken bij ontwikkelingen die op termijn ook geld kunnen gaan kosten. Bijvoorbeeld de ontwikkeling van een light rail (Kolibri). Als iets dergelijks van de grond komt met halteplaatsen in Haren, dan zullen wij een bijdrage moeten leveren.

Werkgeversrisico's

Als werkgever loopt de gemeente de gebruikelijke werkgeversrisico's. Zo kunnen een sterk oplopend ziekteverzuim en/of uitstroom naar de WIA leiden tot grote financiële consequenties. Daarnaast zijn wij eigen risicodragers met betrekking tot de kosten van de WW- / wachtgeldregelingen voor ambtenaren en bestuurders.

Naast de risico's op grond van de bestaande regelingen, is er het risico van kosten die voortvloeien uit wijzigingen in de wet- en regelgeving. Een ander werkgeversrisico is een (verdere) stijging van (het werkgeversdeel) van de pensioenpremies als gevolg van tegenvallende beleggingsresultaten van het Algemeen Burgerlijk Pensioenfonds.

Investeringen

In het verleden is een groot aantal voorzieningen gerealiseerd waarvan de investeringskosten werden gedekt ten laste van reserves dan wel subsidies. Ook is er een onbekend aantal activa zonder boekwaarde (alle activa van voor 1984 zijn in de voorgaande collegeperiode afgeboekt ten laste van de reserves ter verlaging van de kapitaallasten), waarvoor op termijn vervanging onontkoombaar is. Hierbij kan bijvoorbeeld gedacht worden aan de riolen. Er zijn nog veel riolen van voor 1984 in gebruik, die nu geen boekwaarde hebben en dus niet tot kapitaallasten leiden. Iedere vervanging van dergelijke riolen leidt dus tot een toename van de kapitaallasten.

Controles Belastingdienst

Periodiek worden door de Belastingdienst controles uitgevoerd met betrekking tot de btw en de loonheffing. De laatste controle is in 2008 geweest met betrekking tot de btw (btw-compensatiefonds en ondernemers-btw) over het jaar 2003. Hier is een naheffing uit voortgevloeid die is geëxtrapoleerd naar de jaren tot en met 2007. Alhoewel de administratieve uitvoering is verbeterd kunnen in de toekomst kunnen ook voor de jaren vanaf 2008 nadelen ontstaan.

Kwantificering risico's

In onderstaande tabel geven wij aan wat naar onze inschatting de maximale risicobedragen zijn van de hiervoor genoemde risico's. Daarnaast geven wij aan wat de kans is dat het risico zich voordoet (10%, 25%, 50%, 75% of 90%). Om het benodigde weerstandsvermogen te berekenen vermenigvuldigen wij beide grootheden met elkaar. In het geval van structurele risico's vermenigvuldigen wij de uitkomst met een factor 2. De op die manier berekende bedragen tellen wij bij elkaar op en het totaal vermenigvuldigen wij met 90%. Die 90% is een correctie vanwege het feit dat niet alle risico's zich tegelijkertijd zullen voordoen. De door

ons gebruikte methode is een gangbare methode in gemeenteland en wordt onder andere toegepast door buurgemeente Groningen.

Tabel berekening benodigd weerstandsvermogen (bedragen x € 1.000)

Risico	Maximaal bedrag	Waarvan incidenteel	Waarvan structureel (x factor 2)	Kans	Max. bedrag x kans
Garanties en leningen (excl. Haren Noord)	3.766	3.766		10%	377
Haren Noord	11.000	11.000		10%	1.100
Nesciopark (risicobedrag = kapitaallast bij activeren transferium)	329		659	50%	329
Raadhuisplein/Haderaplein (risicobedrag = (wegvallen dekking) kapitaallast deel investering gemeentehuis)	253		506	10%	51
Onnen Kooi-Hekman	50		100	10%	10
Onnen Hooiveld	456	456		10%	46
Stationsgebied	1.000	1.000		10%	100
Kerklaan / Kromme Elleboog	380	380		10%	38
Scharlakenhof structureel	270		540	90%	486
Project Meerweg	5.000	5.000		25%	1.250
Milieu	200	200		50%	100
Nieuwe wettelijke eisen	500	500		25%	125
Schadeclaims inwoners	100		200	25%	50
Planschades	100		200	50%	100
Gemeenschappelijke regelingen	500		1.000	10%	100
Decentralisatie Rijkstaken	500		1.000	25%	250
Rentekosten	100		200	50%	100
Algemene uitkering	500		1.000	25%	250
Gemeentelijk belastinggebied en macronorm	200		400	10%	40
Hogere uitkeringslasten in verband met economie	150	150		50%	75
Lagere bouwleges in verband met economie	850	850		10%	85
Beleggingsverliezen verbonden partijen	50	50		10%	5
Landelijke en regionale initiatieven	300		600	25%	150
Werkgeversrisico's	250		500	50%	250
Investeringen	100		200	25%	50
Controles Belastingdienst	50		100	50%	50
Subtotaal	28.390	24.741	7.298		5.566
Correctie 10%					-557
Benodigd weerstandsvermogen					5.010

Weerstandscapaciteit

De weerstandscapaciteit is het geheel van middelen en mogelijkheden waarover onze gemeente beschikt om niet-begrote kosten te dekken. Daarbij is het van belang om onderscheid te maken tussen eenmalige en structurele tegenvallers. Incidentele tegenvallers kunnen worden opgevangen door een onttrekking aan de algemene reserves (de bestemmingsreserves hebben al een specifiek bestedingsdoel), terwijl structurele tegenvallers kunnen worden opgevangen door het benutten van een deel van de zogenaamde onbenutte belastingcapaciteit.

Het totaal van de algemene reserves, dat zijn de Algemene Reserve (AR), de Algemene Risico Reserve (ARR) en het saldo 2011 (dit is immers nog niet bestemd), bedroeg per 31 december 2011 € 23.000.

De onbenutte belastingcapaciteit is gedefinieerd als het bedrag dat wij in redelijkheid nog aan extra inkomsten (belastingen en heffingen) kunnen genereren voor het geval zich tegevallers voordoen. Het is een structurele variabele: je kunt het elk jaar weer vragen. Volgens de meest gangbare berekeningsmethode wordt de onbenutte belastingcapaciteit berekend door het verschil te nemen tussen de totale opbrengst van OZB, rioolrecht en afvalstoffenheffing op basis van de artikel 12-normen en de totale opbrengst van OZB, rioolrecht en afvalstoffenheffing op basis van de eigen tarieven. Aangezien onze eigen tarieven voor rioolrecht en afvalstoffenheffing overeenkomen met de artikel 12-norm van 100% kostendekkendheid, is er alleen bij de OZB sprake van onbenutte belastingcapaciteit. Het OZB-normtarief 2012 is 0,1432% van de WOZ-waarde. Dit is een op basis van de WOZ-waarden gewogen gemiddeld tarief van de drie soorten OZB: OZB eigenaren woningen, OZB eigenaren niet-woningen en OZB gebruikers niet-woningen. Het Harense gewogen gemiddelde tarief in 2011 is 0,1173% van de WOZ-waarde. Voor de drie verschillende soorten OZB leidt dit tot een onbenutte belastingcapaciteit van € 810.000. Hiermee ligt de onbenutte belastingcapaciteit in 2012 veel hoger dan in 2011 (toen was het bedrag € 272.000). Dit komt doordat de toegangdrempel voor artikel 12 flink is verhoogd door een andere berekenings-systematiek.

Onze totale weerstandscapaciteit, oftewel het totaal van de algemene reserves (inclusief saldo 2011) en de onbenutte belastingcapaciteit, bedroeg per 31 december 2011 dus € 833.000.

Beoordeling

Onze weerstandscapaciteit lag op 31 december 2011 met € 0,8 miljoen dus ruim beneden het benodigde weerstandsvermogen van € 5,0 miljoen. De ratio Weerstandsvermogen komt hiermee uit op 0,17. Dit is beneden het minimum van 1,0. Hierbij kan echter een aantal kanttekeningen worden geplaatst:

- In verband met de afschaffing van de maximering van de (stijgingspercentages van de) OZB-tarieven met ingang van 2008 kunnen wij in noodsituaties ook OZB-tarieven hantieren die uitgaan boven de artikel 12-normtarieven.
- Er is ook sprake van stille reserves. Die laten wij bij de bepaling van de weerstandscapaciteit buiten beschouwing. Zo zijn wij bijvoorbeeld in het bezit van gronden die eventueel bebouwd kunnen worden. Ook de (ongerealiseerde) boekwinst op de inbreng van eigen gronden in de grondexploitaties Haren Noord en Nesciopark is nog niet begroot.
- Wij hebben bestemmingsreserves die u kunt overhevelen naar de algemene reserve. Gezien de dwingende noodzaak tot verhoging van de weerstandscapaciteit stellen wij voor dit daadwerkelijk te doen. Zie hiervoor ons voorstel tot resultaatsbestemming 2011 zoals dat is opgenomen in deze jaarstukken.

Voor de toekomstige ontwikkeling van het weerstandsvermogen en de stappen die wij ondernemen om de weerstandscapaciteit verder naar het benodigde niveau te brengen verwijzen wij naar de Voorjaarsnota 2012 en de Begroting 2013.

Paragraaf Onderhoud kapitaalgoederen

Wat wilden wij bereiken?

In Haren hebben wij de zorg voor onze openbare ruimte. Veel activiteiten, die diverse beleidsterreinen omvatten, vinden daar plaats. Daar hebben wij veel voor geïnvesteerd. De kwaliteit van die investeringen en het onderhoud ervan is bepalend voor het voorzieningenniveau en de lasten die dat met zich meebrengt.

Het voert te ver om voor al deze zaken in dit jaarverslag in te gaan op wat wij willen bereiken. In de volgende beleidsnota's is op die vraag ingegaan:

Investerings in	Beleidsnota vastgesteld in	Onderhoud betreft
Riolen	2009	155 km riolering
Wegen	2009	925.000 m ² verhardingen
Integraal huisvestingsplan scholen	2009	24 gebouwen
Gemeentelijke gebouwen (excl. scholen)	1998	46 gebouwen
Openbaar groen	2004	96 ha. openbaar groen
Openbare verlichting	2005	4.190 lantaarnpalen
Water	2007	

Wat hebben wij gedaan en wat heeft het gekost?

De uit bovenstaande beleidsnota's voortvloeiende jaarprogramma's hebben wij opgevoerd als investering in de investeringsschema's in de betreffende jaren of als geraamde kostenpost in de begroting / meerjarenramingen van de betreffende jaren. In het onderstaande gaan wij in op de vraag welke uitgaven wij activeren en welke uitgaven wij rechtstreeks ten laste van de resultatenrekening brengen. Zie paragraaf Gebruikers publieke ruimten voor een omschrijving van de uitgevoerde werkzaamheden.

Met betrekking tot het onderhoud en de vervanging van kapitaalgoederen hanteren wij de volgende financiële systematiek:

- Riolen. De kosten van klein onderhoud (zonder meerjarig nut) brengen wij rechtstreeks ten laste van de resultatenrekening. Voor wat betreft het groot onderhoud (met meerjarig nut), dit zijn vervangingen van delen van het rioolstelsel, passen wij de zogenaamde componentenmethode toe. Als componenten hebben wij hierbij rioolbuizen en rioolpompen benoemd. Voor de verschillende componenten hanteren wij verschillende afschrijvingstermijnen: voor buizen 50 jaar en voor pompen 10 jaar.
- Wegen. De kosten van klein onderhoud (zonder meerjarig nut) brengen wij rechtstreeks ten laste van de resultatenrekening. Voor wat betreft het groot onderhoud (met meerjarig nut), dit zijn vooral vervangingen van lagen van wegen, passen wij de zogenaamde componentenmethode toe. Als componenten hebben wij hierbij benoemd: alleen vervanging van de bovenste la(a)g(en) en volledige vervanging (complete wegereconstructie). Voor de verschillende componenten hanteren wij verschillende afschrijvingstermijnen: voor vervanging van de bovenste la(a)g(en) 20 jaar en voor volledige vervanging 30 jaar.
- Scholen. De kosten van klein onderhoud (zonder meerjarig nut) brengen wij rechtstreeks ten laste van de resultatenrekening. Voor de kosten van groot onderhoud hebben wij een voorziening gevormd, het Egalisatiefonds Groot Onderhoud Scholen. Op basis van het meerjarig onderhoudsplan wordt een vast bedrag gedoteerd aan de voorziening en de werkelijke uitgaven worden aan de voorziening onttrokken.
- Gemeentelijke gebouwen. De kosten van klein onderhoud (zonder meerjarig nut) brengen wij rechtstreeks ten laste van de resultatenrekening. Voor wat betreft het groot onderhoud (met meerjarig nut), dit zijn vervangingen van delen van gebouwen, passen wij de zogenaamde componentenmethode toe. Als componenten onderscheiden wij daarbij onder andere installaties (afschrijving in 15 jaar) en het bouwkundige deel (afschrijving in 50 jaar). De kosten van schilderwerk worden, ook als het gaat om schilderbeurten met meerjarig effect, rechtstreeks ten laste van de resultatenrekening gebracht. Een uitzondering wordt gevormd door het schilderwerk aan gymzalen, waarvoor wij een voorziening

gevormd hebben om de onderhoudskosten te egaliseren. Met ingang van 2012 loopt ook het groot onderhoud van het nieuwe raadhuis via de voorziening. In het kader van de Nota Reserves en Voorzieningen 2011 (opgenomen in de Voorjaarsnota 2011) heeft u het principe-besluit genomen om voor zowel het groot bouwkundig- als schilderonderhoud van alle gebouwen over te schakelen op de voorzieningen-methode.

- Openbaar groen. Wij brengen alle onderhoudskosten van openbaar groen rechtstreeks ten laste van de resultatenrekening.
- Openbare verlichting: klein onderhoud aan lichtmasten wordt rechtstreeks ten laste van de resultatenrekening gebracht. Vervangingsinvesteringen worden afgeschreven in 25 jaar.

Om een indicatie te geven van de onderhoudskosten in 2011 presenteren wij hieronder een overzicht van de kapitaallasten per doelgroep:

(Bedragen x € 1.000)

Doelgroep	Begrote kapi- taallasten 2011	Werkelijke kapi- taallasten 2011
Doelgroep Inwoners	183	183
Doelgroep Jongeren	1.545	1.545
Doelgroep Gebruikers zorg	0	0
Doelgroep Culturele klanten	202	511
Doelgroep Eigenaren en huurders	108	108
Doelgroep Gebruikers publieke ruimten	2.714	2.714
Doelgroep Economische klanten	45	45
Bedrijfsvoering en algemene dekkingsmiddelen	277	281
Totaal	5.074	5.387

Paragraaf Financiering

Wat wilden wij bereiken?

De financieringsactiviteiten komen erop neer dat wij de limiet voor het aantrekken van kort geld (in Fido-termen: de kasgeldlimiet) tot het maximum benutten. Deze kasgeldlimiet is het wettelijke maximum aan leningen met een looptijd korter dan een jaar (waaronder ook begrepen worden debetstanden op bankrekeningen). Om de rentelast op de vaste schulden (leningen met een looptijd langer dan een jaar) binnen de wettelijke randvoorwaarden zo stabiel en laag mogelijk te houden hebben wij ervoor gekozen om binnen de grenzen van de renterisiconorm een zo groot mogelijk deel van de lange financieringsbehoefte te dekken uit leningen met een looptijd van een jaar en de rest uit leningen met een looptijd van 25 jaar. De renterisiconorm die is opgenomen in de Wet Fido houdt in dat wij in een jaar niet meer dan een bedrag gelijk aan 20% van de lasten in de begroting af mogen lossen.

Wanneer zouden wij tevreden zijn?	2008	2009	2010	2011	2011
Indicator	realisatie	realisatie	realisatie	realisatie	be-groot
Gemiddelde rente op nieuw opgenomen langlopende leningen	4,9%	3,57%	2,95%	3,66%	4,08%
Gemiddeld opgenomen kortlopende gelden (in € 1.000)	2.100	430	2.500	1.385	2.900
Rente op kortlopende gelden	4,75%	3,4%	0,92%	1,50%	2,50%
Saldo renteomslag in % van begrotingsuitgaven	1,7%	0,7%	1,6%	0,8%	1,9%

Toelichting op de indicatoren

- *Gemiddelde rente: ons doel is om het gemiddelde rentepercentage ook op lange termijn zo laag en zo stabiel mogelijk te houden.*
- *Opgenomen kortlopend geld: kortlopend geld is het goedkoopste; het weergegeven bedrag voor 2010 is gelijk aan het benodigde bedrag dat voortvloeit uit de prognosebalans in paragraaf 6.3 van deze begroting.*
- *Saldo renteomslag: dit is het saldo van de rente die wij toerekenen aan producten (zie hierna) en de rente die wij betalen. In principe willen wij de betaalde rente toerekenen. Het niet of teveel toegerekende saldo mag niet groter zijn dan 2% van het begrotingsuitgaven.*

Op 30 januari 2012 heeft u de Beleidsnotitie Weerstandsvermogen en Schuldenpositie vastgesteld. Daarbij heeft u ook doelen vastgelegd met betrekking tot de volgende schuldkengetallen:

- Netto-schuld / exploitatie. Dit is de netto-schuld als percentage van het totaal van de inkomsten in de resultatenrekening.
- Debt ratio. Dit is het deel van het balanstotaal dat gefinancierd wordt met schulden.

Als doel heeft u voor beide kengetallen vastgesteld dat ze zich uiterlijk in 2022 in de zogeheten groene zone bevinden. Dit houdt in dat de netto-schuld / exploitatie dan op maximaal 110% mag liggen en dat de debt ratio dan lager dient te liggen dan 80%. In de beleidsnotitie is gemeld dat in de Voorjaarsnota 2012 zal worden aangegeven hoe dit doel bereikt zal worden. De kengetallen zullen in zowel de begroting als het jaarverslag worden vermeld.

Wat hebben wij gedaan en wat heeft het gekost?

Calculatorische rentevoet en saldo renteomslag

Zowel in de begroting als in de jaarrekening hebben wij een calculatorische rente van 5,3% op het geïnvesteerd vermogen gehanteerd. Dit vermogen is geïnvesteerd in onze bezittingen en die dragen op hun beurt weer bij aan onze producten, die in de exploitatiebegroting zijn weergegeven. Via de kapitaallasten rekenen wij deze rente toe aan de producten. Ons doel is de calculatorische rentevoet zo min mogelijk te laten fluctueren om de begroting zo stabiel mogelijk te houden. Het is dus de uitdaging om de werkelijke rentelasten niet meer

te laten bedragen dan 5,3%. In 2011 is dit goed gelukt: het gemiddelde rentepercentage op de gehele vaste leningenportefeuille bedroeg 4,9%.

In 2011 was sprake van een voordelig saldo renteomslag van € 309.000. Per saldo is er dus teveel rente toegerekend aan de producten. Uitgedrukt in een percentage van de lasten in de resultatenrekening was de afwijking 0,8 %. Dit is binnen de norm van 2%.

De aflossingen en aantrekkingen van vaste schulden

In de financieringsparagraaf van de begroting 2011 hebben wij een financieringsbehoefte becijferd van € 16,1 miljoen, waarvan € 6,8 miljoen herfinanciering van aflossingen op de leningportefeuille per 1 januari 2011. In werkelijkheid hebben in 2011 € 11,0 miljoen aange-trokken en € 6,8 miljoen afgelost. De lager dan verwachte financieringsbehoefte ontstond door een lager dan gepland investeringstempo.

De limiet voor het aantrekken van kort geld

Onze kasgeldlimiet, dat wil zeggen het wettelijke maximum aan aan te trekken kortlopende middelen (< 1 jaar), bedroeg € 2.877.000. In geen enkel kwartaal werd deze kasgeldlimiet overschreden. Zie de onderstaande tabel.

(Bedragen x € 1.000; bij een min-bedrag is er geen sprake van netto vlottende schuld, maar van netto vlottende middelen)

Jaar 2011, kwartaal:	Netto vlottende schuld (gemiddeld in het kwartaal)
1e	-272
2e	2.240
3e	1.355
4e	2.215

De rentepercentages voor de financieringsbehoefte en de rentelasten op de financieringsportefeuille

In de begroting gingen wij uit van afdekken van de totale (lange) financieringsbehoefte van € 16,1 miljoen door middel van een 1-jarige lening (leningen van 1 jaar en langer zijn in termen van de Wet Fido langlopende leningen) van € 3,4 miljoen (21% van de totale financieringsbehoefte) en een 25-jarige lening van € 12,7 miljoen (79%). De keuze was om een zo groot mogelijk deel van de financieringsbehoefte in te vullen met een zo kort mogelijke looptijd, aangezien kortlopend geld goedkoper was. Gezien de renterisiconorm was € 3,4 miljoen het maximum dat 1-jarig kon worden aangetrokken. In werkelijkheid hebben we in totaal € 11,0 miljoen aangetrokken, waarvan € 3,3 miljoen als 1-jarige lening en € 7,7 miljoen aan 25-jarige lening. Wij gingen uit van begrote percentages voor deze aan te trekken leningen van respectievelijk 2,50% en 4,50%, oftewel een gewogen gemiddelde van 4,08%. De werkelijke percentages bedroegen 1,58% voor de 1-jarige lening en 4,55% voor de 25-jarige lening. Het gewogen gemiddelde rentepercentage van deze nieuwe leningen lag op 3,66%. De rente op de nieuwe leningen lag dus lager dan voorzien.

De renterisiconorm

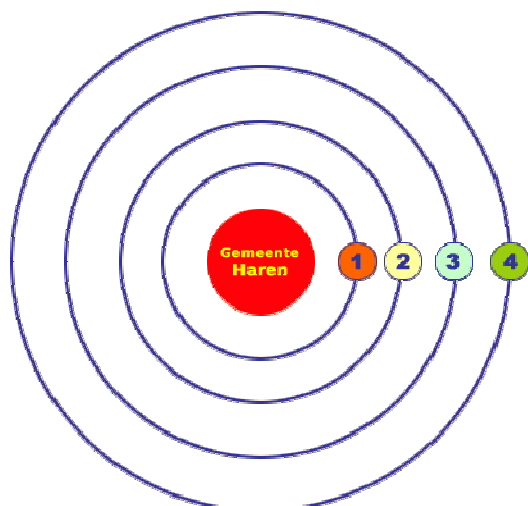
Sinds 1 januari 2009 is in de Wet Fido vastgelegd dat de aflossingen op vaste schulden in een bepaald jaar maximaal 20% mogen belopen van de totale lasten in de begroting. Voor Haren kwam dit in 2011 neer op een maximale aflossing van € 6.770.000. In werkelijkheid hebben wij € 6.751.000 afgelost.

De schuldenpositie

Het verloop van de schuldkengetallen in de afgelopen 4 jaar was (op realisatiebasis) als volgt:

Jaar:	2008	2009	2010	2011
Netto-schuld/exploitatie	185%	197%	165%	199%
Debt ratio	93%	92%	90%	92%

Paragraaf Verbonden partijen

Een groot aantal van de gemeentelijke doelstellingen wordt niet alleen door de gemeentelijke organisatie zelf, maar ook door of in samenwerking met anderen gerealiseerd. De relatie tussen de gemeente en deze 'anderen' kan sterk verschillen. Wij kunnen rond de gemeentelijke organisatie een aantal schillen zien. Het dichtst bij de gemeentelijke kern ligt dan de schil met de organisaties waarvoor de gemeente een financieel risico draagt en ook bestuurlijk (mede) verantwoordelijk is (1). Binnen deze schil liggen de gemeenschappelijke regelingen. Meer naar buiten toe komen wij bij de privaatrechtelijke rechtspersonen met een gemeentelijke deelname (2). Vervolgens zijn er de privaatrechtelijke rechtspersonen die financieel

van de gemeente afhankelijk zijn en die geen bijdrage aan het realiseren van de gemeentelijke doelstellingen kunnen realiseren zonder een gemeentelijke subsidie (3). Met de meeste van deze instellingen hebben wij meerjarige budgetcontracten afgesloten, die ons ook verplichten tot het betalen van wachtgeldvergoedingen bij vermindering van de subsidie. Tenslotte zijn er de derden die incidenteel worden ingehuurd voor het leveren van producten en diensten (4). Binnen deze laatste categorie zouden wij dan nog weer een onderscheid kunnen maken tussen de leveranciers waar wij een vaste relatie mee onderhouden en de overige leveranciers.

Per doelgroep resulteert bovenstaande indeling in het volgende overzicht van verbonden partijen:

Partijen	Bijdrage 2011 in €	Meer informatie
Doelgroep Inwoners		
<i>Categorie 1:</i>		
Vereniging Groninger Gemeenten (VGG)	11.850	www.groningergemeenten.nl
Vereniging Bestuursacademie Nederland	geen	www.verenigingban.nl
Vereniging Nederlandse Gemeenten (VNG),	25.587	www.vng.nl
Centrum voor Automatisering Noord Nederland (CEVAN) (in liquidatie)	1.852	
Eems Dollard Regio.	2.491	www.edr-org.de
Het product Handhaving & Toezicht Kinderopvang kunnen wij niet realiseren zonder samenwerking in de gemeenschappelijke regeling Hulpverlening en Openbare Gezondheidszorg Groningen.	32.331	www.hulpverleningsdienstgroningen.nl
Een lichte vorm van samenwerking bestaat er met het Meerschop Paterswolde voor de invulling van de klachtencommissie.	-804	www.meerschop-paterswolde.nl
Doelgroep Gebruikers sociale voorzieningen		
<i>Categorie 1:</i>		
Wij zijn aangesloten bij de gemeenschappelijke regeling Trio voor de realisering van een deel van de plaatsingen in de sociale werkvoorziening.	1.092.546	www.trio-bedrijven.nl

<i>Categorie 3:</i>		-
Wij hebben de uitvoering van schuldhulpverlening uitbesteed aan de Gemeentelijke Kredietbank in Assen.	56.188	www.degkb.nl
Voor het product Werkloosheids / Werkgelegenheidsprojecten (sociaal activeren) maken wij gebruik van de diensten van de Stichting Torion.	17.952	www.torion.nl
<i>Categorie 4:</i>		
In de sfeer van de uitkeringen hebben wij samen met het CWI een ketenverantwoordelijkheid.		www.werk.nl
		-
Doelgroep Jongeren		-
<i>Categorie 1:</i>		
Het product Centrum Jeugd & Gezin kunnen wij niet realiseren zonder samenwerking in de gemeenschappelijke regeling Hulpverlening en Openbare Gezondheidszorg Groningen.	361.581	www.hulpverleningsdienstgroningen.nl
<i>Categorie 3:</i>		
Voor het jongerenwerk maken wij gebruik van de diensten van de Stichting Torion.	192.508	www.torion.nl
Wij hebben een meerjarig contract met de Stichting Kinderopvang Haren ten behoeve van het peuterspeelzaalwerk.	77.257	www.kinderopvangharen.nl
Het product Centrum Jeugd & Gezin kunnen wij deels realiseren door samenwerking met de Stichting Noordermaat.	10.080	www.noordermaat.nl
Voor het uitvoeren van het basisonderwijs hebben wij samen met de gemeente Tynaarlo de stichting Baasis opgericht.		www.baasis.nl
		-
Doelgroep Gebruikers zorg		-
<i>Categorie 1:</i>		
Het product gezondheidszorg wordt bijna helemaal gerealiseerd via onze deelname aan de gemeenschappelijke regeling Hulpverlening en Openbare Gezondheidszorg Groningen	229.604	www.hulpverleningsdienstgroningen.nl
Bijdrage veiligheidshuis 2011 aan Vereniging Groninger Gemeenten (VGG)	6.425	www.groningergemeenten.nl
<i>Categorie 3:</i>		
Wij hebben meerjarige subsidiecontracten met de Stichting Torion (ouderenzorg), de Stichting Noordermaat (algemeen maatschappelijk werk) en de Stichting Torion / Stichting Vluchtelingenwerk (zorg voor vluchtelingen).	627.327	www.torion.nl www.noordermaat.nl www.vwpg.nl
		-
Doelgroep Culturele klanten		-
<i>Categorie 2:</i>		
Wij zijn financieel betrokken bij de St. Kunstgrasveld Haren	24.277	
<i>Categorie 3:</i>		
Wij hebben een subsidiecontract met de Stichting Torion (vrijwilligers, Buurt-Onderwijs-Sport).	88.790	www.torion.nl

Er zijn meerjarige subsidieafspraken met de Openbare Bibliotheek en de dorps- en wijkaccommodaties in Glimmen, Onnen, Noordlaren en Oosterhaar.	657.215	www.mijneigenbibliotheek.nl/haren www.pb-glimmen.nl/dorpshuis.php www.detiehof.nl
Doelgroep Eigenaren en huurders		
<i>Categorie 1:</i>		
De producten openbare orde en veiligheid en brandweezorg kunnen wij niet realiseren zonder samenwerking in de gemeenschappelijke regeling Hulpverlening en Openbare Gezondheidszorg Groningen.	214.968	www.hulpverleningsdienstgroningen.nl
De afvalinzameling is gebaseerd op onze deelname in de gemeenschappelijke regeling Afvalverwijdering Regio Centraal Groningen.	622.282	www.arcg.nl
Voor het welstandstoezicht is de gemeente aangesloten bij de Stichting Libau.	38.337	www.libau.nl
Voor de ontwikkeling van woningbouw in Haren-Noord hebben wij samen met twee bedrijven de GEM Haren Noord CV opgericht.	-841.837	
Doelgroep Gebruikers publieke ruimten		
<i>Categorie 1:</i>		
Via onze deelname aan de gemeenschappelijke regelingen Meerschop Paterswolde en Zuidlaardermeer bieden wij onze inwoners recreatieve voorzieningen.	117.173	www.meerschop-paterswolde.nl
<i>Categorie 4:</i>		
Met een aantal bedrijven zijn afspraken gemaakt over het oplossen van calamiteiten met betrekking tot civieltechnische werken, installaties en elektra, glas- en schilderwerk, grote installaties en luchtbehandeling, bouwkundige werken, grondwerk en boomschades.	PM	
Doelgroep Economische klanten		
<i>Categorie 1:</i>		
Product Overige beschermende maatregelen (lijkschouwing) kunnen wij realiseren door samenwerking in de gemeenschappelijke regeling Hulpverlening en Openbare Gezondheidszorg Groningen.	5.059	www.hulpverleningsdienstgroningen.nl
Bedrijfsvoering		
<i>Categorie 1:</i>		
Bestuursdienstonderwijs, Bestuursacademie Nederland	11.775	www.bestuursacademie.nl
<i>Categorie 4:</i>		
Grote delen van onze bedrijfsvoering zijn gebaseerd op software van Getronics PinkRocade Local Government.	317.639	www.getronicspinkroccade.nl

De betrokkenheid per gemeenschappelijke regeling verschilt sterk. Bij de meeste regelingen hebben wij een zetel in het Algemeen Bestuur. Alleen bij de in liquidatie zijnde regeling CE-VAN is dat niet zo. Bij de regelingen Meerschop Paterswolde en Trio hebben wij ook zitting in het Dagelijks Bestuur. De duurste regelingen zijn de regeling Hulpverlening en Openbare Gezondheidszorg Groningen en het Meerschop Paterswolde. Op grond van het dualisme is er een beweging ingezet uitsluitend de leden van de colleges van burgemeester en wethouders te benoemen tot bestuursleden van gemeenschappelijke regelingen. In de praktijk hebben vanuit Haren alleen nog raadsleden zitting in het algemeen bestuur van het Meerschop Paterswolde.

Regelingen met grote financieel afbreukrisico zijn de Afvalverwijdering Regio Centraal Groningen en Trio bedrijven. Foutieve inschattingen in de bedrijfsvoering leiden bij deze organisaties al snel tot forse incidentele of zelfs structurele bijdragen van de deelnemers. De regeling Hulpverlening en Openbare Gezondheidszorg Groningen heeft de grootste impact op onze begroting.

Paragraaf Grondbeleid

Wat willen wij bereiken?

Met ons grondbeleid willen wij een bijdrage leveren aan de gemeentelijke beleidsontwikkeling: realisering van woningbouw, infrastructuur en gemeenschappelijke voorzieningen. Het grondbeleid moet er toe bijdragen dat de beleidsontwikkeling op de door de gemeente gewenste wijze tot stand komt (bijvoorbeeld soort woningbouw).

Wanneer zijn wij tevreden?

- Als het ontwerp Raadhuisplein/Haderaplein gereed is.
- Als alle kavels van Onnen Kooi/Hekman verkocht zijn.
- Als op het Nesciopark met de uitgifte van kavels voor de eerste bedrijven is gestart en de tijdelijke parkeervoorziening is gerealiseerd.
- Als een start is gemaakt met de bouw van het eerste deelgebied in Haren Noord en het bestemmingsplan voor het volgende deelgebied in procedure is gebracht.
- Als in het Komplan is voltooid.
- Als voor de ontwikkeling van het Hooiveld het ontwerpplan gereed is.
- Als het stedenbouwkundig plan voor het Stationsgebied is afgerond.

Hebben wij bereikt wat wij wilden?

Raadhuisplein en Haderaplein

Omwille van de optimalisatie op stedenbouwkundig en financieel vlak zijn diverse mogelijkheden verkend. Daarbij zijn zaken duidelijker geworden, maar is ook gebleken dat blijvende onzekerheden maken dat het in deze tijd te risicovol is om op basis van eigen (theoretische) inschattingen/berekeningen een kaderstelling vast te stellen. Met de vaststelling van een kader/ontwerp liggen ook de financiële marges vast. Daarom is besloten de markt te betrekken bij de optimalisatie en is een marktconsultatie gestart. Deze heroriëntatie leidt tot vertraging. Er wordt vooralsnog gestreefd naar bepaling van een definitief kader voor de zomer van 2012 en u dit kader voor vaststelling aan te bieden. Aansluitend zou de aanbesteding kunnen worden gestart, wat in de eerste weken van 2013 zou kunnen leiden tot een definitief plan inclusief bieding voor de ontwikkeling. De klankbordgroep wordt op de hoogte gehouden van het proces en staat tot nu toe positief tegenover de ontwikkelingen.

Grondexploitatie Onnen Kooi/Hekman

De optie op twee van de vijf kavels is teruggegeven. Dit heeft gevolgen gehad voor de afzet van de kavels. Door deze vertraging is het niet gelukt de kavels af te stoten. De lijst met belangstellenden is volledig doorlopen en in onze eigen administratie zijn geen mogelijke kandidaten meer. De kavels zullen binnenkort via de plaatselijke makelaardij worden aangeboden.

Nesciopark

In de zomer heeft Onix het afgeslankte stedenbouwkundige masterplan afgerond. Parallel aan dit proces hebben gesprekken plaatsgevonden met de gemeente en provincie Groningen over een mogelijke uitbreiding van het transferium. Dit heeft meer tijd in beslag genomen dan verwacht, waardoor de terugkoppeling naar u later zal moeten plaatsvinden. Wij verwachten dat in 2012 een keuze zal worden gemaakt over de wijze waarop wij Nesciopark verder willen ontwikkelen.

Haren Noord

De eerste woningen in deelgebied 3 zijn in 2011 betrokken. De verkoop van zowel de vrije sector kavels als de projectmatige bouw verlopen buitengewoon voorspoedig. De laatste fase van de verkoop is inmiddels opgestart en de verwachting is dat ook deze verkopen goed zullen lopen.

De eerste workshops voor de ontwikkeling van het stedenbouwkundig plan voor deelgebied 5 en 6 zijn geweest en naar verwachting zal de bestemmingsplanprocedure voor dit deel in 2012 worden opgestart. In deze fase van de planvorming wordt ondermeer gesproken met het regio comité (belangenvereniging) en de provincie Groningen.

Komplan

De laatste fase van het Komplan is fase 5 "De Molen". De grond voor de realisatie van een restaurant zijn verkocht en in 2012 zal de procedure voor de bouw worden opgestart.

Onnen Hooiveld/Elshof

Het in 2010 genomen besluit om samen met KUUB de locatie Hooiveld te ontwikkelen in de vorm van CPO (Collectief Particulier Opdrachtgeverschap) heeft geleid tot een stedenbouwkundig plan voor Hooiveld, waarbij ook de locatie Elshof is betrokken. Met de provincie is mondeling overeenstemming bereikt over het plan. Het plan behelst de realisatie van twee keer twaalf woningen. Daarmee hebben wij de doelstelling voor 2011 bereikt.

Stationsgebied

In september zijn conform de doelstelling voor 2011 het stedenbouwkundig plan en een bijgewerkte grondexploitatie vastgesteld. Aansluitend hierop loopt een aantal parallelle trajecten, met name gericht op het definitief maken van afspraken met Woonborg (sociaal plan voor huidige bewoners Walstroflat), NS-Poort (vooruit getrokken realisatie P+R) en ProRail (aanpak Station; inclusief tunnel). Daarnaast zal in de komende periode worden gewerkt aan het opstellen van een bestemmingsplan, zodat over circa anderhalf jaar gestart kan worden met de bouwwerkzaamheden.

Westerse Drift

In 2011 heeft Draaijer+partners in opdracht van ons een haalbaarheidsonderzoek gedaan voor de bouw van een nieuwe accommodatie voor onze brandweer en de buitendienst. Het onderzoek had als uitgangspunt dat brandweer en buitendienst samen op de huidige locatie (Westerse Drift) blijven en te kijken of er opbrengst kan worden gegenereerd. Draaijer+partners adviseert te kiezen voor een scenario waarin de bestaande gebouwen worden hergebruikt, waarbij de uitrukhuis nieuw wordt gebouwd om aan de wettelijke afmetingen te voldoen en de kantine grootschalig wordt gerenoveerd om de uitstraling te verbeteren. Om opbrengst te genereren wordt woningbouw als meest reële optie beschouwd. Woningbouw heeft echter als risico dat door wijzigingen in milieuregelgeving en verscherpte veiligheids-eisen de brandweer en de buitendienst hun taak niet meer kunnen uitoefenen zonder de leefbaarheid van de woonomgeving aan te tasten. Er is momenteel geen budget beschikbaar voor nieuwbouw.

In 2011 is een wetsvoorstel ingediend voor verplichte regionalisering van de brandweer. Onduidelijk is nog wat dit zal betekenen voor de eindverantwoordelijkheid over de brandweerlocatie (plek, investeringskosten en beheer). Verdere planvorming moet daarom in samspraak met de regio plaatsvinden. De regio heeft groen licht gegeven om de nieuwbouwplannen verder te ontwikkelen.

Financiële gevolgen exploitaties

Een overzicht van de op dit moment verwachte resultaten van de grondexploitaties en de verwerking daarvan in de jaarrekening/begroting:

Tabel verwachte resultaten grondexploitaties (bedragen x € 1.000)

Grondexploitatie	Verwacht resultaat	Resultaat verwerkt in:
<i>In exploitatie:</i>		
Komplan	362 (verlies)	Jaarrekeningen t/m 2010: 313 (verlies); jaarrekening 2011: 49 (verlies).
Raadhuisplein/Haderaplein	3.303 (winst)	Begroting 2012: 3.569 (te realiseren winst per 1 januari 2015)
Onnen Kooi-Hekman	665 (verlies)	Jaarrekeningen t/m 2010: 508 (verlies); jaarrekening 2011: 157 (verliesvoorzie- ning)
Nesciopark	4 (winst)	Niet.
Haren Noord	N.v.t., Haren Noord is een grondexploita- tie van GEM Haren Noord C.V.	Niet van toepassing.
Stationsgebied	4 (winst)	Niet.
<i>Nog niet in exploitatie:</i>		
Onnen Hooiveld	600 (verlies)	Jaarrekeningen t/m 2010: 400 (verlies); jaarrekening 2011: 200 (verliesvoorzie- ning).
Kerklaan/Kromme Elleboog	65 (verlies)	Jaarrekening 2011: 65 (verliesvoorzie- ning)

In bovenstaande tabel zijn de boekwinsten op de inbreng van eigen gronden in de grondexploitaties buiten beschouwing gebleven. Het betreft Haren Noord en Nesciopark. Zie hiervoor de toelichting op de balans in de jaarrekening.

Jaarrekening 2011 Gemeente Haren

Balans per 31 december 2011

voor (niet-begrote) resultaatsbestemming
bedragen in duizenden euro's

ACTIVA

	31-12-2011		31-12-2010		prognose 31-12-2011
VASTE ACTIVA					
Materiële vaste activa		65.908		60.648	
Investerings met economisch nut	55.729		50.975		
Investerings met maatschappelijk nut	10.180		9.673		
Financiële vaste activa		1.130		969	
Kapitaalverstrekkingen aan deelnemin- gen	92		92		
Langlopende leningen u/g	801		766		
Overige uitzettingen	29		21		
Bijdragen aan activa van derden	208		89		
Totaal vaste activa		67.038		61.617	71.200
VLOTTENDE ACTIVA					
Voorraden		16.094		15.930	
Niet in exploitatie genomen bouwgron- den	836		1.062		
Onderhanden werk grondbedrijf	15.253		14.866		
Grond- en hulpstoffen	5		3		
Uitzettingen		4.176		4.139	
Vorderingen op openbare lichamen	2.562		3.006		
Overige vorderingen	1.354		839		
Rekeningen-courant niet-fin. inst.	260		294		
Overlopende activa		2.556		3.036	
Nog te ontv. overheidssubsidies	28		0		
Overige overlopende activa	2.528		3.036		
Liquide middelen		59		62	
Totaal vlottende activa		22.885		23.168	14.500
BALANSTOTAAL		89.923		84.784	85.700

PASSIVA

	31-12-2011		31-12-2010		prognose 31-12-2011
EIGEN VERMOGEN		7.190		8.310	7.600
Algemene risico reserve	0		1.750		
Algemene reserve	1.175		1.312		
Bestemmingsreserves	7.167		4.094		
Saldo boekjaar	-1.152		1.154		
VOORZIENINGEN		1.263		712	700
Verplichtingen, verliezen en risico's	640		234		
Onderhoud	623		478		
VASTE SCHULDEN		56.568		52.319	61.700
Onderhandse leningen binnenl. banken	56.563		52.314		
Onderhandse leningen binnenl. pensioenfondsen en verzekeraars	0		0		
Waarborgsommen	5		5		
Totaal vaste passiva		65.022		61.342	70.000
VLOTTENDE PASSIVA					
Vlottende schulden		6.534		6.059	
Kasgeldleningen	0		1.400		
Bank- en giroaldi	2.504		812		
Overige schulden	4.030		3.847		
Overlopende passiva		18.367		17.384	
Nog te besteden subsidies	1.594		2.482		
Overige overlopende passiva	16.773		14.901		
Totaal vlottende passiva		24.902		23.443	15.700
BALANSTOTAAL		89.923		84.784	85.700

Verstreckte garanties op geldleningen (bruto)

24.966

25.044

Af: ontvangen contra-garanties geldleningen

11.000

11.000

Verstreckte garanties (netto)

13.966

14.044

Grondslagen voor waardering en resultaatbepaling

Inleiding

De jaarrekening is opgemaakt met inachtneming van de voorschriften die het Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten (BBV) daarvoor geeft.

Waarderingsgrondslagen

Immateriële activa

De immateriële vaste activa worden gewaardeerd tegen de verkrijgings- c.q. vervaardigingsprijs verminderd met de afschrijvingen en de waardeverminderingen die naar verwachting duurzaam zijn. Uitsluitend kosten van onderzoek en ontwikkeling gerelateerd aan één bepaald vast actief kunnen worden geactiveerd. Afschrijving vindt plaats in vijf jaar. Op afsluitkosten, agio en disagio wordt door ons niet afgeschreven. Uitgaven hiervoor worden rechtstreeks ten laste van de resultatenrekening gebracht.

Materiële vaste activa

Deze materiële vaste activa worden gewaardeerd tegen de verkrijgings- c.q. vervaardigingsprijs. Specifieke investeringsbijdragen van derden worden op de desbetreffende investering in mindering gebracht, waarbij wordt afgeschreven op het saldo. Er wordt afgeschreven vanaf 1 januari volgend op het jaar van ingebruikneming en wij schrijven altijd af tot 0. De afschrijvingstermijn is afhankelijk van de verwachte levensduur. Dat is de tijd dat de activa een bijdrage leveren aan de totstandkoming van onze producten. Wij schrijven lineair af.

De afschrijvingstermijnen van de activa variëren (per activaklasse) van 3 tot 50 jaar en zijn vastgelegd in de Financiële verordening gemeente Haren die door de raad is vastgesteld op 14 december 2009. De gehanteerde afschrijvingstermijnen bedragen:

50 jaar: rioleringen, nieuwbouw, woonruimten, bedrijfsgebouwen en begraafplaatsen;

40 jaar: renovatie en restauratie woonruimten en bedrijfsgebouwen;

30 jaar: (water)wegen en parkeerterreinen;

25 jaar: lichtmasten;

20 jaar: renovatie sportvelden- en vloeren, fietspaden, voetpaden, verkeerslichten, vaartuigen en groot onderhoud woonruimten en gebouwen;

15 jaar: technische installaties in bedrijfsgebouwen;

10 jaar: veiligheidsvoorzieningen bedrijfsgebouwen, kantoormeubilair, schoolmeubilair, aanleg tijdelijke terreinwerken, noodgebouwen, bijzondere voertuigen (brandweer- en vuilnisauto's), containers, materieel gemeentewerken, rioolpompen, specifieke machines gemeentewerken (nat-zoutstrooiers, onkruidborstelmachines e.d.) en specifieke brandweeruitrusting;

5 jaar: personenauto's, gewone bedrijfsauto's, aanhangers, normale (veelgebruikte) machines gemeentewerken, muziekinstrumenten, luchtfoto's, verbindingsapparatuur, tijdregistratiesystemen en gereedschappen;

3 jaar: automatiseringsapparatuur en software.

Op grond wordt niet afgeschreven. Indien er sprake is van duurzame waardevermindering vindt afwaardering plaats.

Volledigheidshalve vermelden wij dat op investeringen die vóór 2004 gedaan zijn soms extra is afgeschreven zonder economische noodzaak (ter verlichting van toekomstige lasten). Ook zijn in voorkomende gevallen reserves op dergelijke investeringen afgeboekt.

Investerings met maatschappelijk nut worden in principe door ons geactiveerd. Wel is door de raad vastgelegd dat geactiveerd (groot) onderhoud moet worden afgeboekt als daar budgettaire ruimte voor is (motie 'Activeren' aangenomen tijdens de behandeling van de beleidsbegroting 2003 op 11 november 2002). Door de invoering van het BBV per 1 januari 2004 is afboeken alleen nog mogelijk als het gaat om activa met maatschappelijk nut. Activa met economisch nut mogen alleen nog worden afgeboekt als er sprake is van een duurzame waardevermindering.

Concreet betekent dit dat eventuele budgettaire ruimte voor afboekingen gebruikt zal worden voor het afboeken van wegenonderhoud.

Bijdragen aan activa in eigendom van derden worden gewaardeerd op het bedrag van de verstrekte bijdragen, verminderd met de afschrijvingen. De verleende bijdragen worden afgeschreven in de periode waarin het betrokken actief van de derde op basis van de door de gemeente gestelde voorwaarden moet bijdragen aan de publieke taak.

Financiële vaste activa

De balanspost Kapitaalverstrekkingen aan deelnemingen heeft betrekking op participaties in het aandelenkapitaal van NV's en BV's. Waardering vindt plaats tegen de verkrijgingsprijs van de aandelen. Indien de waardering van de aandelen onverwacht structureel mocht dalen tot onder de verkrijgingsprijs zal afwaardering plaatsvinden. Tot dusver is een dergelijke afwaardering niet noodzakelijk gebleken. De actuele waarde ligt ruim boven de verkrijgingsprijs. De langlopende leningen uitstaande gelden en de overige uitzettingen worden door ons gewaardeerd tegen nominale waarde, eventueel verminderd met een voorziening voor oninbaarheid.

Vorraden

De nog niet in exploitatie genomen gronden zijn gewaardeerd tegen verkrijgingsprijs, dan wel lagere marktwaarde. Er wordt geen rente bijgeschreven op de boekwaarde van deze voorraden.

Het onderhanden werk van het grondbedrijf wordt gewaardeerd tegen verkrijgings- of vervaardigingsprijs, vermeerderd met een renteopslag over het geïnvesteerd vermogen. Hierop worden ontvangsten uit verkoop en bijdragen van derden in mindering gebracht. Indien een deel van de kosten wordt gedekt uit een voorziening of uit een reserve, dan loopt dit altijd via de resultatenrekening. Als de marktwaarde lager ligt dan de aldus berekende waarde, dan vindt afwaardering plaats tot marktwaarde. In de resultaatbepalingsgrondslagen staat vermeld wanneer winst wordt genomen.

De voorraden grond- en hulpstoffen zijn gewaardeerd tegen hun verkrijgingsprijs.

Uitzettingen

De vorderingen zijn opgenomen tegen hun nominale waarde onder aftrek van eventuele noodzakelijk geachte voorzieningen wegens oninbaarheid.

Overige balansposten

Alle overige balansposten zijn opgenomen tegen hun nominale waarde.

Resultaatbepalingsgrondslagen

Het resultaat wordt bepaald als het verschil tussen baten en lasten.

Onder baten worden verstaan:

- de vergoedingen van het Rijk voor het functioneren van de gemeentelijke overheid en voor de uitvoering van een aantal specifieke taken;
- de belastingopbrengsten uit de heffing van onroerende zaak belasting;
- de geheven leges en retributies voor specifieke overheidstaken die de gemeente uitvoert (o.m. reiniging en burgerzaken);
- het rendement op bezittingen (rente, dividenden, huren en pachten);
- het rendement op geïnvesteed eigen vermogen (interne rentevoet 5,3%);
- de vergoedingen voor specifieke producten en diensten, die de gemeente levert;
- het batig saldo kostenplaatsen en renteomslag (zie hierna).

Onder lasten worden verstaan:

- de direct aan onze producten toe te rekenen kosten;
- de afschrijvingslasten;
- de lasten van de gemeentelijke organisatie;
- de rentelasten.

De afschrijvingslasten worden bepaald met inachtneming van de hiervoor vermelde waardeeringsgrondslagen voor de immateriële en materiële vaste activa. Wij beginnen met het afschrijven van activa in het jaar volgend op aanschaf, respectievelijk realisatie.

De toerekening van de lasten van de gemeentelijke organisatie (personeels- en organisatiekosten) gebeurt ofwel via de deelmethode (de lasten worden percentagegewijs toegerekend aan specifieke producten) ofwel via de integrale kostentoerekeningsmethode. De door de medewerkers gepleegde inzet wordt vertaald in gewerkte uren per product. Deze uren worden vermenigvuldigd met een voorcalculatorisch - van tevoren bepaald - tarief. Het totaal van de gewerkte uren maal het tarief moet de lasten van de gemeentelijke organisatie dekken. Een tekort of overschot wordt als last, respectievelijk bate, verantwoord bij de bedrijfsvoering onder het product 293 'saldo kostenplaatsen'.

De rentelasten worden met een voorcalculatorisch percentage (van 5,3%) berekend over het geïnvesteed vermogen in immateriële, respectievelijk materiële vaste activa en de onderhanden werken van het grondbedrijf. Deze gecalculeerde rentelast wordt toegerekend aan de producten waar bovengenoemde activa aan bijdragen, volgens de systematiek die ook geldt voor de afschrijvingen (zie hierboven). Een eventueel voordelig of nadelig verschil met de werkelijke rentelasten wordt als bate, respectievelijk als last, verantwoord in de technische producten onder het product 303 'saldo renteomslag'.

Voor de exploitaties van het grondbedrijf gelden bovengenoemde grondslagen voor resultaatbepaling. De resultaten worden gepresenteerd in de resultatenrekening. Verliezen op exploitaties worden genomen wanneer zij voorzienbaar zijn. Winsten worden genomen als de exploitaties, of zelfstandige delen daarvan zijn gerealiseerd. Van dit laatste wordt afgevoerd indien er op balansdatum sprake is van een negatieve boekwaarde die de naar verwachting nog te maken kosten overtreft. In dat geval zal het verschil tussen beide grootteorden als tussentijdse winst worden genomen in het betreffende boekjaar. Het (verwachte) resultaat op grondexploitaties wordt in de toelichting op de balans en/of paragraaf Grondbeleid nader toegelicht.

Met betrekking tot het bedrag van de algemene uitkering uit het Gemeentefonds wordt in principe uitgegaan van de op het moment van afsluiting van de boeken laatst bekende, door het Ministerie van BZK verstrekte, specificatie. Hiervan wijken wij af als bij ons bekend is dat de in de specificatie voor de berekening van de uitkering gebruikte Harense volumes nog zullen worden aangepast (wij gaan dan uit van de door onszelf berekende volumes).

TOELICHTING OP DE BALANS

VASTE ACTIVA

Materiële vaste activa

De materiële vaste activa hebben het volgende verloop laten zien in 2011:

(Bedragen x € 1.000)

Boekwaarde per 1 januari 2011:	60.648
Bij: investeringsuitgaven 2011	7.972
Af: desinvesteringen 2011	2
Af: afschrijvingen 2011	2.709
Boekwaarde per 31 december 2011:	<u>65.909</u>

In 2011 zijn de volgende investeringen gedaan in materiële vaste activa (in de tabel zijn alle investeringskredieten groter dan € 100.000 afzonderlijk zichtbaar gemaakt):

(Bedragen x € 1.000)

Investering	Beschikbaar gesteld krediet	Besteed in 2011 incl. bijdragen van derden	Besteed tot en met 2011
Rioolwerkzaamheden 2010	750	406	766
Rioolwerkzaamheden 2011	852	61	61
Verv. rioolpompen en -gemalen 2010	218	60	100
Verv. rioolpompen en -gemalen 2011	218	7	7
Overige rioolinvesteringen	0	443	281
<i>Subtotaal rioolinvesteringen</i>	<i>2.038</i>	<i>977</i>	<i>1.215</i>
Groot onderhoud wegen 2010	600	116	600
Groot onderhoud wegen 2011	560	453	453
Maatregelen verkeersveiligheid 2010	180	121	302
Maatregelen verkeersveiligheid 2011	180	1	1
Tunnel Stationsgebied	2.451	0	0
Armaturen lichtmasten 2009	142	17	142
Armaturen lichtmasten 2010	142	136	140
Armaturen lichtmasten 2011	142	5	5
Herinrichten Kroonkampen	135	96	148
Groot onderhoud Meerweg	350	0	0
<i>Subtotaal wegeninvesteringen</i>	<i>4.882</i>	<i>945</i>	<i>1.791</i>
Herhuisv. Groninger Buitenschool	740	7	78
Onderwijsk. vernieuwingen 2007	202	0	0
Uitbreiding Peter Petersenschool	167	0	132
Herhuisvesting Zernike College	150	99	99
Uitbreiding Sint Nicolaasschool	475	45	45
Nieuwbouw Brede School	2.354	76	76
Uitbreiding De Borg	284	0	0
Overige onderwijsinvesteringen	94	95	95
<i>Subtotaal onderwijsinvesteringen</i>	<i>4.466</i>	<i>322</i>	<i>525</i>
Aanleg kunstgrasveld GHHC	598	9	598
Verplaatsing sport*	375	2.312	1655

Uitbreiding accommodatie VV Glimmen	160	0	228
Nieuwbouw raadhuis**	11.963	1.291	11.765
Vervanging inrichting raadhuis	100	100	100
Vervanging vaste inrichting raadhuis 2011	200	205	205
Vervanging noodstroomaggregaat	100	100	100
Vervangen SAP-server	170	13	160
Veegmachine	140	162	162
Tankautospuit brandweer	290	0	0
Vervanging parkeermeters	120	0	0
Vervanging stalen kozijnen oudbouw Clockhuijs	100	0	0
Herstructureren website	150	81	95
Installaties NEN 3140 aanp.	110	1	1
Scharlakenhof – zwembad***	0	581	581
Scharlakenhof – sporthal***	0	145	145
Overige investeringen in materiële vaste activa	3.379	728	1.303
<i>Subtotaal overige</i>	<i>17.955</i>	<i>5.728</i>	<i>16.998</i>
Totaal investeringen in materiële vaste activa	29.341	7.972	20.529

* Het investeringskrediet voor de verplaatsing van de sport van € 375.000 betreft het te activeren bedrag en is het saldo van investeringsuitgaven en diverse dekkingsmiddelen (bijdrage GEM Haren Noord, verkoop oud clubgebouw en afboeking van projectkosten ten laste van de gewone dienst). Dit is conform raadsbericht 2011-53 en de verwerking daarvan in de Bestuursrapportage 2011 en de Begroting 2012. Voor de details verwijzen wij naar het betreffende raadsbericht.

** Het hier vermelde bedrag van € 11.963.000 is het te activeren bedrag voor de nieuwbouw van het raadhuis. De hieruit vanaf 2012 voortvloeiende kapitaallasten worden deels afgedekt door de Bestemmingsreserve Nieuw Raadhuis. Het krediet is conform raadsbericht 2011-52 en de verwerking daarvan in de Bestuursrapportage 2011 en de Begroting 2012. Voor de details verwijzen wij naar het betreffende raadsbericht.

*** Dit betreft geen uitgaven, maar een overheveling vanuit de overlopende activa. Per 31 december 2010 stond er per saldo een bedrag van € 726.000 met betrekking tot Scharlakenhof op de balans onder de overlopende activa. In verband met het ontbinden van het koopcontract is het bedrag per 1 januari 2011 overgeheveld naar de materiële vaste activa en uitgesplitst in een boekwaarde van het zwembad (€ 581.000) en een boekwaarde van de sporthal (€ 145.000).

Stand openstaande (restant-)investeringsbudgetten ultimo 2011 (bedragen x € 1.000):

Tot en met 2011 ter beschikking gestelde openstaande budgetten	29.341
Ten laste van deze budgetten uitgegeven bedragen	<u>20.529</u>
Restant van de per 31 december openstaande budgetten	<u>8.812</u>

Het verloop van de materiële vaste activa per activaklasse ziet er als volgt uit:

(Bedragen x € 1.000)

Activaklasse	A	B	C	D	A+B-C-D
	Boekwaarde 1-1-2011	Investe- ringen	Desin- veste- ringen	Afschr.	Boekwaarde 31-12-2011
Gronden en terreinen	-575	2.312		6	1.731
Woonruimten	208			7	201
Bedrijfsgebouwen	31.380	2.464		1.348	32.495
Grond-, weg- en waterbouwkundige werken met economisch nut	14.883	971		418	15.436
Vervoermiddelen	679	87		164	602
Machines, apparaten en installaties	1.027	792		152	1.667
Overige materiële vaste activa met econ. nut	3.373	315	2	89	3.597
Subtotaal materiële vaste activa economisch nut	50.975	6.940	2	2.184	55.729
Grond-, weg en waterbouwkundige werken met maatschappelijk nut	9.650	1.032		522	10.160
Overige materiële vaste activa met maatschappelijk nut	23	0		3	20
Subtotaal materiële vaste activa maatsch. nut	9.673	1.032	0	525	10.179
Totaal materiële vaste activa	60.648	7.972	2	2.709	65.909

Financiële vaste activa

De boekwaarde van de financiële vaste activa per 31 december 2011 is als volgt tot stand gekomen (bedragen x € 1.000):

Boekwaarde per 1 januari 2011	969
Bij: verstrekte leningen (uitstaande gelden)	35
Af: aflossingen leningen (uitstaande gelden)	1
Bij: verstrekte voorschotten fietsenproject personeel	18
Af: terugbetaalde voorschotten fietsenproject personeel	10
Bij: (investerings)bijdragen aan activa van derden	119
Boekwaarde per 31 december 2011	1.130

De balanspost kapitaalverstrekkingen aan deelnemingen van € 92.000 bestaat uit de volgende posten:

- De Stichting Commanditair Kapitaal Haren Noord. De gemeente heeft € 49.000 ingebracht als kapitaal in deze stichting. De stichting treedt namens de gemeente op als commanditair vennoot in de Gemeenschappelijke Exploitatie Maatschappij (GEM) Haren Noord C.V. en heeft het bedrag van € 49.000 gebruikt om een 49% belang te nemen in deze C.V. (een tweetal bedrijven (marktpartijen) bezit in totaal eveneens een 49% belang in de C.V. en het resterende belang van 2% is in handen van GEM Haren Noord Beheer B.V. GEM Haren Noord C.V. is de rechtspersoon waarbinnen de grondexploitatie Haren Noord daadwerkelijk wordt uitgevoerd. Dat de gemeente geen rechtstreeks belang

heeft in de C.V. heeft vooral te maken met het uitsluiten van (aansprakelijkheids-) risico's.

- Dilgt Hemmen Essen (DHE) B.V. Deze rechtspersoon is door de gemeente in 2007 opgericht en wij bezitten 100% van de aandelen. Er is € 18.000 aan kapitaal gestort. Hiervan is € 9.000 door DHE B.V. gebruikt om een 50%-belang te verwerven in de GEM Haren Noord Beheer B.V. die de directie voert van GEM Haren Noord C.V. (de overige 50% van de aandelen in GEM Haren Noord Beheer B.V. wordt gehouden door een tweetal bedrijven (marktpartijen)). Dat de gemeente niet rechtstreeks deelneemt in GEM Haren Noord Beheer B.V. heeft vooral te maken met het uitsluiten van (aansprakelijkheids-)risico's.
- Een belang in BNG ter waarde van € 24.000 (historische aanschafwaarde).
- Een belang in Dataland van € 1.000 (historische aanschafwaarde).

De balanspost langlopende leningen uitstaande gelden van € 801.000 bestaat voor een bedrag van € 700.000 uit een aflossingsvrije rentedragende lening aan Stichting De Mikkelderhorst (ecologische zorgboerderij), voor een bedrag van € 7.000 uit een aantal kleinere leningen aan een dorps huis, aan een sportvereniging en aan personeel en voor een bedrag van € 93.000 aan startersleningen.

De overige uitzettingen van € 29.000 hebben uitsluitend betrekking op het fietsenproject voor het gemeentelijke personeel.

VLOTTENDE ACTIVA

Vorraden

Een overzicht van de boekwaarden van de grondexploitaties geeft het volgende beeld te zien:

(Bedragen x € 1.000)

Grondexploitatie	Boekwaarde 1-1-2011	Uitgaven (+) en inkomsten (-) in 2011	Verlies(-)- of winstname (+) in 2011	Boekwaarde 31-12-2011
Komplan	55	-15	-49	-8
Onnen (Kooi-Hekman)	839	44		883
Nesciopark	3.808	210		4.018
Nog niet gerealiseerde boekwinst inbreng grond Nesciopark	-820			-820
Haren Noord	13.516	-376		13.140
Nog niet gerealiseerde boekwinst inbreng grond Haren Noord	-3.979			-3.979
Raadhuisplein/Haderaplein	1055	334		1.389
Stationsgebied	391	395		786
Verliesvoorziening	0		-157	-157
Subtotaal in exploitatie	14.865	593	-206	15.252
Strategische grondaankopen	1.062	39		1.101
Verliesvoorziening	0		-265	-265
Subtotaal nog niet in exploitatie	1.062	39	-265	836
Totaal grondexploitaties	15.927	632	-471	16.089

Conform begroting is er in 2011 een verlies genomen van € 49.000 op de grondexploitatie Komplan.

Het met betrekking tot Onnen (Kooi-Hekman) in 2011 geactiveerde bedrag van € 44.000 betreft de rentebijbeschrijving. In 2011 zijn geen kavels verkocht. In verband met de vertraging in de verkoop is het nodig in 2011 een (niet-begrote) verliesvoorziening te nemen van € 157.000. Mocht de situatie in een later boekjaar verbeteren, dan kan deze voorziening dan weer vrijvallen.

De grondexploitatie Nesciopark bestaat uit een transferium en een bedrijvenpark. Van de boekwaarde van € 4,0 miljoen per 31 december 2011 heeft circa € 2,0 miljoen betrekking op het transferium en € 2,0 miljoen op het bedrijvenpark. Het transferiumdeel is in 2008 in gebruik genomen. De boekwaarde van het transferium van € 2,0 miljoen bestaat uit de aanlegkosten verminderd met de ontvangen subsidies. De opzet van de grondexploitatie is dat de boekwaarde van het transferium dient te worden gedekt uit de winst op de verkoop van het bedrijvenparkdeel. De boekwaarde van het bedrijvenparkdeel van € 2,0 miljoen heeft voor € 1,3 miljoen betrekking op de inbreng en verwerving van gronden en voor € 0,7 miljoen op de tot nu toe gemaakte plan-, begeleidings- en rentekosten. In het bedrag van € 1,3 miljoen aan gronden zit ook de inbreng van eigen gronden begrepen van circa € 0,7 miljoen, die is "afgedekt" door de ongerealiseerde boekwinst die buiten de grondexploitatie Nesciopark als aparte post is opgenomen binnen de balanspost Onderhanden werk grondbedrijf.

Het in 2011 met betrekking tot Nesciopark geactiveerde bedrag van € 210.000 bestaat uit de rentebijbeschrijving van € 158.000 en overige kosten (vooral plankosten) van € 52.000.

In de boekwaarde van Haren Noord per 31 december 2011 van € 13,1 miljoen heeft betrekking op de aankoop van gronden door de gemeente van de marktpartijen die samen met de gemeente deelnemen in de Gemeenschappelijke Exploitatiemaatschappij (GEM) Haren Noord C.V. in december 2006, de inbreng van gemeentelijke gronden in Haren Noord, de kosten van het (fiscaal) bouwrijp maken en de kosten en (huur)opbrengsten van het beheren van deze gronden. Na afronding van het fiscaal bouwrijp maken worden deze gronden (per deelgebied) doorgeleverd aan de Gemeenschappelijke Exploitatiemaatschappij (GEM) Haren Noord C.V.

Uit de inbreng van gronden van de gemeente in Haren Noord zal een totale boekwinst resulteren van € 5.101.000. Hiervan kon in 2010 € 1.122.000 het eerste deel worden gerealiseerd in verband met de overdracht van het economisch eigendom van deelgebied 3 (voormalig AZC-terrein) door de gemeente aan GEM Haren Noord C.V. Volgende (economische) leveringen vinden niet eerder dan in 2013 plaats. Binnen de balanspost onderhanden werk resteerde daardoor per 31 december 2011 een ongerealiseerde boekwinst van € 3.979.000.

In verband met de toekomstige (economische) leveringen van fiscaal bouwrijpe grond zijn door GEM Haren Noord C.V. voorschotten aan de gemeente betaald van in totaal € 13.208.000. Dit bedrag zit verwerkt in de eindbalans onder de post overlopende passiva. De boekwaarde van Haren Noord is dus niet door de gemeente zelf gefinancierd en leidt niet tot rentelasten.

Het in 2011 met betrekking tot de grondexploitatie Raadhuisplein/Haderaplein geactiveerde bedrag van € 334.000 bestaat uit het saldo van de rentebijbeschrijving van € 56.000, de sloopkosten van het oude raadhuis (€ 174.000), de aanleg van tijdelijke parkeerplaatsen (€ 112.000) en overige kosten (€ 78.000) enerzijds en de opbrengst van een grondverkoop van € 86.000 anderzijds. De boekwaarde op 31 december 2011 van € 1.389.000 bestaat uit het saldo van een bijdrage van € 792.000 aan de grondexploitatie Komplan (in verband met het feit dat de bebouwing van het Haderaplein in een eerder stadium onderdeel uitmaakte

van het Komplan), een bedrag aan rentelasten van € 107.000, de sloopkosten van het oude raadhuis van €174.000, de kosten van de tijdelijke parkeerplaatsen van € 112.000 en een bedrag van € 290.000 aan gemaakte plan- en overige kosten enerzijds en een grondverkoop van € 86.000 anderzijds.

Het in 2011 met betrekking tot de grondexploitatie Stationsgebied geactiveerde bedrag van € 395.000 bestaat uit een rentebijdrage van € 21.000 en plankosten van € 374.000. De boekwaarde per 31 december 2011 van € 786.000 bestaat voor € 21.000 uit rente en voor € 765.000 uit plankosten.

De balanspost niet in exploitatie genomen bouwgronden van € 901.000 betreft de volgende strategische grondaankopen: hoek Kromme Elleboog/Kerklaan € 380.000 (saldo van de boekwaarde van € 445.000 en een verliesvoorziening van € 65.000) en Onnen-Hooiveld € 456.000 (saldo van de boekwaarde van € 656.000 en een verliesvoorziening van € 200.000). Het was de bedoeling om deze gebieden in de toekomst als woningbouwlocaties te ontwikkelen. Voor wat betreft Onnen-Hooiveld is in verband met het ontbreken van financieel haalbare ontwikkelingsmogelijkheden de marktwaarde in de huidige staat bepaald. Rekening houdende met al gemaakte plankosten is daar een verliesvoorziening van € 200.000 uit voortgevloeid. Overigens biedt het aanpalende gebied Elshof nog wel haalbare ontwikkelmogelijkheden. De strategische aankopen op de hoek Kerklaan/Kromme Elleboog betreffen uitsluitend de aankoopwaarde van woningen. De marktwaarde van deze woningen bij verkoop lag lager dan de boekwaarde (= aankoopwaarde). Om die reden is een verliesvoorziening genomen.

Uitzettingen

De post uitzettingen (op openbare lichamen en overige) kan als volgt worden gespecificeerd:

(Bedragen x € 1.000)	31-12-2011	31-12-2010
Vordering op het BTW-Compensatiefonds	2.321	2.776
Overige vorderingen op openbare lichamen	241	230
<i>Subtotaal vorderingen op openbare lichamen</i>	<u>2.562</u>	<u>3.006</u>
Overige vorderingen	1.354	839
Rekeningen-courant niet-financiële instellingen	260	294
Totaal	<u>4.176</u>	<u>4.139</u>

De vordering op het BTW-Compensatiefonds per 31 december 2011 heeft betrekking op de compensabele BTW over 2011. Deze post is relatief hoog in verband met het hoge investeringsvolume in 2011 als gevolg van onder andere de bouw van het nieuwe gemeentehuis.

De post overige vorderingen op openbare lichamen van € 241.000 bestaat voor een bedrag van € 178.000 uit een vordering op de Belastingdienst in verband met te vorderen ondernemers-BTW en voor € 63.000 uit een aantal kleinere posten.

Voor dubieuze debiteuren is een voorziening van in totaal € 111.000 getroffen. Deze voorziening maakt onderdeel uit van de balanspost overige vorderingen. Per 1 januari 2011 bedroeg deze voorziening € 61.000. Gedurende het jaar is voor een bedrag van € 11.000 afgeboekt ten laste van de voorziening (het betreft grotendeels (zeer) oude belastingvorderingen). Aan de hand van de beoordeling van de (ouderdom van de) debiteurenposten op eindbalansdatum is de benodigde omvang van de voorziening opnieuw vastgesteld en wel op het

genoemde bedrag van € 111.000. Hieruit resulteerde een toevoeging van € 61.000 die als bijzondere last is verwerkt in de resultatenrekening.

De balanspost rekeningen-courant niet-financiële instellingen van € 260.000 heeft geheel betrekking op onze rekening courant bij de het Stimuleringsfonds Volkshuisvesting Nederlandse gemeenten (SVN).

Overlopende activa

De balanspost nog te ontvangen overheidssubsidies heeft betrekking op de nog van Europese en Nederlandse overheidslichamen te ontvangen (voorschot)bedragen die ontstaan zijn door voorfinanciering op uitkeringen met een specifiek bestedingsdoel. Deze post en het verloop daarvan kan als volgt worden gespecificeerd:

(Bedragen x € 1.000)	Stand 1-1-2011	Toevoeging	Ontvangen bedragen	Stand 31-12-2011
Subsidie verkeersveiligheidsprojecten provincie	0	6	0	6
Provincie Groningen: gebiedsprogramma Sociale Agenda	0	22	0	22
Totaal	0	28	0	28

In de balanspost overige overlopende activa van € 2.528.000 zijn de volgende bedragen begrepen:

- De afvalstoffenheffing 2011 die nog in rekening gebracht moet worden. In verband met het diftar-systeem gebeurt dit jaarlijks achteraf. Het gaat om een bedrag van € 1.861.000.
- Overige nog op te leggen belastingen in totaal € 117.000. Het gaat om de toeristen- en forensenbelasting over het jaar 2011.
- Vooruitbetaalde rente en aflossing € 156.000.
- Nog te ontvangen bedragen in verband met afvalverwijdering € 81.000.
- Overige posten (ieder afzonderlijk kleiner dan € 50.000) € 313.000.

EIGEN VERMOGEN

Het verloop van het eigen vermogen gedurende 2011 ziet er als volgt uit:

(Bedragen x € 1.000)

Reserve	Stand 1-1- 2011	Toevoeging via resultaten- rekening	Onttrekkingen via resultaten- rekening ter dekking van afschrijvingen	Onttrekkingen via re- sultatenre- kening ove- rige	Resul- taatsbe- stemming 2010	Stand 31-12- 2011
Algemene Reserve	1.312	1.175			-1.312	1.175
Algemene Risicore- serve	1.750			-453	-1.297	0
<i>Subtotaal algemene reserves</i>	<i>3.062</i>	<i>1.175</i>	<i>0</i>	<i>-453</i>	<i>-2.609</i>	<i>1.175</i>
Reserve Dekking	2.554	226	-123	-226		2.431
Gerealiseerde Inves- tering						
Bestemmingsreserve	52	2		-54		0
Monumentenzorg						
Egalisatiereserve	716					716
Materieel Gemeen- tewerken						
Reserve Personele Maatregelen	142			-142		0
Stimuleringsfonds	48			-48		0
Duurzaam Bouwen						
Fonds Sociale Wo- ningbouw	89					89
Bestemmingsreserve	82			-82		0
Speelplaatsen						
Bestemmingsreserve	411				1.700	2.111
Nieuw Raadhuis						
Bestemmingsreserve	0	240		-459	459	240
Budgetoverheveling						
Bestemmingsreserve	0			-23	1.604	1.581
Meerweg						
<i>Subtotaal bestem- mingsreserves</i>	<i>4.094</i>	<i>467</i>	<i>-123</i>	<i>-1.035</i>	<i>3.763</i>	<i>7.167</i>
Saldo 2010	1.154				-1.154	0
Saldo 2011	0					-1.152
<i>Subtotaal saldi re- sultatenrekening</i>	<i>1.154</i>	<i>0</i>	<i>0</i>	<i>0</i>	<i>-1.154</i>	<i>-1.152</i>
Totaal	8.310	1.643	-123	-1.488	0	7.190

De AR is het deel van het eigen vermogen waaraan geen specifieke bestemming is gegeven. De toevoeging aan de AR van € 1.175.000 bestaat uit:

- De toevoeging van een kapitaallastenvoordeel (als gevolg van afboekingen van vaste activa in eerdere jaren) van € 63.000. Dit voordeel is conform de motie “Eerder afboeken € 3,5 miljoen” (aangenomen door de raad op 30 oktober 2006) en conform de begroting 2011 toegevoegd aan de AR.
- Een toevoeging van € 474.000 vanuit het zogenaamde “Fonds Bovenwijks”. In 2011 is een bedrag van GEM Haren Noord C.V. ontvangen van € 619.000 met als label “Fonds Bovenwijks”. Dit is volledig vrij besteedbaar geld en de tweede termijn van tien jaarlijkse termijnen die conform de Samenwerkingsovereenkomst inzake Haren Noord van GEM Haren Noord C.V. zullen worden ontvangen. Van het ontvangen bedrag van € 619.000 is conform de begroting 2011 een bedrag van € 474.000 aan de AR toegevoegd.
- Een toevoeging van € 638.000 in verband met de opheffing van de Algemene Risicoreserve en een aantal bestemmingsreserves conform de Nota Reserves en Voorzieningen 2011 (onderdeel van de door u op 27 juni 2011 vastgestelde Voorjaarsnota 2011). De toevoeging betreffen de restantsaldi per 31 december 2011 van de opgeheven reserves.

De algemene risicoreserve (ARR) werd aangehouden ter dekking van de gevolgen van niet-voorzienbare en niet-verzekerbare calamiteiten. Door u is in het kader van de Voorjaarsnota 2011 besloten om deze reserve in 2011 op te heffen en het restant van € 453.000 per 31 december 2011 over te hevelen naar de AR.

De Reserve Dekking Gerealiseerde Investeringen (RDGI) wordt aangehouden om de kapitaallasten te dekken van specifieke activa (onder andere de parkeergarage). De stand van de RDGI komt overeen met de boekwaarde van de betreffende activa.

De Bestemmingsreserve Monumentenzorg was onder meer bedoeld om de kosten van het subsidiëren van onderhoud en restauraties van gemeentelijke monumenten te dekken. De toevoeging heeft betrekking op de bijboeking van rente om de koopkracht van de reserve in stand te houden. U heeft in het kader van de Voorjaarsnota 2011 besloten om deze reserve in 2011 op te heffen en het restant van € 54.000 per 31 december 2011 over te hevelen naar de AR.

De Egalisatiereserve Materieel Gemeentewerken is bedoeld om de kapitaallasten van het materieel gemeentewerken te maximeren tot € 220.990 per jaar. Het meerdere wordt onttrokken aan deze reserve. In 2011 bleven de kapitaallasten beneden de drempel, waardoor er geen onttrekking plaatsvond.

De Reserve Personele Maatregelen was in principe bedoeld om de kosten van wachtgelden en dergelijke voor ambtenaren op een constant niveau van € 43.109 te houden. Conform Voorjaarsnota 2011 is het gehele saldo van € 142.000 onttrokken aan de reserve ter dekking van de kosten van de organisatieontwikkeling. Tevens heeft u bij de Voorjaarsnota besloten om deze reserve op te heffen.

Het Stimuleringsfonds Duurzaam Bouwen was bedoeld om particuliere bouwers te prikkelen tot duurzaam bouwen en/of tot het aanschaffen van zonneboilers. U heeft in het kader van de Voorjaarsnota 2011 besloten om deze reserve in 2011 op te heffen en het restant van € 48.000 per 31 december 2011 over te hevelen naar de AR.

Het Fonds Sociale Woningbouw is bedoeld om een bijdrage te leveren aan het realiseren van nieuwe (niet-vervangende) sociale huurwoningen binnen de gemeente Haren. De reserve wordt gevoed door bijdragen van projectontwikkelaars die binnen hun project niet het verplichte aandeel sociale woningbouw realiseren.

De Bestemmingsreserve Speelplaatsen was bedoeld om het effect van de wisselingen in de jaarlijkse onderhoudskosten aan speelplaatsen op het jaarsaldo te egaliseren. U heeft in het kader van de Voorjaarsnota 2011 besloten om deze reserve in 2011 op te heffen en het restant van € 82.000 per 31 december 2011 over te hevelen naar de AR.

De Bestemmingsreserve Nieuw Raadhuis is bedoeld om een deel van de kapitaallasten van het nieuwe gemeentehuis af te dekken. In het kader van de resultaatsbestemming in het kader van de jaarrekening 2010 is een bedrag van € 1.700.000 toegevoegd in verband met de verlaging van de mogelijke bijdrage vanuit de grondexploitatie Raadhuisplein/Haderaplein.

De Bestemmingsreserve Budgetoverheveling is bedoeld om niet-uitgegeven budgetten voor activiteiten waarvan de planning is verschoven mee te nemen naar een volgend boekjaar. De toevoeging van € 240.000 betreft de volgende budgetten die in 2011 nog niet besteed zijn (de activiteiten zullen in 2012 alsnog worden uitgevoerd):

- Bestemmingsplan Buitengebied € 85.000.
- Onderhoud Meerweg € 40.000.
- Nota Sport en Bewegen € 33.000.
- Actualiseren Gemeentelijk Verkeers- en Vervoersplan € 27.000.
- Duurzaamheidsprojecten € 20.000.
- Maatregelen Gemeentelijk Rioleringsplan € 20.000.
- Projecten Landschapsuitvoeringsplan € 15.000.

Deze overheveling van 2011 naar 2012 is conform de door u op 31 oktober 2011 vastgestelde Bestuursrapportage 2011.

Conform de geldende systematiek is het bedrag van € 459.000 dat in het kader van de resultaatsbestemming bij de jaarrekening 2010 is toegevoegd aan de Bestemmingsreserve Budgetoverheveling om budgetten over te hevelen van 2010 naar 2011 volledig vrijgevallen ten gunste van de resultatenrekening 2011 ter dekking van de alsnog gedane bestedingen in 2011.

In de begroting 2010 was onze bijdrage aan het project Meerweg van ruim € 1,6 miljoen geraamd. Het deel dat in 2010 nog niet was uitgegeven is bij de resultaatsbestemming bij de jaarrekening 2010 gereserveerd in de vorm van de Bestemmingsreserve Meerweg. Ten laste van de eigen bijdrage is in 2011 € 23.000 besteed. Dit bedrag is daarom onttrokken aan de bestemmingsreserve.

VOORZIENINGEN

Het verloop van de voorzieningen gedurende 2011 ziet er als volgt uit:

(Bedragen x € 1.000)

<i>Voorziening</i>	<i>Stand 1-1-2011</i>	<i>Toevoegingen</i>	<i>Aanwendingen</i>	<i>Vrijval</i>	<i>Stand 31-12-2011</i>
Vervanging topplaag kunstgrashockeyvelden	97	37			134
Voorziening topplaag kunstgrasvoetbalvelden	20	60			80
Voorziening Onderhoud Gebouwen	32	28			60
Egalisatiefonds groot onderhoud scholen	329	172	152		349
<i>Subtotaal voorzieningen onderhoud</i>	<i>478</i>	<i>297</i>	<i>152</i>	<i>0</i>	<i>623</i>

Wachtgelden/arbeidsconflicten	187	57	95	5	144
Procedures bouwzaken e.d.	47	67	5		109
Asbestsanering Scharlakenhof	0	387			387
<i>Subtotaal voorzieningen i.v.m. verplichtingen, verliezen en risico's</i>	<i>234</i>	<i>511</i>	<i>100</i>	<i>5</i>	<i>640</i>
Totaal	712	808	252	5	1.263

De Voorziening Vervanging Toplaag Kunstgrashockeyvelden is bedoeld om de kosten van de periodieke vervanging van toplagen te egaliseren.

De Voorziening Vervanging Toplaag Kunstgrasvoetbalvelden is per 1 januari 2010 ingesteld op basis van de nota Reserves en Voorzieningen 2009 en is bedoeld om de kosten van vervanging van toplagen af te dekken. Daarbij is uitgegaan van vervanging eens in de 10 jaar. De toevoeging in 2011 betreft het voetbalveld van VV Glimmen en de nieuwe velden op sportpark De Koepel.

De Voorziening Onderhoud Gebouwen en het Egalisatiefonds Groot Onderhoud Scholen zijn bedoeld om de kosten van onderhoud aan gebouwen te egaliseren. De toevoegingen zijn gebaseerd op de gemiddelde onderhoudslasten zoals die blijken uit de meerjarige onderhoudsplannen en de onttrekkingen zijn gelijk aan de werkelijke onderhoudsuitgaven. In 2011 had de Voorziening Onderhoud Gebouwen nog uitsluitend betrekking op de gymzalen. In het kader van de in de Voorjaarsnota 2011 opgenomen Nota Reserves en Voorzieningen 2011 heeft u besloten om in de toekomst voor alle gebouwen (stapsgewijs) over te schakelen op het voorzieningssysteem.

De Voorziening Wachtgelden/arbeidsconflicten betreft de geraamde kosten van wachtgelduitkeringen en dergelijke aan ex-wethouders en ex-ambtenaren over de hele resterende uitkeringsduur. Daarnaast bevatte de voorziening per 1 januari 2011 een bedrag voor de verwachte kosten van een in 2010 ontstaan arbeidsconflict met een medewerker. Dit conflict is inmiddels afgewikkeld en het betreffende deel van de voorziening is in 2011 besteed.

De Voorziening Procedures Bouwzaken en dergelijke betreft de voor 2012 en verder verwachte juridische kosten van zes per 31 december 2011 lopende geschillen/procedures.

De voorziening asbest Scharlakenhof betreft de verwachte kosten van een eventuele asbestsanering. Bij de raming van het bedrag is er vanuit gegaan dat het zwembad in 2012 weer opengaat en dat om die reden het plafond na de sanering weer moet worden hersteld.

VASTE SCHULDEN

Het verloop van de vaste schulden in het boekjaar was als volgt:

(Bedragen x € 1.000)	
Boekwaarde per 1 januari 2011	52.319
Bij: nieuw opgenomen leningen	11.000
Af: aflossingen	-6.751
Boekwaarde per 31 december 2011	56.568

De totale rentelast op de vaste schulden bedroeg € 2.662.000. Uitgedrukt in een percentage van de gemiddelde uitstaande schuld: 4,9%. In de afgelopen jaren ontwikkelde dit rentepercentage zich als volgt:

Jaar	Rente% vaste schulden
2006	4,9
2007	5,0
2008	5,1
2009	5,0
2010	4,8
2011	4,9

Het gewogen gemiddelde rentepercentage op de nieuw opgenomen leningen bedroeg in 2011 3,7%.

VLOTTENDE PASSIVA

Kasgeldleningen

De per 1 januari 2011 uitstaande kasgeldlening van € 1.400.000 is in 2011 afgelost.

Bank- en girosaldi

De bij Bank- en girosaldi verantwoorde schuld van € 2.504.000 is de “debet”-stand op de rekening-courant (RC) bij onze huisbankier. Met betrekking tot de “debet”-stand op de RC zijn speciale afspraken gemaakt, waardoor voor het rood staan tarieven gelden die dicht in de buurt liggen van die van kas- en daggeldtarieven. Hierdoor hoeft veel minder gebruik te worden gemaakt van losse kasgeldleningen. Onze kasgeldlimiet bedroeg op grond van Wet Financiering Decentrale Overheden (Fido) € 2.812.000 (8,5% van de lasten in de beleidsbegroting 2011). Op grond van de Wet Fido mag er maximaal twee kwartalen achtereen sprake zijn van een overschrijding van de kasgeldlimiet. Wij bleven in 2011 binnen deze wettelijke norm.

Overige schulden

Het bedrag van € 4.030.000 aan overige schulden betreft uitsluitend crediteuren.

Nog te besteden subsidies

De balanspost nog te besteden subsidies heeft betrekking op de van Europese en Nederlandse overheidslichamen ontvangen maar nog niet bestede (voorschot)bedragen voor uitkeringen met een specifiek bestedingsdoel. Deze post en het verloop daarvan kan als volgt worden gespecificeerd:

(Bedragen x € 1.000)	Stan d per 1-1- 2011	Ont- vang- sten	Beste- dingen	Terug- betaald	Vrijval ba- lanspost t.g.v. res. rekening	Stan d 31- 12- 2011	W.v. nog te be- steden	W.v. terug te be- talen
Participatiebudget	504	802	947	220	2	137	79	59
Inburgering (voor invoering Participatiebudget)	288		51			237	237	
BBZ	0	59				59	59	
Onderwijsachterstandenbeleid Rijk	255			250	5	0		
ISV geluidssanering Rijk (via provincie)	41		30			11	11	
Sanering geluidsoverlast spoorweg Glimmen Rijk	176	340	131			385	385	
Subsidie Van Spoor tot Steeg Rijk (VROM)	61		61			0		
Buurt Onderwijs Sport Rijk	54		45			9	9	
Centra Jeugd en Gezin Rijk / Jeugdgezondheidszorg	46	360	386		-8	28		28
OGGZ	6	26	24			8	8	
Provincie Groningen: gebiedsprogramma Sociale Agenda	0	33	33			0		
Subsidie binnenklimaat scholen	42		10			32		32
EFRO-subsidie Meerweg	1.010		437			573	573	
Regio GA 2030: Meerweg	0	108				108	108	
Regio GA 2030: Ondern.fonds	0	7				7	7	
Totaal	2.483	1.735	2.155	470	-1	1.594	1.476	119

Overige overlopende passiva

Het bedrag aan overige overlopende passiva van € 16.773.000 op de eindbalans kan als volgt worden gespecificeerd:

- Een bedrag van € 13.208.000 aan voorschotten die zijn ontvangen van GEM Haren Noord C.V. in verband met de toekomstige levering van fiscaal bouwrijpe grond.
- De post nog te betalen rente van € 1.856.000. De rente op alle langlopende leningen die wij hebben aangetrokken wordt jaarlijks achteraf betaald. Aangezien het tijdvak waarover rente betaald wordt niet synchroon loopt met het kalenderjaar, ontstaat er op eindbalansdatum een renteschuld, die pas in het volgende jaar tot betaling leidt.
- Een nog te betalen bijdrage van € 50.000 aan de aanleg van de rotonde door de provincie bij de aansluiting op de A 28.
- Nog te betalen kosten voor de inzameling en verwerking van afval € 130.000.
- Een nog aan de gemeente Tynaarlo (door) te betalen subsidiebedrag in verband met het project riooloverstorten Zuidlaardermeer van € 320.000.
- Nog te ontvangen nota's van zorginstellingen e.d. in verband met de uitvoering van de WMO € 51.000.
- Een bedrag van € 73.000 aan nog te ontvangen facturen met betrekking tot de huur van zonnepanelen over de jaren 2003 tot en met 2007.
- Vooruitvangen lesgelden en dergelijke Centrum voor Kunst en Cultuur € 111.000.
- Ontvangen bouwleges in verband met nog te behandelen aanvraag € 70.000.

- Nog te betalen bedragen suppletiereregeling onderwijs € 116.000
- Nog te betalen gelden met betrekking tot Regionaal Meld- en Coördinatiepunt € 59.000.
- Een nog te ontvangen factuur voor reïntegratiediensten van € 64.000.
- Overige posten (ieder afzonderlijk kleiner of gelijk aan € 50.000) € 665.000.

Gewaarborgde leningen

De garanties en borgstellingen kunnen als volgt worden gespecificeerd:

(Bedragen in € 1000)

Doel lening/geldnemer	Oorspronkelijk leningbedrag	% borgstelling	Stand 1-1-2011	Aflossingen	Stand 31-12-2011
Medisch kleuterkleuterdagverblijf/Elker (v.h. Stichting Base Groep)	1.225	100%	524	45	479
Personeelshypotheken/ diverse (gepensioneerde) medewerkers	4.300*	100%	2.520	33	2.487
Gebiedsontwikkeling Haren Noord/ GEM Haren Noord C.V.	22.000	100%**	22.000		22.000
Totaal			25.044	78	24.966

* Restantschuld op moment van verkoop van de leningportefeuille door de gemeente in 2006. Door de gemeente is dit restant gegarandeerd aan de koper.

** De gemeente heeft de leningen voor 100% richting de geldgever gegarandeerd. De moederbedrijven van de in GEM Haren Noord C.V. deelnemende marktpartijen hebben voor 50% van het leningbedrag, dat wil zeggen voor een bedrag van € 11 miljoen, contragaranties afgegeven aan de gemeente.

Resultatenrekening 2011 per doelgroep

Doelgroepen	Begroting (primitief)	Begroting (na burap)	Realisatie	Saldo*
Inwoners	3.997	4.430	4.478	-48
Gebruikers Sociale voorzieningen	4.576	4.992	5.628	-636
Jongeren	4.183	4.073	4.206	-133
Gebruikers Zorg	4.037	3.720	4.103	-383
Culturele klanten	3.002	2.415	3.195	-780
Eigenaren en huurders	5.360	5.949	5.976	-27
Gebruikers publieke ruimten	6.722	8.437	8.214	222
Economische klanten	1.137	834	1.256	-422
Bedrijfsvoering en alg. dekkingsmiddelen	71	1.189	2.164	-974
Totaal lasten	33.085	36.039	39.220	-3.180
Inwoners	-602	-635	-703	69
Gebruikers Sociale voorzieningen	-3.648	-3.779	-4.131	352
Jongeren	-661	-876	-1.114	239
Gebruikers Zorg	-791	-490	-579	89
Culturele klanten	-691	-650	-612	-38
Eigenaren en huurders	-2.907	-2.780	-3.307	527
Gebruikers publieke ruimten	-1.783	-2.387	-2.373	-14
Economische klanten	-607	-504	-1.041	538
Bedrijfsvoering en alg. dekkingsmiddelen	-21.770	-23.277	-24.239	962
Totaal baten	-33.460	-35.377	-38.100	2.723
Saldo voor begrote resultaatsbestemming	-375	663	1.120	-457
Stortingen reserves	766	1.405	1.643	-238
Onttrekkingen reserves	-406	-2.228	-1.611	-616
Saldo na begrote resultaatsbestemming	-15	-160	1.152	-1.312

* Saldo = begroting (na bestuursrapportage) minus realisatie. Een negatief bedrag is een overschrijding van de begroting.

TOELICHTING OP DE RESULTATENREKENING

Vergelijking werkelijkheid met begroting

In onderstaande tabel geven wij per doelgroep een overzicht van het verschil tussen begroting en realisatie. Dit is het saldo van het verschil aan de lastenkant en het verschil aan de batenkant. Onder de tabel geven wij een tekstueel overzicht van de belangrijkste oorzaken van deze verschillen

(bedragen x € 1.000; bedragen voorzien van mintekens zijn nadelige verschillen ten opzichte van de begroting)

Doelgroep	Saldo verschillen tussen begroting en realisatie
Inwoners	21
Gebruikers sociale voorzieningen	-284
Jongeren	106
Gebruikers zorg	-294
Culturele klanten	-818
Eigenaren en huurders	500
Gebruikers publieke ruimten	208
Economische klanten	116
Algemene dekkingsmiddelen en bedrijfsvoering	-13
Mutaties reserves	-854
Totaal	-1.312

Het nadelige verschil van € 284.000 bij de doelgroep Gebruikers sociale voorzieningen wordt veroorzaakt door hogere kosten van de bijstand (€ 136.000 nadelig), hogere kosten van het SW-bedrijf (€ 89.000 nadelig) en een overschrijding op het participatiebudget (€ 63.000 nadelig).

Het voordelige verschil van € 106.000 bij de doelgroep Jongeren wordt veroorzaakt door het niet besteden van het budget voor de jeugdvoorziening Haren-West (€ 33.000 voordelig), lager dan begrote kosten van vervanging van speeltoestellen (€ 33.000 voordelig) en overige verschillen (€ 40.000 voordelig).

Het nadelige verschil van € 294.000 bij de doelgroep Gebruikers zorg is ontstaan door een overschrijding bij de WMO.

Het nadelige verschil van € 818.000 bij de doelgroep Culturele klanten is ontstaan door een overschrijding bij Scharlakenhof (€ 811.000 nadelig) en overige verschillen (€ 7.000 nadelig). De overschrijding bij Scharlakenhof bestaat uit de volgende niet-begrote posten:

- Afschrijvingskosten zwembad: € 290.000 (de restant boekwaarde per 1 januari 2011 wordt afgeschreven gedurende de periode 2011 tot en met 2012)
- Afschrijvingskosten sporthal: € 18.000 (de restant boekwaarde per 1 januari 2011 wordt afgeschreven gedurende de periode 2011 tot en met 2018)
- Juridische kosten: € 116.000
- Kosten vorming voorziening asbestsanering: € 387.000

Het voordelige verschil van € 500.000 bij de doelgroep Eigenaren en Huurders wordt veroorzaakt door een lager dan begrote besteding van de gemeentelijke bijdrage aan het project Meerweg (€ 537.000 voordelig) en overige verschillen (€ 37.000 nadelig). Het voordeel op het project Meerweg valt weg tegen een lagere onttrekking aan de bestemmingsreserve

Meerweg (die is verantwoord onder de mutaties op de reserves). Voor de resultatenrekening als geheel is dit dus neutraal.

Bij de doelgroep Gebruikers publieke ruimte is sprake van een voordelig verschil met de begroting van € 208.000. Dit wordt onder andere veroorzaakt door niet bestede budgetten voor onderhoud van de Meerweg (€ 40.000 voordelig), voor projecten in het kader van het Landschapsuitvoeringsplan (€ 15.000 voordelig), en voor rioleringswerkzaamheden (€ 20.000 voordelig). Conform Bestuursrapportage 2011 hebben wij deze budgetten toegevoegd aan de bestemmingsreserve Budgetoverheveling (die is verantwoord onder de mutaties op de reserves). Voor de resultatenrekening als geheel is dit dus neutraal. Daarnaast is er € 47.000 minder uitgegeven aan monumenten en is er een voordeel van € 86.000 dat bestaat uit diverse overige verschillen.

Op de doelgroep Economische klanten is sprake geweest van een veel lager dan begrote ureninzet (met name op vergunningverlening- en handhaving en milieubeleid). Daardoor is op deze doelgroep sprake van een voordeel van € 116.000.

Het nadelige verschil met de begroting van € 854.000 op Mutaties reserves is te verklaren door de lagere onttrekking aan de bestemmingsreserve Meerweg (die wegvalt tegen de lagere besteding op de eigen bijdrage Meerweg) en door de toevoegingen aan de bestemmingsreserve Budgetoverheveling die wel zijn aangekondigd in de Bestuursrapportage 2011, maar niet cijfermatig zijn begroot (omdat alleen de bedragen zijn toegevoegd die aan het einde van het jaar daadwerkelijk zijn overgehouden).

Overzicht algemene dekkingsmiddelen

In onderstaande tabel geven wij een overzicht van de algemene dekkingsmiddelen. Algemene dekkingsmiddelen zijn voor ons inkomsten waar geen specifieke prestatie van onze gemeente tegenover staat.

(Bedragen x € 1.000)	Begroting 2011	Realisatie 2011	Vershil tus- sen realisatie en begroting in 2011 (minteken is nadeel)	Realisatie 2010
Onroerende Zaakbelasting (OZB)	3.512	3.507	-5	3.436
Forensenbelasting	36	36	0	34
Toeristenbelasting	81	81	0	44
Gemeentefonds	17.300	17.581	281	17.819
Beleggingen en rente reserves	322	320	-2	288
Saldo kostenplaats kapitaallasten	115	309	194	664
Saldo overige kostenplaatsen	761	565	-196	605
Totaal algemene dekkingsmiddelen	22.127	22.399	272	22.890

Overzicht incidentele lasten en baten

(Bedragen x € 1.000)

	2011 begroting (na Best.rapp.)	2011 realisatie	Verschil (min- teken is nadeel)
Vorming voorziening wachtgeld wethouders	97	49	48
Verliesvoorziening Onnen Kooi-Hekman	0	157	-157
Tussentijdse verliesname Komplan	49	49	0
Verliesvoorziening Onnen Hooiveld	0	200	-200
Verliesvoorziening Kerklaan/Kr. Elleboog	0	65	-65
Kosten Scharlakenhof	334	1.145	-811
Krimpgelden in algemene uitkering	-209	-209	0
Toerekenen bouwrente aan nieuw raadhuis	-297	-297	0
Ontvangst GEM Fonds Bovenwijks	-619	-619	0
Storting deel GEM Bovenwijks in AR	474	474	0
Rentebaat in verband met bevoorschotting gronden Haren-Noord	-175	-175	0
Afboeking projectkosten sportverplaatsing	175	175	0
Totaal incidentele lasten/baten	-171	1.014	-1.185

N.B. Incidentele baten zijn voorzien van een minteken.

Wet Openbaarmaking uit Publieke middelen gefinancierde Topinkomens (WOPT)

In het kader van de Wet Openbaarmaking uit Publieke middelen gefinancierde Topinkomens (WOPT) melden wij dat er in 2011 geen (voormalige) functionarissen waren met een belastbaar jaarloon (inclusief voorzieningen ten behoeve van beloningen betaalbaar op termijn) dat uitkwam boven het belastbaar jaarloon van een minister.

Bijlage met de verantwoordingsinformatie over specifieke uitkeringen

Ministerie van Binnenlandse Zaken en
Koninkrijksrelaties

Departement	Nummer	Specifieke uitkering	Juridische grondslag	Ontvanger	I N D I C A T O R E N					
BZK	C6	Wet inburgering (Wi) Wet inburgering, Besluit inburgering en Regeling vrijwillige inburgering niet-G31 Gemeenten niet-G31 en gemeenschappelijke regelingen (Wgr)			Aantal inburgeringsplichtigen en vrijwillige inburgeraars voor wie in de jaren 2007 t/m 2009 voor het eerst een reguliere inburgeringsvoorziening is vastgesteld	Aantal inburgeringsplichtigen en vrijwillige inburgeraars voor wie in de jaren 2007 t/m 2009 voor het eerst een reguliere inburgeringsvoorziening is vastgesteld én die binnen 3 kalenderjaren na vaststelling van de inburgeringsvoorziening hebben deelgenomen aan het inburgeringsexamen.	Aantal inburgeringsplichtigen en vrijwillige inburgeraars voor wie in de jaren 2007 t/m 2009 voor het eerst een gecombineerde inburgeringsvoorziening is vastgesteld.	Aantal inburgeringsplichtigen en vrijwillige inburgeraars voor wie in de jaren 2007 t/m 2009 voor het eerst een gecombineerde inburgeringsvoorziening is vastgesteld én die binnen 3 kalenderjaren na vaststelling van de inburgeringsvoorziening hebben deelgenomen aan het inburgeringsexamen.	Aantal inburgeringsplichtigen, als bedoeld in het besluit van de Staatssecretaris van Justitie van 12 juni 2007, nr.2007/11, voor wie een inburgeringsvoorziening is vastgesteld in de jaren 2007 t/m 2009 (gepardonneerden).	Aantal inburgeringsplichtigen, als bedoeld in het besluit van de Staatssecretaris van Justitie van 12 juni 2007, nr.2007/11, voor wie een inburgeringsvoorziening is vastgesteld in de jaren 2007 t/m 2009 én die binnen 3 kalenderjaren na vaststelling van de inburgeringsvoorziening hebben deelgenomen aan het inburgeringsexamen (gepardonneerden).
					<u>Verantwoorden o.b.v. gegevens in Informatie Systeem Inburgering (ISI)</u>	<u>Verantwoorden o.b.v. gegevens in Informatie Systeem Inburgering (ISI)</u>	<u>Verantwoorden o.b.v. gegevens in Informatie Systeem Inburgering (ISI)</u>	<u>Verantwoorden o.b.v. gegevens in Informatie Systeem Inburgering (ISI)</u>	<u>Verantwoorden o.b.v. gegevens in Informatie Systeem Inburgering (ISI)</u>	<u>Verantwoorden o.b.v. gegevens in Informatie Systeem Inburgering (ISI)</u>
					Aard controle D1	Aard controle D1	Aard controle D1	Aard controle D1	Aard controle D1	Aard controle D1
					4	2	13	12	14	14
					Aantal inburgeringsplichtigen en vrijwillige inburgeraars voor wie in de jaren 2008 t/m 2009 voor het eerst een duale inburgeringsvoorziening is vastgesteld.	Aantal inburgeringsplichtigen en vrijwillige inburgeraars voor wie in de jaren 2008 t/m 2009 voor het eerst een taalkennisvoorziening is vastgesteld.	Aantal geestelijke bedienaren voor wie in de jaren 2007 en 2008 een inburgeringsvoorziening is vastgesteld en die in het jaar 2009 of 2010 hebben deelgenomen aan het inburgeringsexamen,	Aantal geestelijke bedienaren voor wie in de jaren 2007 en 2008 een inburgeringsvoorziening is vastgesteld en die in het jaar 2009 of 2010 hebben deelgenomen aan het aanvullend praktijkdeel van het inburgeringsexamen.		
					<u>Verantwoorden o.b.v. gegevens in Informatie Systeem Inburgering (ISI)</u>	<u>Verantwoorden o.b.v. gegevens in Informatie Systeem Inburgering (ISI)</u>	<u>Verantwoorden o.b.v. gegevens in Informatie Systeem Inburgering (ISI)</u>	<u>Verantwoorden o.b.v. gegevens in Informatie Systeem Inburgering (ISI)</u>		
					Aard controle D1	Aard controle D1	Aard controle D1	Aard controle D1		
					19	0	0	0		

BZK	C7C	Investering stedelijke vernieuwing (ISV)	Hieronder per regel één beschikingsnummer en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie	Besteding 2011 ten laste van provinciale middelen	Overige bestedingen 2011	Toelichting afwijking	Eindverantwoording Ja/Nee	Uitgaven van vóór 2010, waarvan besteding in 2011 plaatsvindt
		Provinciale beschikking en/of verordening						Zie Nota baten-lastenstelsel
		Project-gemeenten (SiSa tussen mede-overheden)	Aard controle n.v.t.	Aard controle R	Aard controle R	Aard controle n.v.t.	Aard controle n.v.t.	Aard controle R
		1	2000/14.690e/48/A.20,RRB	€ 0	€ 0		Nee	€ 0
		2	2002-18.802e/51/A.13,RP	€ 0	€ 0		Nee	€ 0
		3	2006-02821/26,RP	€ 30.477	€ 0		Nee	€ 0
		4	2011-48.447/46/B.7,RP	€ 0	€ 0		Nee	€ 0
		Activiteiten stedelijke vernieuwing (in aantallen)	Activiteiten stedelijke vernieuwing (in aantallen)	Activiteiten stedelijke vernieuwing (in aantallen)	Activiteiten stedelijke vernieuwing (in aantallen)	Besteding (gedeeltelijk) verantwoord o.b.v. voorlopige toekenningen? Ja / Nee		
		Afspraak	Realisatie					
		<u>Alleen in te vullen na afloop project</u>	<u>Alleen in te vullen na afloop project</u>	<u>Alleen in te vullen na afloop project</u>	<u>Alleen in te vullen na afloop project</u>	Zie Nota baten-lastenstelsel. Indien beantwoord met ja, zal de mede-overheid in 2012 nog een correctie op de besteding 2011 kunnen opnemen.		
		Aard controle D1	Aard controle D1	Aard controle n.v.t.	Toelichting afwijking			
		1						
		2						
		3						
		4						
OCW	D2	Onderwijsachterstandenbeleid niet-GSB 2006-2010 (OAB)	Correctie in de besteding 2010 ivm een hogere/lagere vaststelling van een in de besteding 2010 voor overige of coördinerende activiteiten inzake onderwijsachterstandenbeleid opgenomen voorlopige toekenning.	Correctie in de besteding 2010 ivm een hogere/lagere vaststelling van een in de besteding 2010 aan voorschoolse educatie opgenomen voorlopige toekenning.	Correctie in de besteding 2010 ivm een hogere/lagere vaststelling van een in de besteding 2010 aan schakelklassen educatie opgenomen voorlopige toekenning.	Correctie in de besteding 2010 ivm een hogere/lagere vaststelling van een in de besteding 2010 aan voorschoolse educatie opgenomen voorlopige toekenning.	Correctie in de besteding 2010 ivm een hogere/lagere vaststelling van een in de besteding 2010 aan voorschoolse educatie opgenomen voorlopige toekenning.	Toelichting correctie
		Besluit vaststelling doelstelling en bekostiging Onderwijsachterstandenbeleid 2006-2010 (art 4 t/m 10)	Bij een lagere vaststelling een negatief bedrag opnemen, bij een hogere vaststelling een positief bedrag opnemen.	Bij een lagere vaststelling een negatief bedrag opnemen, bij een hogere vaststelling een positief bedrag opnemen.	Bij een lagere vaststelling een negatief bedrag opnemen, bij een hogere vaststelling een positief bedrag opnemen.	Bij een lagere vaststelling een negatief bedrag opnemen, bij een hogere vaststelling een positief bedrag opnemen.	Bij een lagere vaststelling een negatief bedrag opnemen, bij een hogere vaststelling een positief bedrag opnemen.	<u>Alleen invullen wanneer er bij de indicatoren 1 t/m 5 iets anders dan een 0 is verantwoord.</u>
		Schakelklassen, artikel 166 van de Wet op het primair Onderwijs	Wanneer er in 2010 geen voorlopige toekenningen verantwoord zijn kan een 0 ingevuld worden.	Wanneer er in 2010 geen voorlopige toekenningen verantwoord zijn kan een 0 ingevuld worden.	Wanneer er in 2010 geen voorlopige toekenningen verantwoord zijn kan een 0 ingevuld worden.	Wanneer er in 2010 geen voorlopige toekenningen verantwoord zijn kan een 0 ingevuld worden.	Wanneer er in 2010 geen voorlopige toekenningen verantwoord zijn kan een 0 ingevuld worden.	
		Besluit basisvoorwaarden kwaliteit voorschoolse educatie						
		Gemeenten, niet G-31	Aard controle R	Aard controle R	Aard controle R	Aard controle R	Aard controle R	
			€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	

OCW	D5	Regeling verbetering binnenklimaat primair onderwijs 2009 Regeling verbetering binnenklimaat primair onderwijs 2009 Gemeenten	Besteding 2011 ten laste van rijksmiddelen	Besteding (gedeeltelijk) verantwoord o.b.v. voorlopige toekenningen? Ja / Nee					
			Let op: Alleen bestedingen die betrekking hebben op de periode vóór 4 september 2011 mogen verantwoord worden.	Zie Nota baten-lastenstelsel. Indien beantwoord met ja, zal de mede-overheid in 2012 nog een correctie op de besteding 2011 kunnen opnemen.					
			Aard controle R						
			€9.758	Nee					
			Brinnummer	Alle activiteiten afgerond Ja/Nee?	Toelichting per brinnummer welke activiteit(en) niet zijn afgerond en daarbij het bijbehorende bedrag <u>exclusief 40% cofinanciering</u> noemen				
			Aard controle n.v.t.	Aard controle D2	Aard controle n.v.t.				
			1 05CH	Ja					
2 05RQ	Ja								
3 06NB	Ja								
4 07UQ	Ja								
5 12UF	Ja								
6 13AL	Ja								
M&I	E3	Subsidieregeling sanering verkeerslawaaï (incl. bestrijding spoorweglawaaï) Subsidieregeling sanering verkeerslawaaï Provincies, gemeenten en gemeenschappelijke regelingen (Wgr)	Hieronder per regel één beschikingsnummer en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie	Besteding 2011 t.l.v. rijksmiddelen	Overige bestedingen 2011	Eindverantwoording Ja/Nee	Uitgaven van vóór 2010, waarvan besteding in 2011 plaatsvindt, zie Nota baten-lastenstelsel.	Kosten ProRail tot en met 2011 als bedoeld in artikel 25 lid 4 van deze regeling t.l.v. rijksmiddelen	
			Aard controle n.v.t.	Aard controle R	Aard controle R	Aard controle n.v.t.	Aard controle R	Aard controle R	
M&I	E26	Spoorse doorsnijdingen Regeling eenmalige uitkeringen spoorse doorsnijdingen Gemeenten	1 proj55912000/zaak508090835	€ 0	€ 0	Nee	€ 0	€ 64.476	
			Aantal afgeronde projecten	Aantal afgeronde projecten	Eindverantwoording ja/nee				
			Afspraak	Realisatie					
			Aard controle R	Aard controle R	Aard controle n.v.t.				
			0	0	Nee				

M&I	E27 B	Brede doeluitkering verkeer en vervoer Provinciale beschik- king en/of verorde- ning Gemeenten (SiSa tussen medeoverhe- den)	Hieronder per regel één beschik- kingsnummer en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinfor- matie	Besteding 2011 ten laste van provinciale middelen	Overige bestedingen 2011	Toelichting afwijking	Eindverantwoording Ja/Nee	Uitgaven van vóór 2010, waar- van besteding in 2011 plaats- vindt
			Aard controle n.v.t.	Aard controle R	Aard controle R	Aard controle n.v.t.	Aard controle n.v.t.	Aard controle R
			1 brief2011-07084/zaak293048	€ 6.708	€ 6.708		Ja	€ 0
	2 brief2008-15293/14zaak90639	€ 0	€ 81.695		Nee	€ 0		
M&I	E29	Tijdelijke regeling eenmalige uitkering stedelijke synergie- projecten Kaderricht- lijn Water Tijdelijke regeling eenmalige uitkering stedelijke synergiepro- jecten Kaderrichtlijn Water Gemeenten	Besteding 2011 ten laste van rijksmiddelen	Eindverantwoording Ja/Nee	Uitgaven van vóór 2010, waarvan besteding in 2011 plaatsvindt			
			Aard controle R	Aard controle n.v.t.	Aard controle R			
			€ 1.066.967	Nee	€ 0			
SZW	G1 C-1	Wet sociale werk- voorziening (Wsw) Wet sociale werkvoor- ziening (Wsw) Gemeenten die uitvoering in 2011 geheel of gedeeltelijk hebben uitbesteed aan een Openbaar lichaam o.g.v. Wgr verantwoorden hier alleen het gemeente- lijke deel 2011.	Het totaal aantal geïndiceerde inwoners per gemeente dat een dienstbetrekking heeft of op de wachttijl staat en beschikbaar is om een dienstbetrekking als bedoeld in artikel 2, eerste lid, of artikel 7 van de wet te aanvaar- den op 31 december 2011;	Het totaal aantal inwoners dat is uitgestroomd uit het werknemers- bestand in 2011, uitgedrukt in arbeidsjaren;				
			exclusief geldstroom openbaar lichaam	exclusief geldstroom openbaar lichaam				
			Aard controle R	Aard controle R				
			21,50	0,14				
SZW	G1 C-2	Wet sociale werk- voorziening (Wsw) Wet sociale werkvoor- ziening (Wsw) Gemeenten die uitvoering in 2010 geheel of gedeeltelijk hebben uitbesteed aan een Openbaar lichaam o.g.v. Wgr verantwoorden hier het totaal 2010.	Het totaal aantal geïndiceerde inwoners per gemeente dat een dienstbetrekking heeft of op de wachttijl staat en beschikbaar is om een dienstbetrekking als bedoeld in artikel 2, eerste lid, of artikel 7 van de wet te aanvaar- den op 31 december 2010;	Het totaal aantal inwoners dat is uitgestroomd uit het werknemers- bestand in 2010, uitgedrukt in arbeidsjaren;	Het totaal aantal gerealiseerde arbeidsplaatsen voor geïndiceerde inwoners in 2010, uitgedrukt in arbeidsjaren;	Het totaal aantal gerealiseerde begeleid werkenplekken voor geïndiceerde inwoners in 2010, uitgedrukt in arbeidsjaren;		
			inclusief geldstroom openbaar lichaam	inclusief geldstroom openbaar lichaam	inclusief deel openbare lichamen	inclusief deel openbare lichamen		
			Aard controle R	Aard controle R	Aard controle R	Aard controle R		

		(Dus: deel Openbaar lichaam uit SiSa 2010 regeling G1B + deel gemeente uit 2010 regeling G1C-1)				
			51,75	1,00	38,54	1,00
SZW	G2	I Gebundelde uitkering op grond van artikel 69 WWB I.1 WWB: algemene bijstand yI Gebundelde uitkering op grond van artikel 69 WWB I.1 WWB: algemene bijstand Gemeenten verantwoordt hier het totaal 2011 indien zij de uitvoering in 2011 helemaal niet hebben uitbesteed aan een Openbaar lichaam o.g.v. Wgr.	Besteding 2011 algemene bijstand	Baten 2011 algemene bijstand (excl. Rijk)		
			Aard controle n.v.t.	Aard controle n.v.t.		
			€2.247.469	€122.535		
		I.2 Wet investeren in jongeren (WIJ) Gemeenten verantwoordt hier het totaal 2011 indien zij de uitvoering in 2011 helemaal niet hebben uitbesteed aan een Openbaar lichaam o.g.v. Wgr.	Besteding 2011 WIJ	Baten 2011 WIJ (excl. Rijk)		
	Aard controle n.v.t.		Aard controle n.v.t.			
	€251.757		€2.447			
		I.3 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte werkloze werknemers (IOAW) Gemeenten verantwoordt hier het totaal 2011 indien zij de uitvoering in 2011 helemaal niet hebben uitbesteed aan een Openbaar lichaam o.g.v. Wgr.	Besteding 2011 IOAW	Baten 2011 IOAW (excl. Rijk)		
	Aard controle n.v.t.		Aard controle n.v.t.			
	€98.166		€0			

<p>I.4 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte gewezen zelfstandigen (IOAZ)</p> <p>Gemeenten verantwoordt hier het totaal 2011 indien zij de uitvoering in 2011 helemaal niet hebben uitbesteed aan een Openbaar lichaam o.g.v. Wgr.</p>	<p>Besteding 2011 IOAZ</p> <p>Aard controle n.v.t.</p>	<p>Baten 2011 IOAZ (excl. Rijk)</p> <p>Aard controle n.v.t.</p>
	<p>€ 6.666</p>	<p>€ 0</p>
<p>I.5 Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (levensonderhoud beginnende zelfstandigen) (Bbz 2004)</p> <p>Gemeenten verantwoordt hier het totaal 2011 indien zij de uitvoering in 2011 helemaal niet hebben uitbesteed aan een Openbaar lichaam o.g.v. Wgr.</p>	<p>Besteding 2011 Bbz 2004 (levensonderhoud beginnende zelfstandigen)</p> <p>Aard controle n.v.t.</p>	<p>Baten 2011 Bbz 2004 (levensonderhoud beginnende zelfstandigen)</p> <p>Aard controle n.v.t.</p>
	<p>€ 15.886</p>	<p>€ 0</p>
<p>I. 6 Wet werk en inkomen kunstenaars (WWIK)</p> <p>Gemeenten verantwoordt hier het totaal 2011 indien zij de uitvoering in 2011 helemaal niet hebben uitbesteed aan een Openbaar lichaam o.g.v. Wgr.</p>	<p>Besteding 2011 WWIK</p> <p>Aard controle n.v.t.</p>	<p>Baten 2011 WWIK (excl. Rijk)</p> <p>Aard controle n.v.t.</p>
	<p>€ 0</p>	<p>€ 0</p>

SZW	G3	Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (exclusief levensonderhoud beginnende zelfstandigen) Besluit bijstandverlening zelfstandigen (Bbz) 2004 Gemeenten verantwoord worden hier het totaal 2011 indien zij de uitvoering in 2011 helemaal niet hebben uitbesteed aan een Openbaar lichaam o.g.v. Wgr.	Besteding 2011 levensonderhoud gevestigde zelfstandigen (excl. Bob)	Besteding 2011 kapitaalverstrekking (excl. Bob)	Baten 2011 levensonderhoud gevestigde zelfstandigen (excl. Bob) (excl. Rijk)	Baten 2011 kapitaalverstrekking (excl. Bob) (excl. Rijk)	Besteding 2011 aan onderzoek als bedoeld in artikel 56 Bbz 2004 (excl. Bob)	Besteding 2011 Bob
			Aard controle R	Aard controle R	Aard controle R	Aard controle R	Aard controle R	Aard controle R
			€26.580	€2.708	€21.169	€6.537	€5.494	€0
			Baten 2011 Bob (excl. Rijk)	Besteding 2011 aan uitvoeringskosten Bob als bedoeld in artikel 56 Bbz 2004				
		Aard controle R	Aard controle R					
		€0	€0					
SZW	G5	Wet participatiebudget (WPB) Wet participatiebudget (WPB) Gemeenten verantwoord worden hier het totaal 2011 indien zij de uitvoering in 2011 helemaal niet hebben uitbesteed aan een Openbaar lichaam o.g.v. Wgr.	Besteding 2011 participatiebudget	Waarvan besteding 2011 van educatie bij roc's	Baten 2011 (niet-Rijk) participatiebudget	Waarvan baten 2011 van educatie bij roc's	Reserveringsregeling: overheveling overschot/tekort van 2011 naar 2012	Terug te betalen aan rijk
			Aard controle R	Aard controle R	Aard controle R	Aard controle R	Omvang van het in het jaar 2011 niet-bestede bedrag dat wordt gereserveerd voor het participatiebudget van 2012. Dit bedrag is exclusief het bedrag dat een gemeente ten onrechte niet heeft besteed aan educatie bij een roc; hiervoor geldt geen reserveringsregeling (het ten onrechte niet-bestede wordt teruggevorderd door het rijk) óf omvang van het in het jaar 2011 rechtmatig bestede bedrag participatiebudget als voorschot op het participatiebudget van 2012 (bij overheveling van een tekort wordt een negatief getal ingevuld)	Omvang van het aan het rijk terug te betalen bedrag, dat wil zeggen het in het jaar 2011 niet-bestede bedrag voor zover dat de reserveringsregeling overschrijdt, alsmede het in het jaar 2011 ten onrechte niet-bestede bedrag aan educatie bij roc's
			€947.157	€74.000	€7.668	€0	Aard controle R	Aard controle R
						€79.083	€0	

			<p>Het aantal in 2011 gerealiseerde duurzame plaatsingen naar werk van inactieven</p> <p>Dit onderdeel moet door alle gemeenten worden ingevuld. Indien ingevuld met een nul, dan bestaat er voor 2012 geen recht op regelluwe bestedingsruimte</p>	<p>Besteding 2011 Regelluw</p> <p>Dit onderdeel dient uitsluitend ingevuld te worden door de gemeenten die in 2010 duurzame plaatsingen van inactieven naar werk hebben gerealiseerd en verantwoord aan het Rijk.</p>	<p>Het aantal personen uit de doelgroep ten behoeve van wie het college in 2011 een inburgeringsvoorziening heeft vastgesteld, dan wel met wie het college in dit jaar een inburgeringsvoorziening is overeengekomen.</p> <p><u>Indicator verantwoord op basis van gegevens in het Informatie Systeem Inburgering (ISI).</u></p>	<p>Het aantal personen uit de doelgroep ten behoeve van wie het college in 2011 een duale inburgeringsvoorziening heeft vastgesteld, dan wel met wie het college in dit jaar een duale inburgeringsvoorziening of een taalkennisvoorziening is overeengekomen.</p> <p><u>Indicator verantwoord op basis van gegevens in het Informatie Systeem Inburgering (ISI).</u></p>	<p>Het aantal personen uit de doelgroep in de gemeente dat in 2011 het elektronisch praktijkexamen, bedoeld in artikel 3.9, eerste lid, onderdeel a, van het Besluit inburgering, heeft behaald.</p> <p><u>Indicator verantwoord op basis van gegevens in het Informatie Systeem Inburgering (ISI).</u></p>	<p>Het aantal personen uit de doelgroep in de gemeente dat in 2011 de toets gesproken Nederlands, bedoeld in artikel 3.9, eerste lid, onderdeel b, van het Besluit inburgering, heeft behaald.</p> <p><u>Indicator verantwoord op basis van gegevens in het Informatie Systeem Inburgering (ISI).</u></p>
			Aard controle R	Aard controle R	Aard controle D1	Aard controle D1	Aard controle D1	Aard controle D1
			0	€ 0	3	8	8	8
			<p>Het aantal personen uit de doelgroep in de gemeente dat in 2011 het examen in de kennis van de Nederlandse samenleving, bedoeld in artikel 3.9, eerste lid, onderdeel c, van het Besluit inburgering, heeft behaald.</p> <p><u>Indicator verantwoord op basis van gegevens in het Informatie Systeem Inburgering (ISI).</u></p>	<p>Het aantal personen uit de doelgroep in de gemeente dat in 2011 het praktijkdeel van het inburgeringsexamen, bedoeld in artikel 3.7, eerste lid, van het Besluit inburgering, heeft behaald.</p> <p><u>Indicator verantwoord op basis van gegevens in het Informatie Systeem Inburgering (ISI).</u></p>	<p>Het aantal personen uit de doelgroep in de gemeente dat in 2011 het staatsexamen NT2 I of II heeft behaald.</p> <p><u>Indicator verantwoord op basis van gegevens in het Informatie Systeem Inburgering (ISI).</u></p>	<p>Het aantal door de gemeente in 2011 ingekochte trajecten basisvaardigheden.</p>	<p>Het aantal door de gemeente in 2011 ingekochte trajecten vavo.</p>	<p>Het aantal door volwassen inwoners van de gemeente in 2011 behaalde vavo-diploma's.</p>
			Aard controle D1	Aard controle D1	Aard controle D1	Aard controle D1	Aard controle D1	Aard controle D1
			8	5	1	5	14	5
			<p>Het aantal door volwassen inwoners van de gemeente in 2011 behaalde NT2-certificaten, dat niet meetelt bij de outputverdeelmaatstaven uit de verdeelsleutel van Onze Minister voor Immigratie, Integratie en Asiel.</p> <p>Aard controle D1</p>					
			10					
SZW	G6	Schuldhelpverlening	Besteding 2011					
		Kaderwet SZW-subsidies	Aard controle R					
		Gemeenten	€ 56.188					
VWS	H2	Regeling Buurt, Onderwijs en Sport (BOS)	Hieronder per regel één beschikingskenmerk invullen en in de kolommen ernaast de verantwoordings-informatie	Activiteit	Realisatie	Toelichting afwijking	Eindverantwoording Ja/Nee	
		Tijdelijke stimuleringsregeling buurt, onderwijs en sport	Aard controle n.v.t.	Aard controle n.v.t.	0 = niet uitgevoerd 1 = gedeelte uitgevoerd 2 = uitgevoerd	Aard controle n.v.t.	Aard controle n.v.t.	
					Aard controle D2			

VWS	H10	Gemeenten					
		1	27-7495-47474-576378-06	Themaweken over gezondheid	2 = uitgevoerd		Ja
		2	27-7495-47474-576378-06	Beweegactiviteiten in vakanties	2 = uitgevoerd		Ja
		3	27-7495-47474-576378-06	WhoZnext	2 = uitgevoerd		Ja
		4	27-7495-47474-576378-06	Tandemproject	2 = uitgevoerd		Ja
		5	27-7495-47474-576378-06	Lifestyle Plus	2 = uitgevoerd		Ja
		6	27-7495-47474-576378-06	On Tour	2 = uitgevoerd		Ja
		7	27-7495-47474-576378-06	Sportoriëntatie	2 = uitgevoerd		Ja
		8	27-7495-47474-576378-06	Naschoolse opvang	2 = uitgevoerd		Ja
			Brede doeluitkering Centra voor jeugd en gezin (BDU CJG)	Besteding 2011 aan jeugdgezondheidszorg, maatschappelijke ondersteuning jeugd, afstemming jeugd en gezin en het realiseren van centra voor jeugd en gezin.	Uitgaven van vóór 2010, waarvan besteding in 2011 plaatsvindt	Is er ten minste één centrum voor jeugd en gezin in uw gemeente gerealiseerd in de periode 2008 tot en met 2011? Ja/Nee	Besteding (gedeeltelijk) verantwoord o.b.v. voorlopige toekenningen? Ja / Nee
	Tijdelijke regeling CJG		Zie Nota baten-lastenstelsel		Zie Nota baten-lastenstelsel. Indien beantwoord met ja, zal de mede-overheid in 2012 nog een correctie op de besteding 2011 kunnen opnemen.		
	Gemeenten	Aard controle R	Aard controle R	Aard controle D1			
		€ 386.340	€ 0	Ja	Nee		

